

16

s859(13)

113/8/82

H. M. Mohlabe

Continuation sekōrōrō law of divorce.

202.

Seripa sa 2 tlhalanō.

Ka fase ga 588 ke dipelašlō tša mantšu awe e seng leleme la gašu, bjale (bjalo) ka baka la setlwêlō, ke no fêla ke gopola gore ke ngwale leleme lewe. Rena re tseba e le (pôlêlō) polabolō ya Ba-tswapō.

Tema ya 13 go ngodilwê Mašegabu empa ka fase ditaba di sa tšwêla pele. Ditaba tša mo temaneng e l go gogêla nōga motseng. E šu di fêlê bjalo ka ge mapêpa awe ke a rometšego, ke gomilê ka 588. Bjalo dipolabolō di sa tšwêla pele.

589. Bjalo ko thōma go bolabola ka phapanō, ya poya bogadi le poetša ga gabō. Tlhōgō ya ditaba, ke gore, ditšwa mola ga mosadi yola wa go tliša nōga ka motseng. Ke tla tlhaloša phapanō, tsela ke e fiwa ke bakgalabjê ba: Lee Mohlabe le Semukgiši Morei.

203. Ba tswaletše mo nageng e.

Temana ya 1 Poya bogadi le poetša batswading.

590 Mantšu a, a ka godimu, a na le phapanō, la pele le re, poya la bobedi le re poetša goba boetša. Bakeng sa lentšu la poetša batswading, ke lentšu lage mosadi a na le monna bjale, monna a fapane naē, a moetša batswading. Poya bogadi, le šupa mosadi wa motlhōlōgadi, a boetše ke sebaka, yēna ka noši, o no boēla gagabō, ge a bōna ba bogadi ba sa mo tlhokomele.

591 Le bōna batswadi ba poya bogadi, ba ka se ke ba homola. Ba tla thōma ba butšiša bakgonyana gore re bōna mosadi wa lena ka mono, bjalo o bolabola tše re sa mo kwego. Ge ba rialo ba rumilê sebaka, bjale le bōna ba yo fetola ka mokgwa, o ba tsebago. Ge ba rata a sa dula motseng, ba tla fetola ka gore o bolabola maaka.

204. 592 Seseke se noši se llê tau ya pholwana. Bjale ba fetola sebaka, ba dirêla gore ba gatlhane ba seke. Ba kwe yo a nago le maaka. Ka go sekišana mowe ga bōna o tla hwetšana gore, o na le monna wa leloko la bo mohu goba o filo tloga ka ntlê le phapanō.

Tema ya 2 Morufane.

594 Mafiri a mmotša gore motlhōlōgadi ga laolwe, o ka no
bōna, wa gago mmoto wa dula. Ngwakō, ke tlatla ke go agēla, re
tla êtēlana ge re tsošetšana. A re ke di kwilê, ke moka ba ga
Lewêlê ka moka ba palakana. Mosadi yēna o swanetše go tšwa motseng,
ge a sa rate go tšwa a lesetše mahohomedì.

596 A tloga, a boya gagabô, bjale a botša batswadi gore, ba
ga Lewêlê ba nthake. Molato keng, ba re, nkaba ka ba dirêla
molato. Ka baka la gore, ba re, ke gôga mahohomedî ke a tliša
ka gae.

206. 598 Boloi ke taba e kgolo, bjalo ba se ke ba kwišiša, ba yo nyaka go tseba gore, mahohomedī awe ke a mohuta mang. Pele ga gore ba ê, ba romêla sebaka. Ba re, go sôna, sepela o ê ga Lewêlê, re bôna mosadi wa gagwê, o re o wa rakiwa. Bjale le moraka ka baka la mahohomedī, ke nnete, ba go tlhalošetše ge nke ba re, ke nnete gore, ba ra go reng.

s859

599 Sebaka a se lape go sepela. Sa ya ga Lewêlê, a fitlha, a fitlhetša mantšu, a ba mo rometšego ka ôna. Bjale le yêna mong wa motse, a re ke nnete, bjale go nyakêga tlhalošô. A re sepela o ba botša, a ke lwe le bôna, a batlê ke tla ba tlhalošetša.

600 A goma a re, go ba ga Saa! ke tšo fitlha ka kowa le nthomago. Bjale o re, a ke lwe le lena, le na tlang ke le tlhalošetše. Fêla mantšu awe, a bolabotšego ôna, ke nnete go bjale. A owa re kwilê gore moredi wa rena o bolabola nnete.

207. 601 Mpotše o sa ya, o se ke wa mpotša o tšo boya, ka gobane ke tla šita go araba ditaba. Ka go rialo mowe, ba bitšana bôna beng ba ga Saa! gore ba tlê ba e le tsene taba e. A owa ke molaô, nama ya beta ya be gwa.

602 Ntlaišeng ke kgaitšedi ya Morufane, papago bôna e be e le Makwalê, o hwilê. A šma, a re, ke le bitšetša taba e ngwê še. Ke bôna yo kgaitšedi a e tla mo. Bjale o lla ka go rakiwa ke ba ga Lewêlê. Ge re butšiša gore molato keng, o bolabola gore, molato ba re o tliša mahohomedi ka motseng wa bôna. Ke tšewe ke li bitšetšago tšôna.

603 Morakiwa a bolabola bjale ka pele, le sôna sebaka sa tlhaloša mantšu a ga Lewêlê bjale ka pele. Ditaba di a kwala, bjale mogologolo yo mongwê, o re, seseki se noši se lle namane ya pholo. Bjale go swanetše gore re ê, ga Lewêlê, re tshidišane naê.

208. Mo ga go na sewe re ka se bolabolago. A owa, dia kwala, bjale re swanetšego-beya letšatši. Ba le beya, sebaka sa ya go tsibiša ba ga Lewêlê gore ka tšatši la gore ba a tla go tliilo kwa mahohomedi.

604 Ka lona letšatši lewe, ba ya, ba fitlha motseng wa Lewele. Maduma a tšena. Bjale, ba botša sebaka sela sa bôna gore o ka ba botša, re tlilê ka taba ela. A ba botša, bjale ba re, di a kwala. Bjale, ba botše nonyana go lla e etlhubjago. A ba botša bjale ba re, go morakiwa a bolabolê.

605 Morufane, a bolabola bjale ka ge a bolabotše kowa ga batswadi. Mowe, ditaba tša gagwê di ngodilwê mo go 596.

606 Lewêlê, a re, ke nnete, fêla, ke mmutšitšê gore, a tšwê motseng, a bônê mmoto, a dulê. Ge go se na motho yo a ka mo agêlago ngwakô, ke tla mo agêla. Ke re a tšwê motseng, ka baka la bohôpane. Fêla ge a ka tlogêla mahohomedi awe, a na taba, a
209. ka dula. Ke moka molato ke o nowe, ba ga makgolo.

607 Ditaba re, a dikwa mokgonyana, bjale, taba kgolo re nyaka go tseba gore, mahohomedi awe keng. Ke tla le tlhalošetša. Mahohomedi, ke batho, bjale ke mahohomedi ka gobane ga re ba tsebe mowe batswago. Batho bawe ba re, ke mapolantane.

608 Bjale ke na le dimpjanyana mo motseng. Di ka tloga tša loma lehohomedi lewe, ka ba le molato. Ka gobane le a tseba naga ke ya makgowa, ba k ka tloga ba tla ba ntlêma. Ke gomilê ke le molomo wa kgolêgô ka baka la lehohomedi.

609 Mosadi a dira bjala, bjale, bja laola ke marakabelê yowe. Bja ba limi ba mabêlê ke rena. Bjale dimpjanyana tšewe ke šetšego ke di bolabotše, tša tlala ke dipelo tša loma nôga ewe. Tša e lomêla go e bolaya. Ke mokgwa owe ke rego, a agê, a agwe. Ge ba ile ba mo latella ke tla bôna bana phôšô.

210. 610 Ditaba di a kwala, makgonyana, ga go na motho yo a dumêlago ge dilo tšewe di tsêna motseng. Mosadi o mpja, gare ga banna ba bantši ba o tlhokileng. O bolabola therešo, ge o kwana le bohôpane bawe, o swanetše go tšwa motseng.

611 Bjale wêna mosadi o reng, ka bohôpane bawe re bolabolago ka bôna. Mosadi a re, go bôna, pelo e ja seratê. Gôna tšwa motseng, a re, go lukilê, nna ko dula ga gešû. Lewêlê, a re, o wa kwala, motlhôlôgadi ga laolwe. Sepela, nna ke tla no fêla ke e tla ke go bôna.

612 A tloga le batswadi, a ya a dula gôna. Kgadi a e ke e dula ka gare ga legora. Ba mo agêla ngwakô wa gagwe go šele. Ke gore ka ntlê ga legora. Ditaba tša fêla di tla mowe. O bitšwa gore ke poya bogadi.

s859

211.

Temana ya 3 tša poya bogadi gapê.

613 Bjale bakeng sa ditaba tša Morufane, ke tsela e ngwê ya poya bogadi ya matsatši a bolehono. Kgale e be go se na mehuta-huta ya batho. Poya bogadi tsela ya yôna, o be a bolabola gore ba bogadi ba ntswenya, goba a ba ntate.

614 Bakeng sa go tswenya gôna ga go na botlhatse. O tla no ba rerella tša maaka. Bjale ka baka la gore motlhôlogadi ga laolwe, a ba na taba. Ba amogêla ngwana wa bôna. Ba lebeletše fêla ge nke go na le motho yo, a tla go mo lata. Ge go se na motho yo a mo latago, gôna, o boletše nnete.

615 Go se ratiwê ke ba bogadi go baka gore mosadi e be poya bogadi. Bjale mo tabeng e, ya go se ratiwê, go na le tsela. Mosadi ke ngwakô le tšhemo, bjale go ba sa mo agele ngwakô, o swanetše go ba poya bogadi.

212.

616 Taba e ngwê ewe, e bakago poya bogadi ke boloi. Ge a fitlha go batswadi a ba botša gore ba bogadi ba nthêra gore ke nna moloi. Ka go rialo mowe, ke nyaka go ba tlogêla. Motlhomong ba tla šala ba tsenêla ke phefô. Ba bangwê ba tloša ke bophoko.

617 Ka ge seema sa re, motlhologadi ga laolwe, a owa, ba fo tloga, empa a ba swanêla go mo šalašala le ntagô. Ba bangwê le ge ba ile ba tloga, ge go na le taba ba no ya ba botša ba bogadi. Ya ba bôna ba tlogo go bolabola taba ewe. Ba bangwê ke moka a ba sa tsentšha se a tla ba bogadi.

Temana ya 4 Mpheso ngwana Saai ke tlhalô ya bophoko.

618 Mosadi yo Mpheso o be a tsere ke Mokailê Mohlabe. O be a na le basadi ba babedi. Wa pele Makgatlakô ngwana Maseôkôma bjale yêna e be e le wa bobedi. Bjale monna a hwa.

213.

619 Moratho wa mohu, Maleopeng goba Nkwane, a šegêla motlhôlogadi yowe. Lehufa la tsêna ga mong mosadi wa gagwe. A thôma go tlhwa a rogaka motlhôlogadi. A mmotša gore o bolaile monna wa gago, bjale o mpakiša monna wa ka. Yo ke monna wa ka, wêna sepela o tsoša wa gago. Ba nwa bjala molaô ke ôna.

s859

620 Monna a gôgêla maoto moragô. Ke gore, a tlogêla go ya ka ngwakong wa mosadi. Mosadi e be e sa le yo monyana, a sešu a gola kudu. Ka go riale mowe, o sa nyaka banna, wa pele yêna a godilê, tša lefase a se na taba natšô.

621 Ka moragô ga mo, a mo tlogetše, a dula le monna wa ga Mašumu. Monna yo ke kgakga methopô. Mmagwê le yêna o be a tsere ke ba ga Mašumu bjale ka moragô, ga mo monna a hwilê, a tlhala lehu. A tšea ke Sekwai Mohlabe mogolo wa Mokailê. A mo amogêla ngwakô ka gare, ga legora.

214. 622 Go tsentšha motlhôlôgadi wa leloko le šele, ka motseng, ke gore o wa tlhadiša ge a na le motho yo a lebanego, go go rêra, dikgomo. O wa go rêra, wa nyala wa kgôna o feta le mosadi. O ile a no mo tšea fela, ka ntle le a go nyala. Bana ba aana dikgomo. Empa bana bawe, a ba sa bitšana le ba ga Mašumu ditabeng le ditabeng tša ga Mohlabe a ba tsene, ba no ba mo sebakeng.

623 Monna yowe wa kgakga methopô, a kwana le mosadi yowe Mpheso. Ka moragô ga lehu la Sekwai, a rakiwa ka motseng, monna yowe wa ga Mašumu. Bjale a kwana le mosadi a dutši le goreng la gagwê. Monna a gopola gore ba tla ba ba mpolaye, ka gobane o be a nekella bošego.

624 A bolabola le mosadi gore ge o kwane le nna, bokaone o swanetše go tšwa ka motseng. Mo ke tla ka pôiŋô, ka baka la gore ba nthakile. Ba mpôna mo bošego ba ka fo mpolaya. Ka loba ka gobane ba mmutšitše.

215. 625 A kwana le monna yowe, bjale ke moka ka tsatši le lengwe, a re go mong wa motse ke nyaka go šutuluga motseng. Bjale mong wa motse yowe e lego Makgatlakô a re molato keng, a re, a owa molato ga o gôna. Go lukile mogologolo o re go ya ka merutla, a se go tšwana.

626 Ke moka a tia mengwakô ya gagwê a tloga. Ka gare ga motse, ya šala e le matôpa. Molato a wa ka wa ba gôna. Empa ditaba tšôna ba botšana, ka gobane a ka a tloga motseng ka lešê la phapanô.

s859

627 Mowe go gatilego kgwatla ya tsôgô le koto e tla gata gôna. O dirilê ka mokgwa owe, a e tšiša Sekwai ge a tšea mmagwê. Bjale bana ba Mpheso ga se ditola. A owa, ditaba ba bolabola nabô, kgorong ya ga Mohlabe. Ka baka la gore le ge a mo tsere, o be a sa laole tša laja lewe.

216. Temana ya 5 boloi bo dira gore mosadi e be poya bogadi.

628 Mosadi yola wa Nkwane yowe leina la gagwe e lego Madirê. O ile a lwantšha mosadi yo Mpheso, a re, o mo amoga monna. Ditaba tša gagwê di hwetšwa mo go 619 dikômanê tša bôna. Bjale monna wa gagwê le yêna a hwa.

629 Mosadi a lla sellô sa monna wa gagwê a dutšî mowe motseng. Ka moragô ga sellô a dula le Mpereke morwa Makgatlako. A owa ba dula lebaka le le telele. Monna yowe le yêna a hwa, ba lla sellô sa mohu sa fêla a sale motseng.

630 Lehung la Mpereke, ba ile ba tšama ba laola gore ba kwe lehu la gagwê. Go tšama go laola mmagwê ngwana. Ditaole di bolabola gore go na le mosadi wa mmîna noko, yowe le agišaneng naê. O šika le monna wa mmîna tau. Ke bôna baloi, bawe ba loilego motho yowe.

217. 631 Moragô ga mamondi ga go šalwe moragô. Bjale ge mmagwê mohu a llêla ngwana wa gagwê. A re, nna a ka bolaya a ke motho wa thekô, ke lena bana ba ka. Taba ke muši, ka mokgwa o, ka tšatšî le lengwe yola o tla seba monkana wa gagwê. Kganthe motho a na monkana ka o thîi. Yola le yêna o sêba wa gagwê. Bjale ke moka ditaba di sepela ka mokgwa owe, go fitlhêla mosebiwa le yêna a dikwa.

632 Tšatšî le lengwê ba re, ba nwêlê bjala, bjale mmago mohu a thoma sellô sa lehu. A bolabola gore bo mamokôkônônô ba ba bolaile ngwana wa ka. Ka baka la gore yola o dikwile gore ba lla ka yêna a fetola ka gore mamokôkônônô a o na mong.

633 Ke moka ba napa ba thôma go ômana. Kômanô goba lešapa a le na bothakga. Mmago mohu a napa a tlhaloša boloi bja mosadi yowe. Go bjale ke wêna, o mpolaillego, ba rogana ka mokgwa owe ba ka kgôna, ba khutsiša ke go ya malaong.

s859

218. 634 Ka moswana a re go tsoga, a ya ga gabô. A fitlha a ba botša gore ba re ke a loya. A tlhaloša ka mokgwa o, a ka kgônago. Ba kgolwa, ba beelana letšatši la go tla go tia mengwakô ya gagwê. A tlha a dutši mowe ga gabo letšatši ka moka. Ka mabanyana a gôrôga. Bjale bja re go sa a ya ga morwa mekgekolo yowe a mmotša gore ke a tloga.

635 A re go yêna molato keng, a re, a owa, molato ga o gôna. Bjale ke fo nyaka go bôna wa ka mmoto, ka dula. Go lukile ke be ke re, motlhomong o tloga ka phôšô e ngwe.

636 O bolabola a le bjale a šetše a rapilê batho ba go tla go tia ngwakô. Ka moswana ge bo sele ba no re, ba sa dutši ba bôna banna le basadi ba fitlha. Ba no re tamang, ge ba dumetšitše ke moka ba namêla go dimu ga ngwakô, ba e rutlulla, ka ntlê le polabolo e ngwê.

219. 637 Morwa mokgekolo yowe Makgatlakô, a re, go tlhagileng, le tia ngwakô ka ntlê le go bolabola polabolo. Ba re polabolô le bolabotše re na lehono a re na polabolô. A ba homolêla ba tšwêla pele le modirô wa bôna. O se ke wa re o tlogêla batho wa šia morago bobé. O tla ya o bôna tše dingwê wa šita go boya go ba nêgêla.

Temana ya 6 Phapanô ya Ramotodi Sekgobêla le
kgaitšedi Madirê.

638 E fêla mosadi ke nnete ke moloï. Ramotodi ke yêna yowe a go tla a tia ngwakô. Bjale a thôma kgaitšedi ya gagwê, gore ke moloï. O re, o ntoilê, o mo loilê ka mokgwa o, ka segô sa bjala.

639 Bjale a goma a boya bogadi ka gobane e be go se na motho yo a ka yago a mmotša. Ka gore ditaba di tšwa le kgaitšedi ya gagwê. A bega ditaba tša gore kgaitšedi o re ke moloile, ke mo tšheletše setlhare bjaleng.

220. 640 Pae ke morwa Makgatlako, a bitša mmagwê a mmotša taba e. Mmagwê a re di kwa ke wêna. Monna a thôma go tlhalošetša Madirê, sewe se nego ka mahubeng a gagwê. A re o wa bôna, mola e be e le

s859

wêna monna e be ke tla go botša gore o ile o wa di kgona, sepela o di bōne. Lehono ke šitwa ka gore ke wêna mosadi.

641 Ge motho a tlogêla ba bangwe a tloge ka lešata. Le ge le ile la ômana, o wa dula wa le badiša. Wa re motlhang le thabile go se na motho yo, a sa kgopolago tšela, bjale wa tsenya lentšu la go tloga. Ba tla noba ba bolabola gore o tloša ke taba ela yaba ga go na taba.

642 A romêla sebaka ga kgaitšedi go butšiša gore ke bōna, kgaitšedi ya gago, o wa lla, o re wêna o mo thomilê boloi. Sebaka sa ya sa fitlhetša mantšu awe. A ya a se fetole ka gore ke nnete, a e riê, re gatane dirêtê. Sebaka a se lape go sepela. Sepela
221. o mmotše gore pele ga go ya dingakeng taba e thômê e kwe ke banna ka se lapa.

643 Sebaka sa ya sa bolabola mantšu awe. Moloiwa a se ke a kwana naê, a re, a ke nyake go ba ke bolabola ditaba tša sephiri. Ditaba tša sephiri di tseba ke ditaola e seng motho. Mantšu a goma a boya, bjale ba goma ba se botša gore sepela o motše a se ke a makala go a bitša ke ba kgôrô. Ditaba di ya kgorong, a ya a mmotša a re go lukile.

644 Ditaba tša tsōna kgorong ya ga Saa! Ba beya letšatsi la gore re gatlhanê. Ra ya ra gatlhana naê, ka tsatsi lewe le beilwego. Bjale ba bula ka lekgotla gore ditaba di tsênê.

645 Madirê o bolabola pele ka baka la gore ke yêna a bigilego ditaba. A re, nna ke a belaela, ka baka la boloi. Kgaitšedi o nthêra a re ke mo tšheletše seilhare ka bjale. Bjala o hwetšane re e nwa, segô e le ka sathii, le yêna ra mkgêla ka sōna. Bjale
222. ra re go fetša bjala bjowe, yêna a tloga. Motšhidi wa bjala e be e le nna ba rekile ke Mathopo.

646 Ramotodi, ke be ke nyaka gore re gatanê dinaô. Bjale le ga na bjale ke sa nyaka gore re tšwê. Ba re re a go kwa wêna, bolabola ka mkgwa o, a go tšheletšego ka ôna. Ke ile ge ke fitlha mowe, ka hwatšana Mathopo, Mahapane le yêna. Ba re kilê

K34/82

s859

bjala ba e nwa. Sego sewe a go mpha ka nwa, ke moka ka kwa gore bo ntlhabilê. Ka thôma go tlhatša, mowe ke bago ka tlhatša le madi. Bjale o ntoilê.

647 Mathopo, bjala go rekilê nna, ka bo fa moloï, gwa ba gwa tšhêla yêna. Ge re sa nwa bjala bjowe, ke ge go tšwella monna yo wa ga Sekgobêla. Amokgêla ka sôna segô sela a goba a re kgêla ka sôna. Ka moragô ke ge re bôna, a e tšwa, a thôma go tlhatša. Ge e le mowe, re ka be le rena bo re tlhabilê. Ka baka la gore, re šetše re fetšiša, yêna a tšwilê a tlha. Mahapane le yêna a no bolabola bjale ka Mathopo.

223. 648 Ditaba ke tšewe banna, re a di kwa, empa a re hwetšane tsela ya tšôna ga botse.

649 Lekgotla la re, e fêla ditaba a di kwale. Ka malego ga go na botswarellô, e ka be o hwilê. O ile wa dirang ka moragô ga go tlhatša, ka tloga ka ya ka rôbala gae ga ka. Wa se ke wa dira se sengwê, a owa. O nwêlê bjala bjo bongwê, bjale ga bo a kwana le bjowe. Ka go se kwanê ga ôna, ke mokgwa owe, o ilego wa tlhatša.

650 Monna a se ke a kwišiša mowe lekgotla le bolabolago. A re, nna nka be ke hwilê, ke dio la molêla ke go tlhatša. Diputšišô o ile, a gokgêla ka segô se šele, a owa. O ile, a go fa legata, a owa, bjale, kgane le ile la gatlhana mo gongwê, a go fa bjala, a owa. Bjale bôna a ba ka ba nwa bjala bjowe, ba nwêlê. O ile wa ba botša gore bjala bo ntlhabilê, a owa. O be o tagilwê kudu, ga go na botlhatse godimu ga taba e.

224. 651 Bjale lekgotla le go bôna molato, o thomile yo kgaitšedi ya gago ka maaka. A re, ke a di kwa, fêla nka be le re lokollê, re ê ngakeng. Nka be le tšwê ka malapeng a lena, mono kgorong molaô, a o dumele, taba tša marapô. Makgowa a ba sa nyaka ditaba tša boloi. Wêna sepela bonyêla mpja.

s859

652 Monna a ba a e pōna phōšō, a ya bonyēla mpja. A roma motho yo mongwē gore, sepela, o botšē lekgotla, gore ke pōna molato. Sebaka sa iša mantšu awe, pele ga lekgotla. Bjale ba re, a owa, ditaba di a kwala. Ba iša mantšu go morenana wa gōna. A re, sepelang le mmotše, ka baka la gore a ba le manganga, a ntšhe pudi tše tharō.

653 Ba ya bā mmotša, bjale ditaba a di dumēla, ba mmotša gore ditefa tšewe, o di tlišē ka tšatši la gore. Ba botša le yēna mothomiwa. A owa, a di tliša ka lona letšatši lewe. Ba šupa ditefa tšewe, mothomiwa. A gapa tše pedi, ya boraro a tswalla kgōrō ka yōna. Molato wa fēla o etla mowe.

225. 654 Go tloga ka lona letšatši lewe, mosadi ge a dirilē bjala o tla a bitša ba bogadi ba yo nwa legata. Ge selemo se fitlhile, ba bogadi ba ya ba lema tšhemo ya gagwē. Empa ka le goreng, gōna a ka se sa boēla. Ba fo botšana ditaba fēla.

Temana ya 7 go tswinyiwa go tlhagiša poya bogadi.

655 Go tswinyiwa ga motho, a se go tlhoka ngwakō le tšhemo fēla. A owa, mekgwa e mebe godimu gagwē. Mekgwa e dira ke mong wa motse, goba motho yo a lego ka fase ga mong wa motse. Ba fēla, goba a fēla a mo ubēla. Le ge ngwana wa gagwe, a fiša (go babja) ba sa nyake go mo nyakella ditlhare.

656 Sekwai Mohlabe, o be a na le basadi ba bantši, bawe ba dirago lesome le motšō ka o thii. Ba ratho ba gagwē ka bararō ba hwilē pele ga mogolo wa bōna. Bjale gwa šala yēna le moratho, ba re, ke Sepalō. Bjale Sekwai a hwa gwa šala Sepalō.

226. 657 Pele ga gore, a hwē, o be a etlhwa a bolabola, ka moratho wa gagwē. A re, motlha ke hwago, motse o tla thubēga, ka baka la moratho wa ka. A nyake go dula kgorong le banna o fo nyaka go dula ka lapeng le mosadi. Ba ba ba morēla leina la malapeng. Monna molaō o tšew kgorong, bjale yēna melaō, a ka se ke a e hwetšana.

s859

K34/82

658 Tsatši le lengwê le le lengwê, a dula a mo ômanya, a mo ômanyetša taba e. Empa le ga go le bjale, a sa theletše. A mo lesetša a le bjale, le yêna a tšwêla pele le go dula ka lapeng. Le buušwa bja gagwê, a jêla ka lapeng, mola banna ba bangwê ba jela kgorong.

659 Ka moragô ga lehu la mogolo wa gagê, a thôma go e thuta go dula kgorong. A dula le basadi ba babedi ba mogolo wa gagwê. A re, o nyaka go dula le mosadi yo Makoše ngwana Moeng, mosadi a mo gana. A goma a bolabola le Madimabe ngwana Saai, yena a dumêla. Bjale x o šegetše basadi ba bararo.

227. 660 Monna o be a dula ka lapeng, mekgwa ya gagwê e sa tsebe ke motho. Kganthe monna o na le tshêtle le pelonkgô le go kônana. Lehono motse, o šetše o laola ke yêna. Basadi ge o ba bôna, o ka re, a ba tlhalefa, kganthe ba tlhalifilê. Molaô wa bôna ke go thôma ba diša mekgwa ya motho.

661 Ba dira mapotwana a diphufutša, ba mmega, ke moka a laolê, ka mekgwa o, a ka kgonago. Ba sena pelaêlô ka gobane ke monna wa bôna, gammôgô le yo nola wa go mo gana le yêna, a dira bjale ka basadi ba bangwê. Bôna ba ntšhitše matlhô ba le beletše, fêla mowe ba yo x go mo swara gôna, ba go tseba.

662 Mong mosadi wa gagwê, a dira bjala. Ba faga maušwa ba ja, ba a lla bjala gore ba re, ge ba nwele bja se ke bja ba sêga. Bjale ba ba bitša, ba yo thokolla bjala, gore, basadi ba nwê magorišô, banna le bôna ba nwê le gata. Dilô tše ka moka ba ile ba nwa ka molaô, pelaêlô ya se be gôna.

228. 663 Ka moragô ga magôri le legata, ya ba ke moka, bjala a ba sa bo bôna. Monna o gogetše ka ngwakong le mosadi wa gagwê. Go fiwa ba nkana. Basadi ba thôma gore, mabêlê a ba tlhólôgadi, a babe, go baba mabêlê a nang le mong. A re na a ntšhetšwa ntlê, a nwewa ka baka la gore a na mong.

664 Batlhólôgadi ba tlhwa ba e tlemile dimpa tša bôna ka malapi. Monna le mosadi ba tagilwê. Ba fêla ba re, le a bôna mojêlê ya mabêlê. Rena re fo tšea re falatša, taba e ga e botse.

s859

K34/82

Motho a re, mo lesetseng, ke bogoši bja makgowa, ba beya ba tlosa. Bjale bjo ke bja tsatši ka le thii, ka moswana go dula ba bangwé.

665 Ka mabanyana ba ba bitsetša phitlhō, a owa, ba se ke ba gana, ba ya. Ba re, le rena ka moswana, re tlabā dira ka ōna mokgwa o. Kgati ya pele ga e babe, go baba ya moragō. Bjala bo tsefa ga o ilē, wa tihwa na bjō, o e nwa, bja ka mabanyana, o nwēla borōkō le go lala, o e tšwa o rota.

229. 666 Letsogō ka le thii ga le thušane selō, le ganana go jeng. Bjale bōna ke ba bantši, ka moswana go dira yola, ka tsatši le lengwé go dira yola. Re tla bōna gore, o tla phikgšana le rena. Go fitlhile lebaka la gore ba bōnē mokgwa wa monna. Selepetšego go gōra, se monwana nkgōpō. Monna wa rena, o hwilē bjale re ka tena ke go fēpa monna wa mongwé.

667 Gwa thōma go dira Makōse bjala, a owa, tsatši le bo nwewago ka lona. A ya ka lapeng la gagwé, a fitlha, a kwatama fase, ka dikhuru, a loša, a re morena. Ke tšilo le botša gore ke dirilē mapotwana, ke a go dirang, a owa, ke a go fo nwewa. Go lukile ke di kwilē mogatšaka.

668 Sa ka pelong ya tswaledi, se tseba ke yēna mong tswaledi. Ka morago, a o wa ya, mosadi, a mmitsetša ka ngwakong, a mo šupa mapoto a we. A ba a ga a nwa, a re, o wa kwa ~~ng~~ mogatša, o se ke wa sinyā. Gapē, ba llē, ke be ke ra gre, bothokollwé. Di ya kwale dira bjale.

230. 669 A bitša basadi ~~ka~~ moka gammōgō le yēna mosadi yola. Leina la gagwé ke Ntletla. Bjala bja thokollwa, basadi ba tsēna ka ngwakong, ba yo nwa magōri. Banna ba dula kgorong, ba nwa le gata. Batho bā nwa ba dula, bo phōtlhiša dimpa, ge di photlhetše, ge bjala bo le gōna, ba ntšha bjo bongwé ba nwa. Basadi ge ba feditšē, ba a tšwa ba dula lapeng, ba ba ba tšere magane. Banna le bōna ka kgorong, ba tšea magane.

670 Wa kwa magane, a se kwale, dimpa di ~~pha~~ pjelē. Monna a kwa gore, mpa e pjelē, a ya ka lapeng, a re, go mosadi, o ke o e riē, ka mo ngwakong. A re, ro diyang, ro bolabola, mpotšeng ke

s859

le gana mo. A e ke e tswalla motlhapeng, ba re, o wa kwala, sepela, wêna o ka nyaka go gana, o sa tsebe gore o go bitšetsang.

671 A ya naê, ka ngwakong; ba fitlha ba dula, a se ke a galoša, a loša. Bjale a re, a ga go na sekgerwana, mogatsaka dilô tsela di ya mphella. Ke moka go fedilê ga go sa na selô, o išitšê, kae, ke filê ba gwêra ba ka. Monna a tšwa ka ngwakong, a ômana, mosadi a re, a e yê tau le mariri a yôna.

231. 672 Monna ga ngale, bjale yêna, a napa a ya, a tšea selêpê sa gagwê, a sepela. A owa, go ngala ke go fa, ba šala ba bo dula godimu. Mosadi wa gagwê yêna, a šala a dutši. A fêla a bitša bawe, a kwanago nabô, ba tsêna ka ngwakong. A ba fa bjale ba enwa, ka mkgwa o ba ka kgônago.

673 Ka mabanyana ba ya ba mmitšetša pitlhô, ga mmôgo le mosadi wa gagwa. A gana go nwa, bjale mosadi wa gagwe, a ya. Ba kakolêla lapeng ba nwa. Molato wa sebê gôna. Go tloga lona tsatši lewe ke moka, a se sa nyaka go kwa mosadi, a mmotša taba.

674 Yo mongwê, mosadi a dira, le yêna a dira bjale ka Makoše. Ba fo dira bjale ka go latelana ga bôna. A napa a ba ngaletša, ka baka la pelo-nkgô. Kganthe bagologolo ba re, konanang tša go ja taba mpe le botšanê.

232. 675 Ge go na le taba, ba ya ba mmotša bjale, a sa nyake go kwa mowe ba bolabolago. Ba tlhaka ka baka la malwetši a bana ba bôna. Ka ôna motlhakô owe, wa go tsama ba sepela le dingaka, monna a dutši a le gôna motseng, go go direge.

676 Molaš wa ngaka, o bjale ka wa kgôrô. Mosadi ofe le ofe, ke gore wa monna le wa motlhôlgadi. Ba swana, a ba swanêla go bega malato, mošate, e le gore monna o gôna ka motseng. Le ngaka le yôna e bjale, e ka se ke ya dumella mosadi gore a laêlê, kantle le monna wa leloko.

677 Monna wa ngaka ba mo hwetšana, a laola mosadi, o molato. Ka gobane, o nyaka go fa mosadi ditlhare tša go bolaya banna. Ke motlhôlgadi yowe, a laolago, wa legora la gagwê. Yêna a na molato ka baka la gore ke monna o na le legora la gagwe.

s859

233. Temana ya 8 lehu la dira gore Makoše e be poya bogadi.

678 Lehu a ba ngaletše, motho a hwa le ge e be re fapane, ke sa tle le ka lapeng la gago. Tsatši lewe, ke swanetše go tla. Ka baka la gore, motho o bifilē. Ke tsatši lewe, o kwago ba re, motho o bifilē, ge a phela a befa, ka baka la gore, motho o lewa, diatla.

679 Ngwana wa gagwē, a hwa bjale, a ya go yēna gore, ka mono bolwetši bo gotšē, a ke bo bone ga botse. Tlang le mpo-ntšheng. Monna a se ke a ya, a ya ba mosadi o roma ngwana wa gagwe go tllhabēla batswadi ba gagwē mokgoši. Mo ya selong sa wa bō, a lete mmitši, banna ba bangwē ba kwa gore motho o hwilē ba ya.

680 Tlhōgō e na le beng ba yōna. Bjale mong wa tlhōgō ke yēna Sepalō, bontši bja batho, ba tlile fēla go thuša, go aga motse wa mohu. Ba dula mowe, ba litilē mong wa motse, a se ke a bōnala. Motho a lewe, a re bolokeng, a owa ba mo isa ga gabō.

234. 681 Ge go na le molato re tla tla re mo lefēla. Molato a wa ka wa ba gōna. Batswadi ba mosadi, ba lebella, ba bōna ga botse gore a se yēna kagō ya motse e. Ya go tlhoriša motho ka bakeng la lehu. Ba tšeya ngwana-wa bōna, ba ya ba mo agēla kgaufsi le motse wa bōna. Taba ewe, a ya ka ya kwisa botlhoko batswadi ba mosadi fēla. A owa batho ba ile bakwa botlhoko gammōgō le batlhōlōgadi ba mohu.

682 Dipelo tša bōna, a tša ka tša khutša, ba bōna ga botse gore motho a ka fo bolla ka ngwakong, motho a dutši a le gōna. Yo mongwē le yo mongwē, a tia ngwakō wa gagwē a bōna 'moto wa gagwē a dula.

683 Monna a šala maruping le mosadi ka o thii wa motlhōlōgadi. Mosadi yowe ke ngwana wa malome wa gagwē. Ka mo mohu a ilego a bolabola ka ntshe, ge a be a re, motse o tla šala wa thubēga. Go k jēla ka lapeng, o be a tšhabiša tšhētla.

235. Temana ya 9 go se ratiwē go baka poya bogadi.

684 Ke taba e ngwē ya ditaba tše di nego ka mo maphēpheng a ka godimu. Go se ratē ke ba bogadi, ke taba e e dirago gore, moya wa mosadi o sinyēgē. Poya bogadi e tlhalušitšwe mo go 590

s859

gore ke basadi ba bo ngwana-wešu (batlhōlōgadi) (serōlō) ke motlhōlōgadi wa monna.

685 Go ratiwa ga motlhōlōgadi, a se go rōbala naē, a owa. Go motlhōkōmēla, ngwakō wa rutlulla ke phefō, ke moka ba gomē ba o tšhe se. Ge a na le monna yo, a mo šegetsēgo, medirō ewe ka moka, e le bane yēna. Ya ba ba bogadi ba seke ba fēla ba mo tlhōriša, go ba ba mo dira setlhapēlō.

686 Ditswenyō tšewe, tša go tlhōriša le setlhapēlō, di šupa gore ba bogadi a ba mo rate. Setlhare sa moši ke go tloga. O swanetše go ba tlogēla, ka baka la gore, yo mongwē le yo mongwē o fo moubēla, bjale ge a botša mong wa motse, a se ke a tlhōkōmēla mowe a bolabolago.

236. 687 Taba e ngwē le e ngwē, ewe a e bolabolago, ba fo mo ganetša. Le ge a ka a ubēla ke ngwana, ge a re, o wa bolabola, ba mmotša gore bošla kowa, o bolabola maaka. Bakeng sa bana ke gore, bana bawe ba mo tlhapēla mosadi. Bjale ba bagolo ba mo tlhoriša.

688 Mahwa-aloba ngwana Mongaale, o be a tsere ke morwa Burwane Mohlabe. Burwane o be a na le a basadi ba babedi, bjale monna a hwa le mosadi wa gagwē yo mogolo. Gwa šala mosadi yo monyana, yowe leina la gagwē a e lego Pulane. Makgoba ke ngwana wa mosadi yo mogolo. Bjale ba hwilē, e le gore e šetše e lesogana. Mosadi yēna a se šu a beke, a šegēla Pulane, mogatša papagwē.

689 Ka moragō ke ge a beka Mohwa-aloba a mmekešla ka lapeng la Pulane. Monna a ka a gola, a ba le ngwana le mosadi wa gagwē. A re, a sešu a gatlēlē ngwana, ke moka a latēla batswadi ba gagwē. Ke madimabe, botlhōlōgadi bja ngwana yo mokanyana.

237. 690 Motseng a gwa šala bōna basadi bala ba babedi. Bjale Mohwa-aloba ge a e ra Pulane, o re, 'matswalē, yēna ore, ngwetši wa ka. Mogolo wa motse ke ngwana Mongaale, bjale ka gobane Pulane ke yo mogolo, a šala a swere motse.

691 Pulane o be a na le ngwana yo monyane wa motlhankana. Ngwana yowe a gola ka ngwana Mongaale. Bjale ge a botša mmagwê ngwana gore, ngwana wa gago, o wa nthoga. A mo kgalema ka mokgwa o makatšago, a mmotša gore, o na le maaka, e šu, a go rogê. Mosadi a homolê, ka pelê, a bôna ga botse gore monna, o mo šietše matswenyêgê.

692 Ka tsatsi le lengwe, ngwana a mo roga gona le mosadi yo mongwê. A kwata a swara ngwana a mo tsipa, a lla a e ya gammoge. Phuthana lla, mma yôna e tsogê. Mma ngwana, a thôma, go rogaka yola ka mašapa, le yêna a mo rogabê. Empa a ba ka ba lwa, ba ile ba fo ômana fêla.

238. 693 Ka tlhôrîšê ya mohuta owe, mosadi a diê bôna gore a la agwa. A tloga, a ya a dula go batswadi. A šala a dutši matopeng. A re, o tlhagiša pelaêlê, ya se mo thuse x selo.

694 Molaudi wa bôna wa monna ke Mokobati Mohlabe. Pulane a tloga, a ya ga Mokobati go mmege ditaba tšewe, tša mo dula ga gabê. Bjale ba dira gore, ba yo kgobakana ga Mongaale, gore ba o kwê gore molato keng. Ge a tloga bogadi a yo dula ga gabê.

695 Ba ya ba kgobakana mowe ga Mongaale. Ditaba tša tsêna. Pulane a thôma go bolabola ka makalê, ga a mo tlogêtše maruping, yêna a šetše a le noši.

696 Mohwa-aloba, ke nnete ke tlogflê, nka se bošla. Fêla ditaba tšôna ke tla ya ke mmotša. Go agišana le motho ke go kwana naš, ge le sa kwane le ka se ke la agišana. Go dula ke roga ke ngwana, nna a ke di rate. Ka re ke a le botša la se ke la bolabola
239. ditaba tša ka. La mphatola ka gore ke nna mamakane.

697 Ditaba ke tšewe banna, ba ga Mongaale ba re, di kwa x ke lena ba ga Mohlabe, rena re llê dikgomo. Mokobati, a re, mona maotlwa, a e tlhomole ka noši. Monna wa ga Mašumu le wa ga Tselane, re thušeng mo tabeng e.

698 Mašumu a re, di a kwala, fêla bana ba lamolanya ke mong wa bôna. Empa bjale ka ga e se bana, e le ba bagolo, re tla leka go latlhêla mantšu. Ke fêla ke kwa morena Sekwai, a re, bana ba kômana bolêtê bogoši ke go bopanana. Ge le ka se ke la bopana, bogoši bo ka sebê gôna.

s859

699 Tselane, a re, ke a tlhemiša molomo wa ka ke sena mantsu a nka bolabolago. Seema se sa kômana bolôto, ke bôna e ke se bolabotše ditaba. Ge go se bjale gôna, ditaba tša motlhôlôgadi le a di tseba, gore motlhôlôgadi a laolwe.

240. 700 Ke le bugilê kudu, go riale ke Mokobati. Go ya ka merutla, a se go tswana, a owa ditaba le, a botšana. Bjale ka ge o kwa ka ditsêbê, a re, a ke sa boêla, ka go riale, wêna, o re keng. A re, naa o athala. A owa, a wa bolabola, ge o re, cwa tlhala, e bôna a tšeya ke mang. Tlogêla dipolabolô ka moka, o ka se ke wa mo kgôna. Ka gobane le wêna, o mosadi, o tlile g ka dikgomo, ba ra mola e be e le wêna mmago mohu.

701 A napa a dula ga gabô, mosadi yowe ke poya bogadi. Bjale Pulane le yêna a ya a tia ngwakô ra gagwê, a bôna mmoto, wa gagwê a dula. Ditaba tša bôna tša fêla di etla mowe.

Temana ya 14 tlhalô ya bohuhudi.

702 Bohuhudi le bjôna bo baka tlhalanô, ka gobane mothepa o tla re, nna nka se e ka mohoša. Bohuhudi bo gabedi, empa go a swana, bjale phapanô ya bjôna ke e. Motho o ja kudu, a se ke a ba le bošaedi. Bjale yo mongwê o ja kudu a ba le bošaedi, bjale kudu go tlhadiwa wa bošaedi.

241. Temana ya 1 bohuhudi bja bošaedi.

703 Bošaedi bja motho yo mogolo bo phala ke bja yo monyana. Kudu motho yo mogolo, o dira, ditšhila ge a nwêle bjala. A tšeya bošaedi a bo fa bjala, kganthe bjala a bo na molato. Motho o nwa bjala bjale ka ge e ke bo a feta, le ge a hoše, a nyake go šîla yo mongwê. Taba ya mohuta owe, ke bjôna bohuhudi.

704 Ka moragô ga mowe, ke moka o tagwa kudu. Ge bo ile bja mo kata, ke moka o thôma go dira ditšhila. O tla bôna noka e êla gare ga ~~makx~~ batho. Noka go bolabolwa moretô. Ba bangwê ba re go rota, ba ba banya le masepa. Bjale ke bjôna bošaedi bjowe bo bolabolwago.

s859

705 Monna ga e sale, mosogana o ka se ke wa mmôna gore ke lešaeadi. Ka baka la gore bjala a bo nwe. Fêla matsatši a bo lehono ba bo nwa, ka baka la gore yo mogolo le yo monyana ba fo swana. Ba nwa bjala kudu bjale ka ba bagolo goba go fitiša. Ba kgale o be a boniwa kowa a setše, a bikilê mosadi.

242. 706 Bjale ka Kuka Maletô, a loša mosadi ga Pôpêla, ba kwana. A ya a botša batswadi, ba dumelana le yêna. Bjale ba iša mabotšô go batswadi ba mothepa. Le bôna ba kwana le taba ewe. Ba nyala mothepa ka lesome la dikgomo.

707 Dikgomo tša go nyala, go nyala go nyala, batho ba ba rumiwago ke batswadi ba mosogana. Ka moragô ga mowe, ke moka, ba iša mosogana go bôna mowe dikgomo tša gagwê di ilego. Ba mo iša ka pudi, pudi ewe, ba re, ke ya kgata lapa.

708 Pudi n ewe, a e ruiwi, ba e bolaya. A owa, ba e bolaya. Bjale ka moragô ga pudi ewe ya kgata lapa. Go fedilê ge mosogana a nyaka go bôna mosadi o fo bitša makgatlê wa gagwê, a ya naê. Ga ba sa iša ke monyadi, a owa mola, a mo išago la mathômô ke moka tsela le motho yo ba tsênago ka yêna o mmone.

243. 709 Ka tsatši le lengwê, ba ga makgolo wa gagwê, ba mmitša. Ba re, a tlê go kgôpêla bjala. Mosogana ge a e ya bogweng, a sepele, a le noši, o bitša makgatlê. Ba fitlha ba ba lla magogô, ka ngwakong. Ge e le maušwa ba tšwa ba llê ga gabô.

710 Ba tšhêla morutlwana, ba fa dikgarebe. Ba rwala ba iša ka ngwakong, o we go dutšigo bakgônyana go ôna. Ga ba kgeka noši, ba kgêla ke dikgarebe. Makgatlê tliša go ja bogwê, a se bja ago. Ba nwa pitšana ela ba fetša.

711 Ba goma ba ba tšhella ya tlala, ba iša bakgônyaneng. Makgatlê o nwa a tshebêla, bjale mong mosadi, o nwa lônâ la mabêlê a ka mpolaê ke le-ma ke le noši. Pitša go fo fetša yêna. O a bok bolaya, ka morago bo tla bolaya yêna. O tla ba a bolabola maaka bogweng. Ka gobane bjala a botswale le pjêga.

s859

244. 712 Molaš wa mokgōnyana ge a e nwa bjala bogweng. O swanétše go fo nwa a dutši ka ngwakong, owe ba mo aletšego g legogō ka ga ōna. A se ke a tšwa a ya a nwa le ba bangwē ka kgakala. Ka gobane ga go dumele gore mokgōnyana a lebane le makgolo wa gagwa wa mosadi. Le yēna makgolo wa gagwē, a swanēla go tsēnēla mokgōnyana ka ngwakō.

713 Bjala bo bontšha motho mokgwa wa gagwē. Ke nnete bjala ga bo tswale le bjēga. A tšwa ka ngwakong, a hwetšana gore ba beile pitša kgakala ba nwa. Ya ba o ya mola ba dutšigo, a fitlha a dula fase. Makgolo wa gagwē a thōma go huralla pitša.

714 Yo mongwē a re, naa mokgōnyana a la mo fa bjala, re mo filē bjale o nyakang, a re tsebe. Boēla ka ngwakong, bjala re go filē, o ba o e nwa le basadi ba go. Mo o nyaka go bōnēla makgolo wa gago. A se ke a ba kwa sewe ba 'motšago, le bōna ba mo homolēla o kwa bjala a na taba.

245. 715 Ka morago, yola wa makgatlē, a ya a mmitša a boēla naē ka ngwakong. Ge a fitlha, ke moka a napa a tagwa. A owa, o dirile ga botse, o kgaotše ditshēlē. Mmalō! ba bōna noka e ēla, mokgōnyana, o rota bogweng. Dikgarebe tša tšwēla ka ntlē. Yola wa makgatlē, o thōma go ja ke ditlhong, a tšwa a swere le para la gagwē. A swara tsela ya go ya gae, ya ba ba mmōna, ba mo thibēla, a goma a boya.

716 A boēla a tsēna ka ngwakong, o sa tagilwē. O itše ^{ge} ~~gana~~ a tsoga, a hwetšana gore borukgwe bja gagwe bo kolobilē. A thōma go makala, empa a ka a makala kudu, ka baka la gore bjala e be bo sa mo swere. Bjale yola a re, a re laēlē re tlogē, a gana, a homola.

717 Dikgarebe di tšwile ka ngwakong, ka baka la go bōna mokgōnyana yowe a rota. Makgolo wa bōna a bitša morediē, a re, sepela o tšeya pitšana ela, re tlē re ba tšhellē bjala. A fetola mmagwē ka gore, a go ē lena.

s859

246. 718 Polabolo ewe, ya gore a go e lena ya imêla mmago mothepa. Bjale o ra goreng ngwanaka, a fo homola. Ba mo lesetša a le bjale ba bitša yo mongwê wa makgatlê. Ge a fitlhilê, a ba re, go yêna sepela o tšeya pitšana ela ya banna ba lena, re tlê re ba tšhele bjala. Morediê, a re, go mo rumiwa wa seke wa ya le bôna e ka no ba monna wa bô.

719 Molato keng ngwanaka, a se ke a ba botša. Bjale ba butšiša yola, yola a thôma go lebella mong monna, ba bolabola a ka matlhô. A re, ba botše, a thôma go ba botša a re, ngwakô o tletše ka morotô. Bjale rena re tšhabilê, bjale ke baka lewe, re sa boelego ka ngwakong. Ke moretô retô, a se matlhatša, ba re, moretô retô, a se matlhatša. A napa a homola le molomo wa gagwê.

720 Letšatši le ya madikêllô bjale methepa, a e boe ka ngwakong. Moruti, o ba le maruru, bjala bo ya mo tlogêla. A kwa gore borukgwê bja gagwê bo kolobilê. A re, ba mo-tšhetše ka metsi yola wa makgatlê a re, a ke tsebe, le nna e be ke tagilwê.

247. 721 Bjale yola wa makgatlê a tšwa, a ya go bitša yo mongwê wa methepa. A se ke a gana, a ya ka ngwakong. Bjale ba re, go yêna sepela, o re bitšetše mokêšê. A ya a mmitša, ge a tlilê ba re, go yêna sepela o re laella ga makgolo, rena re hoše re boêla gae. Ge a yo laêla, makgolo wa bôna a re, bana bawe, ba ka a ba rôbaê, ba tla tloga ka moswana.

722 A goma a boetša mantšu awe go bakgônyana, bjale bôna ba re, re ka se kgônê, a re nyatše, ka moswana rena le maêtô. A boêla a botša makgolo wa bôna gore, ba re, ba na le maêtô ka moswana. Bjale makgolo wa bôna a re, ba kwala bana bawe ba ka. A ba êmê ke ba fê diêta.

723 Ba tšeya pitšana yela ya bôna, ba ba tšhella bjala. Difate tšôna ba ba buletše, a ba ka ba tšhella ke dikgarebe tšela. Ba ile ba kgêla ke mosetsana yo monyana. Ba nwa ga botse ba sa fele pelo. Ba dirêla go tloga ka letsubjana, ka go tšhabiša borukgwê bjola bja go kolobiša ke moroto.

s859

248. 724 Bjale ge letsubjana le tšeatsēa, ba tšwa ba swara tsela ya go ya gae. Ea ile ba tšeela ke yēna mosetsana yola monyana mapara a bōna. Dikgarebe tsela tša bōna, a di nyake le go ba bōna ka leitlhō. A gwa ~~xx~~ swaba makgatlē wa monna fēla le yēna motšeiwa o swabilē. Bjale yēna, o napilē a swabēla go ya kgolē.

725 Bjale mmago mothepa a šala a tsēna ka ngwakong. Ka nnete a hwetšana gore ~~mokgōnyana~~ o rutilē. E ka ba go rutilē ofe, ba re, ke yēna mong mosadi. A gwa rota makgatlē, a owa, re mmone. Ga go na teba ngwanakē, o be a hoše.

726 Moredi wa gagwē, a re go mmagwē le se ke la ja dikgomo tša gwē, le mo fē, a fetšlē pele. A re ngwanaka, o se ke wa iša pelo kgolē, a dira ka kgōlē, ke baka la bjala. A re, mowe ke le buditšego, ke le botša nnete, nna a ke nyake goba ke swara tšhapja (ditšhila) ka diatla.

249. 727 Mmagō ngwana a gopola gore, o no ba a bolabola, a se ke a tlhōkōmēla dipolabolo tša moredi wa gagwē, Kganthe o bolabola a tišitšē. Bōna beng dikgarebe ge ba ilē morōgong le dikgoneng, magane a bōna, ke a go kwēra mosogana yowe. Mothepa le yēna, a fēla a re, batswadi ba ka ba swanetše go mo fa masepa a gwē.

728 Ka tsatši le lengwē mosogana a tla bogweng. Mosetsana a thōma go fapana naš, le bo makgatlē, a se ke a ba bitša, le legogō a se ke a ba lla. Ba no gakanēga kgorong. Ba bitša sebaka sa bōna, ba re bakgōnyana še bala. Bjale ba llē legogō, ~~x~~ o ba bitšē ba tlē ba rōbalē.

729 A ba lla legogō, bjale a ya a ba bitša, ba thōma go makala. Ba makala ka baka la gore, mapara a bōna, a tsēya ke mosadi bakeng sa methepa. A owa le bōna ba mo šala nthagō, go fitlhēla ba tsēna ka ngwakong.

250. 730 Ge ba le ka ngwakong, ba roma yēna mosadi yola, gore a yo ba dumedišetša. Ke yēna sebaka sa bōna. A iša maduma, ba amogēla maduma a bōna. Bjale mosadi yola wa sebaka, a ya a ba a dutši nabō. A ba butšiša maphelō le bōna ba butšiša, a owa maphelō a ba gōna.

s859

731 Djale ba re, kowa ga sebaka, mosadi wa rena o kae, bjale a re, a ke tsebe. Lehono o be a se gōna mo, ke šita go tseba ka baka la gore, ke tsugilê ke se gōna mo gae. Ke tsene ga na mo, e le bošego. O riale, ka baka la gore, a tsebe se se lego ka pelong ya mmago mothepa. Sepela o re butšišetša makgolo, gore mosadi wa rena o ile kae.

732 A ya, a ba botša gore bakgōnyana ba re, mosadi wa bōna, o ile kae. A re, sepela o ba botšê o e tilê. A boetša mantšu awe go bakgōnyana. O ba botša gore, o e tilê. Sebaka mola se bolabolê gore, o gōna bjale e ka be e le phōšô. Le bōna ba bolabola bjale ka baka la gore, ba sa tla šala ba laya ngwana wa bōna.

251. 733 Mosadi yola wa sebaka a tloga, a ya malaong. Bjale bakgōnyana ntlo ya ba golêla, ba gopola go tloga le bošego bjowe. Ba bōna gore ba ka dira phōšô. Ba kgotlella ba rōbala go fitlhêla boesa. Ba bula difate, ba re, e be re e tla go bōna mosadi wa rena, bjale ka gobane o tsere maētô, šalang. Ba re, di a kwala, ba tloga.

734 Ka moragô ga mo ba tlogilê, mothepa a tla ka gae. Mmagwê ke motlhôlôgadi, a thōma go ômanyane moredi wa gagwê. Yēna a mo fetola, ka gore o wa tlhaka, ke le butšitše gore mo feng dikgomo tša gwê, nna a ke sa mo rata.

735 A bōna gore ditaba di boima, a thōma go bitša ba leloko gamôgô le dikgadi gore ba tlê ba mo thušê go molaiša ngwana. A bitša le makgolo wa mothepa. A ba beela letšatši la go gatlhana ka lona. O dirêla gore a hwetšane lebaka la go dira mapoto. Ka moragô ga dipolabolo ba nwê, ba kgōne ba palakana.

252. 736 Letšatši lewe, a ba beetšego lona la fitlha. Ba ya ba kgobakana lapeng la bo mothepa. Bjale mmago mothepa a re, le bitšitšê ke nna. Ke gakana le ngwana mo. Ke ile ke dutši, ka bōna motho, a e tla. A re o rumilê ke ba ga Maletso, ba re ngwana wa bōna, o kwane le ngwana yo.

s859

737 Bjale ka le bitša, ka le bega ditaba tša bōna. La dumelana le mowe, moredi wa lena a kgatlhilego ke gōna. Bjale ra ba ra phōphēla dikgomo, ka baka la gagwē. Lehono o re, a sa nyaka monna yola. Gore ke nnete, a sa mo rata, monna o ile, a tla bogweng, bjale a mo tšhaba, a rōbala x a le thii. Ke yōna taba e ke le bitšetsago yōna.

738 Mošilō Pōpāla, ke rangwane wa mothepa. A re, o ke o re botše gore molato keng. Mankoba ke yēna mothepa yowe a tihalago ba ga maleto. Ke nnete mosogana a ke sa mo nyaka, ka baka la go rota, ka ngwakong. A ke nyake goba ke swara tšhapja ya motho yo mogolo.

253. 739 Ditaba tša tlēma ba bagolo, ba re tui lebaka le le telele. Mošilō a goma a bolabola, a re, ditaba di a kwala bjale lena le reng dikgadi ga mmōgō le malome wa ngwana. Ke bega lena taba tše ka baka la gore gantši bana ba fēla ba o kwa mantšu a bo lena.

740 Tsetsetse Mongale, ke malome wa mothepa. A re, ditaba di a kwala, bjale motlhomong ditaba ēi na le moredi wa ka, o dira gore ngwana a tlhale monna. Mmagō ngwana, a re, a owa, a sebaka la ka. Motlhang ba kwanago, re ile ra mmotša gore, batho ba sepela ka dikotse. Motho o ripega letsōgō go ba leoto, a o ka se ke wa mo tlhanogēla, a re, a owa, bjale lehono ke tsela e ngwē. Nna e ntšhita gore nka reng ka yōna.

741 Kgadi, ya re, ngwana yo wa kgaitšedi ya ka o wa kwala, ga go na, yo a ka dumēlago. Goba a swara, ditšhila tša motho yo mogolo, e se tša ngwana. Mo feng dikgomo tša gagwē masogana a tletše a tla mo tšea. Ka moka ba dumelana le mowe kgadi, e bolabotšego.

254. 742 Mmagō ngwana yowe leina la gagwē x e lego Makgōpē. A re, bjale dikgomo ga di gōna. Ba re, ga go na taba, o tla fo dula mowe lapeng go fitlhēla mosogana yo mongwē, a mo loša. Le tšee dikgomo tša Maletō le mo fē. Ge a sa dutši, mo lapeng, bjale mosadi e tla ba e le wa mang. E sale wa ga Maletō, ka gobane

s859

e su go bš le motho yo a mo ntšhitšego. Layang ngwana wa lena, ka go riale mowe.

743 Ba thōma go laya ngwana, ba re, o wa bōna o bolabotšé gore a o sa mo nyaka. Empa ga go na motho yo o foranego naé. Ge a tlile bogweng, o se ke wa mo tšhaba, o dulš naé. O diréla gore a se ke a tseba, gore a o sa mo rata. E tla re motlhang owe o bōnanago le mothoka wa gago, a nyala, ra mo fa dikgomo tša gagwé.

744 Ge o ka mo tšhaba, ba ka lemoga gore, re a tlhala. Bjale ba tla ba tswenya ka gore re nyaka dikgomo. Bjale dikgomo a di yo. A kwana le mowe ba bolabotšego.

255. 745 Ge mosogana a tlile bogweng, ba moswara gabotse bjale ka pele. Bjale ditaba ba di bolabotšé ka selapa sa bōna. Batho ba šele ga ba tsebe selo, ba féla ba re, ba mo lailé, o kwilé. Methapa ge e kwéra mosogana, ba leka thekó, o féla a re, a na taba ke monna wa ka. Pelo e ja serate, ke mo ratilé. O ile a dira bošae di bjowe ka baka la dinó. Nka ga sa nwa a sa rote, ke tla no motša, o tla ba a latlha.

746 Monna yo mongwé wa ga Mohlabe, a kwana le mothepa. Bjale a napa a mo tšhabiša. Ge a fitlhlilé naé, mowe, a go mo tšhabišetša gōna. A ya go batswadi, a ba botša gore, ke dirilé molato, ke molato wang, ke tšhabišitšé Mankoba. Ngwana, o dirilé phóšó, lapa lewe, a le a loka, ke baloi. Ga go na taba ke moloí wa ka.

747 O tsebe gore, o tlišitše nōga ka motseng. Ba bitšana ba botšana molato owe, ka moragó ga mo ba botšane. Ba roma sebaka sa go ya ga Pōpēla sa gore nyakellang mono. Sebaka sa ya bjale ba re, sepela o ba botšé ba nyale. A ya a ba botša.

256. 748 Ba ntšha dikgomo ba nyala, lesome la dikgomo le kgomo tše pedi. Bjale ditaba di lukile, Maletó, a sa na mosadi. Ba roma motho gore a yo tsibiša ba ga Maletó gore ba e kgopolélé. Sebaka sa ya sa fitlha, sa re ke rumilé, ke ba ga Pōpēla ba re, e kgopoleleng. Sepela o ba botšé re sa botšana, féla ka tsatši la gore ke rena bawe.

s859

749 Ka lona letšatši lewe, ba ya ba hwetšana, ba ga Pôpêla ba ba letetše. Ba gapa dikgomo tše lesome di nago le kgomo le dipudi tše nné. Molato wa fêla o tla mowe. Ke yôna tlhalanô ya bohuhudi bja bošaeadi.

750 Ka moragô ga tlhalô, ke gôna batho le gammôgô le yêna mosogana, ba kwago gore mosadi o mo tlhadilê ka gore a rota ka ngwakong. A ba sa bipa, ka gobane bokgônyana bo fedilê. Yola wa makgatlê, o fêla a ganetša ba diyo tlhaadiša.

257. Temana ya 2 tlhalô ya bohuhudi fêla ka ntlê le bošaeadi.

751 Go ja ka maatla go baka tlhalanô. Mokgônyana ge a ilê bogweng, a swanêla go ja ka maatla. Yowe a ka jago ka maatla ke makgatlê. Yêna molaô, o wa mo dumella, ka gobane bogwê, a se bjagwê. Ba fêla ba re, makgatlê tiiša go ja bogwê a se bja gago.

752 Taba ena ya gore, moji yo mogolo ke makgatlê e ya kwala. Bakgônyana dijô tša bôna, ga ba jele kgakala, ba jêla ka ngwakong. Methapa e re, go faga tša go ja, ke moka ba di isa ka ngwakong wa bakgônyana. Ba ba fa metsi a go tlhapa diatla, ba tswalla ngwakô.

753 Ge ba tswaletše ngwakô, ke gôna ba tlhapago diatla, bjale ba thôma go ja. A ba bône gore motho yo a jago ka maatla ke mang. Ba tsolêla makgakgô a mararô, ba swanetše go ja ka mabedi la borarô ba seke ba le thôma. Ka moswana ba tla dira a maanê, ba dira bjale lekgakgô la mafelô, a ba swanêla go le ja
258. le ge ba sa hora. Sewe ba ka bônago yo e lego lehuhudi, ke mapoto ka gobane, ôna ba kgêla ke dikgarebe.

754 Bjale ka monna yo wa ga Mohlabe ba re ke Kgapana. O ilê a dula g bogôpê kudu ka go nyaka go diša dikgomo le ge a godilê. Badiši a ba fapane le lebakê, bjale le yêna o be a kgôga lebake kudu. E sale go e ba yêna le makgoweng a go tsebe, le go ya bogweng a go tsebe.

s859

755 Mosadi wa gagwê, a se wa go lošwa, o tšea ngwana wa malome wa gagwê. Ke gore ke motswala wa gagwê. Ge a tla ya bogweng ba diyo gapeletša, a kgôna a e ya. Mokgwa wa lebake, o diša motho kudu. Yo mongwê a kgôga, o nyaka go šoma kudu, yo mongwê ke go sêga batho, yo mongwê le modira se bodu le go roga batho.

756 Le bjale ka bjala, bjala wa bo dira gore, o bê setlhôtlôtlô ke moka ke modirô wa go, go lwa dintwa bo a dumêla wa šoma, goba wa rôbala ka moka bo ya dumêla, ke madumêla tsotlhe.

259. 757 Bjale mosogana yowe wa ga Mohlabe le modira gore e bê makgapa (setlaêla). O fo sêga le ge ntšî ya fofa, a sa kgône modirô, le ge e le ofe, ya go dira ke banna. Go jeng e be e le mphulô, go ja o be a phala le ba šumi. Bjale modirô kgôtho.

758 A ya bogweng le monna yo mongwê wa ga Raganya. Ge ba etla le tsela, o motša melaô ya mokgônyana ge a le bogweng. Motho, o se swara batho, wa seke wa ba o dira bjale ka mo gae. Ge o bôna o tšwêla ka ntlê, o wa e thoma. Dijong le gôna, lekgakgô la mafellô ga le lewe, a dumêla.

759 Ba ya ba fitlha, se phôkgwê, sa nyaka go tsêna, bjale a mo swara ka letsôgô. A re, re swanetše go dula mo kgakala, ka ntlê, ga kgôrô. Bjale, ba tla bôna bjang gore go na le batho. Re tla ba tsibiša ka go gôtlhôla, a owa, ke motlhakô taba e. Yêna mong a thôma go gotlhôla a sa khutšî, bjale yola a dio ba a thibêla.

260. 760 Ya ba ba šetše ba kwilê gore, bathô ba gôna. Bjale ba diyo makatša fêla, ke mogôtlholle ya sehuba. Ba ya ba tšeya mapara a bôna. Ba ba alla legogô, ka ngwakong, bjale, mothepa, a tloga a tsama a bitša bo makgatšê. Ge ba fitlha ba bula ngwakô ba tsêna, ba kwatama fase ka dikhuru, ba re, some la matsšêtsê. Ba re morena, ba fo inama, bjale, a re, ba dirang, a re, ba nyaka tšhalete ya go loša ga bôna.

s859

761 Mmalo! monna a ôma ka disêgô, tša jiša makgatlê ditlhong, a ntšha ya gagwê šeleng a ba fa. Yaba gôna ba inamologago. Bjale bo makgatlê ba dikgarebe, ba mo lebella, ba re bjaraee, ba mo sega. Ba bitša sebaka, sa tla, ba re seišê maduma. Ka gobane mosogana a na tšhalete, ba dumediša ka pudi. Madima a bôna a kwala.

762 Le sêgô la mo, o sêga ka ngwakong, owe o filwego ôna. Le gôna go ke ya methepa. Lege yo mongwê a ka kwata, batswadi a ba tsentshe lentšu, ba ka bolabola ge ba ka kwa yo mongwê a lla, ba re, ra lokang ga botse. Ba ilê ba rôbala gabotse, gwa tlhoka le pelaêlô.

261. 763 Ge mahube a banna a thôma go hubala, methepa ya tsoga ka moka ba tšwa ka ngwakong, ba yo setla. E rilê ge a basadi a thôma, yo mongwe wa methepa, a ruthetša metsi a go tlhapiša, bakgônyana. Ge bo napa bo palakana, ba ba fa metsi a go tlhapa. O no fitlha a kwatama, a beya metsi a tloga.

764 Bôna beng, ba tla ba ba mo kwa. Bjale yo mongwê, o tla tsoga, a tlhapa. Go bônagala gore, motliši wa metsi, o êma molomong. Ka gobane motliši wa metsi o re, go beya, a tswalla lebatl a tšwa, fêla ge o fetša go tlhapa o tla bôna, a bula lebatl a tšeya ditšhila tšela a yo di falatša. Ka gare, ga metsi e go fakêlwa teke goba seke. Pele ga gore, a falatšê ditšhila, o thôma a phopholetša. Ge a hwetšane tšhalete, o wa tšea. Bjale o tšhella yo mongwê, le yêna o swanetše go dira bjale. Bjale mang bogwê a tlhoka teke le ge e ka ba pene. A fo tlhapa, motlhapiši, a phopholetša ka gare ga metsi, a se hwetšanê selô. A owa ke mparê.

262. 765 E be e le letšatši la mathômô a yo gata lapa la makgolo wa gagwê. Ka moswana, monyadi a fitlha le pudi, a re, go makgolo wa bôna, ka sebaka, ke tlišitše mokgônyana wa lena, ka pudi. Ba thabêla taba ewe. Ba bolaya pudi, ke moka ba e 'a pe'a. Molaô wa yôna ba swanetše go jana motšhatšhathanô le bakgônyana.

s859

766 Molaō wa pudi ewe, e tsola ke sebaka sa mo motseng, sewe ba tsênago ka sōna. Nama ya sebaka, ke letsōgō, e tšwa bakgōnyaneng, ka gobane ke bōna ba mo romago. Bakgōnyana ba yo ja le dikgarebe tša bōna ka ngwakong.

767 Dikgarebe di ka se ke tša ja nama ya pudi ewe pele ga gore, ba ntšhē tšhalete. Ba swanetše go ntšha šeleng, goba go feta mowe. Mowe go ya ka bohumi bja batho, ke gōna ba tla kgōnago ba ija. Makgatlē a ntšha a ba fa šeleng. Ka moragō ga mowe, ba nyaka seke sa go dikula mēnō. Gwa goma gwa ntšha makgatlē. Bjale molaō wa dikgarebe o fedilē go šetše wa bo makgolo wa bōna.

263. 768 Molaō wa go ja ga nama ke bakgōnyana. A ba swanēla go kokona dinama tša mašapong, a owa, ba dira bjale ke dimpja. Marapō go kokona bakgekolo. Le bōna a ba kokone ka fēla, ba swanetše go ntšha mašeleng a mabedi goba le fakorong, ba kgonē ba kokona. Bjale ka gobane mokgōnyana a na selo, gwa goma gwa ntšha makgatlē.

769 Mong mosadi a re, go bōna gore ba bolailē pudi, a re, kowa ba le kgaufsi le go tsola tša go ja, a tšwa ka ngwakong. Monna o kgalegilē lebakē. O nyaka go tllilo ja dijō di mo tsē fēla. A ya a le kgōga, ge a boya a hwetšana dijō di mo letetše.

- 770 Ka tsatši lewe, dikgarebe, di jēla ka ngwakong le masogana lebaka ka le thii. Mong mosadi a lebala gore o tllilē bogweng. A ja bjale ka gae, a phura le marapō, bjale yola wa makgatlē a o boifa go mmotša, ka gobane dikgarebe di ka gare. Gwa ba gore yo mongwē wa dikgarebe, a ba kokone. Yola a phakiša a lesetša go ja, mphulō a tšwēla pele le go ja, a ba a fetša
264. buušwa gammōgō le nama. Marapō a lesetša ka go kwa ba mmotša.

771 O ile ge a gana ba tšea pitša ya mapoto ba bea mo. Ba thōma go ba kgēla, yo la wa makgatlē a nwa digō tše pedi. Yēna a nwa ka mokgwa o, a ka kgōnago, mowe mokgedi a bago a re, a uwi. Bjale mosogana a rōhala le borōkō. Ka moswana a fo dira bjale ka mabana.

s859

772 Bakgōnyana ba lala ba laetše ka mabanyana, bjale ka moswana ba ~~f~~ ba fa dijō ba ja. Ba tlhwa mowe bogweng, ka setheo, methepa, e ba tšeela mapara a bōna, ba ba ntšha. Ka moswana ba dira bjale, ba ba ntšha, ba ya ba ba gomēla tseleng.

773 Bjale mothepa, wa re, monna ke setlaēla, e bilē ke mphulō, nka se mohošē. Ke moka o tlhanogilē ga nyake go ya ga mosogana yowe motswala wagwe. Bjale, o no fēla a bolabola le pele ga batswadi ba gagwē, gore selo sela a se monna ke setlaēla. Empa le ge a bolabola ka mokgwa owe, e be ba sa mo tlhokomele.

265. 774 Ka tsatši le lengwē, mosogana a ya bogweng. Bjale mothepa a fapana le monna, a ya mowe yēna mong a ratago. Bakgōnyana ba rōbala le banyana ba banyana. Ka moswana ba re, ba ga makgolo, šalang, ka gobane mosadi wa rena a re mmone. Makgolo wa gagwē a ka a ba le lentšu ka gobane a ba mmone.

775 Ge mothepa a okwa gore ba tlugilē, a boya. Papagwē, ba re ke Temēka Maseōkōma leina la mothepa ke Matlhaba-aenwa. A re go morediē o be o ilē kae, bjale a re, a ke mo rate monna yola papa. Molato keng, monna ke lehuhudi bjale nka se ke ka mo hoša. A ga fēla mmagō ngwana ditaba, tša gore a lē moredi wa bōna.

776 Bjale mmagwē, a leka ka maatla go bolabola le moredi wa gagwē. Bjale a mmotša gore a ke mo nyake. A botša monna gore, ngwana a ke kwane naē. Bjale papagō ngwana a re, ditaba ke a di kwa, go kaone gore, o bitšē batswadi ba gagwē, ba tlē ba bolabolē naē, nna nka mmolaya.

266. 777 Ba dira gore batswadi ba mothepa ba tlē gammōgō le malome wa ngwana le kgadi. Ba ya ba kgobakana mowe lapeng la bo mothepa. Bjale m papagō ngwana a re, le bitša ke nna, ka baka la ngwana yo wa lena. O re, a nyake monna yola motlogolo wa ka, bjale ka bōna gore nna ge nka bolabola naē, nka mo gobatša. Lena bolabolang naē ga botse. Taba kgolo nna ke re o ya go apēla rakgadi wagwē.

s859

778 Bjale ba bolabola le yêna, bjale a thôma go lla. Ba se ke ba mo fella pelo, ba bolabola le yêna. A re, nna a ke sa mo nyaka, ka baka la gore, nka se ke ka mo hoša. Taba ya bobedi ke setlaêla.

779 Rakgadi wa gagwê, a re, o wa kwa, ge o nkgana wêna, ngwana wa kgaitšedi ya ka, go lukilê. Ga na mowe, wêna, o rego o nyaka go ya, o se ke wa tla wa mpotša taba. Mogologolo o re, mpa ya motho, ke lenakana. Monna ge a ija kudu sa go mo thibêla ke serafêlô sa mapoto, ka moragô o tla bôna go ja kudu go fedilê.

267. 780 Bakeng sa botlaêla bja ngwana yowe wa ka. A retse mankale, šegô leno mankale. Wêna motlhomong o tla ya o bêlêga bana ba botlhale. Ka baka la gore, o tseba pêlêgô ya motho. Mafellô a pobabolo ewe a thôma go lla, ba mo homotša, ba mmotša gore kgadi a e lle gae. A phumula megôkgô, a homola.

781 Malome wa gagwê, a re, ngwanaka, e kwa mowe batho ba ba bolabolago. Gôna mowe motlogolo o tla kwana le nna. Go seng bjale gôna madimabe a nago. Bjale ka ge o e kwa rakgadi wa gago, bakeng sa botlaêla bja ngwana wa gagwê. Lentšu lewe a se lentšu, wêna ga o tlhalifilê, o tlhalifilê ka botlhale bja gago.

782 Ka dikomanô tšewe, le yêna a ba a kwa mowe batswadi ba mmotšago. A lokolla pelo ya gagwê, môya wa gagwê wa kwana le go apeya lapeng la rakgadi wagwê. Bjale batswadi ka ka moka ba thabêla taba ewe. A ya lapeng la rakgadi wa gagwê, go apêla Kgapana. A owa ba ya ba kwana.

268. 783 Bjale batswadi ba mothêpa, ba ilê ba bôna gore mokgônyana o dirilê phôšô. Ka go ja buušwa bogweng a fetša. Kganthe molaô, mokgônyana ge a ka ja tša go ja a fetša, ba swanetše go mo lifiša. Molato owe o lefa ke pudi, ba mo uta. Bakeng sa go ja kudu, kgadi e be e sa kwe botlhoko kudu, ka gobane ke molaô wa bôna. O ile a kwiša ke la gore ke setlaêla.

784 Motho ge e le setlaêla, a le mmolabole motswadi wa gagr a le gôna. Le šala le rêpana a se gôna. Ka gobane setlaêla k maroga. Ke gore o re tswalô ya mosadi yo, a belegileng moth

s859

e kgôpamilê. Bjale ka baka la bonyana, a bolabola lentšu lewe, a nore ke lentšu a le rogane.

785 Bjale ka lešapa la mo'gwa owe, ke ge kgadi e bolabola nyepô e, a retse mankale, šegô le no mankale. O e bolabotše ka baka la gore mokôlô wa gagwe o ile wa kwa botlhoko, ge a roga ke ngwana. Mankale ke segô se segolo, sewe ba sokolago tswalô ya mosadi ge e kgôpamilê.

269.

Temana ya 3 bošaeadi bja monna wa lapa.

786 Bošaeadi bja monna wa lapa, bjale ka ge go ngodilwê ka mo go 705 gore masogana a kgale a be a sa nwe bjala. Go be go se na temogô bakeng sa taba ewe, ka gobane e be ba sa nwe bjala. Bjala e be go e nwa banna ba go tia fêla. Ba banyana e be ba kgaphola mašefa fêla. Ka go riale o be o ka se ke wa bôna bošaeadi bja bôna.

787 Bošaeadi bja motho yo mogolo bo tlhagiša ke go tagwa. Bo hwetšwa kudu kgorong ya Matselanokana bawe ba rego ke ba ga Mabakane. Kgôrô ewe mosetsana ge a kwane le mosogana wa ntshe, ba mmotša taba ewe. Ge a ile a re, o wa ya, gôna go lukile ka gobane o ile a tseba, ka moswana a se ke a bolabola.

788 Mosadi o swanetše go uta bošaeadi bja monna le yêna monna o swanetše go uta bošaeadi bja mosadi. Le basadi ba leloko lewe la ga Mabakane le bôna ba no etša dikgaitšedi tša bôna. Ba fo nya ba robetše, bjale monna yo a ilego a mo tšea, o swanetše go uta bobe bjowe.

270.

789 Bjale ka Matsentse Mongale, a tšea mosadi mowe kgorong ewe ya ga Mabakane, Leina la mosadi ke Mabakane. Mosadi yo mmotse bjale a sinya ka go rota, empa motlhang a sa nwa a rote. Ge a nwele bjala, molaô ke gore a rote. Ke gore ba tagwa, ba rôbala, bjale pele ga gore a rote a tsoge, a o swanetše go rota pele, a kgônê a tsoga.

790 Bjale monna a bôna a rôbala gare ga batho, o leka ka maatla gore a mo tsoše, ge a ganêla, ke moka o thôma go mo tia. Bjale batho ba thômê go makala gore motho o hwelang, a dirilê gabotse, a robadišitše bjala. Kganthe yêna, o a tseba mokgwa wa

s859

mosadi, bjale ba sola monna ka gobane a ba tsebe mokgwa wa mosadi.

791 Ka tsatši le lengwê monna a se ke a mo lemoga gore o tagilwê. Ka moragô a kwa ka ge ba re noka e ya êla. Ge a re, owa lebella a hwetšana gore ke mosadi wa gagwê. A thôma go ja ke ditlhong. A tia mosadi wa gagwê, bjale mosadi a napa a tšhabêla ga gabô.

271. 792 Bjale ba gabô ba ya ba tswara mosadi, ka baka la gore a se mathômô a mo tia. Ke gantši a dula a mo tia, a mo tiêla bjôna bošaedi bjowe. Monna a ya ga makgolo wa gagwê go nyakêla mosadi. A hwetšana a le ka mowe, ga gabô. Bjale a re ke nyakêla mosadi, ba re mosadi wa gagô o gôna.

793 Sepela o bitše batswadi ba gago, o tlê nabo. Re nyaka go tlilo kwa gore molato keng. Ke a kwa ba ga makgolo, bjale taba e we ke mo tšetšego yôna, a se taba e e ka kwago ke batho. Bjale go kaone gore nna ke lefê, bakeng sa madi. Wêna o ka lefa molato ka ntle le batswadi ba gago, a owa, ke tla ba botša.

794 Bjale wêna bolabola gore molato keng ge o mo tia. Ke a boifa, fêla bjale ka ge le re ke bolabolê, ke tla bolabola fêla le se ke la re ke a rogana. Mosadi a nwa bjala, a rôbala gare ga batho, ke moka noka e fo êla. Ke lona lebaka lewe ke dulago ke lwa le mosadi.

272. 795 Mosadi o ka bolabola, a gago mantšhi. Nna a ke tsebe, goba ke bolwetši, Ge e le go dira gôna a ke diri ka kgôlê. Ke nnete o ntietše yôna taba e a e bolabotsego. Le matsatši a fitilego a ntwaga ya rena ke yôna ya bolwetši bjowe.

796 Papagô mosadi a re, bjale o wa kwa ge mosadi wa gago a bolabola gore a tsebe goba ke bolwetši. Fêla o re, a diri ka kgôlê. Wêna o ile ge o sepela le dingaka, tša go botša gore molato keng. Nkešu ke tsamê ke laola. Gana mowe, o na le phôšô, o tla bolaya motho o sešu o kwê kgôlê le bolwetši. Taba ya bobedi o mo gobatšitše ka go riale mowe re go bôna molato.

s859

797 A goma a ya a botša batswadi ba gagwê, gore mosadi ke mo hwetšane bjale ba re ke molato. Ka baka la madi, taba ya bobedi mosadi o re, ke nnete, re lwêla bošae di fêla o re, ga tsebe gore o wa babja, ge e le go dira gôna, o re, ga diri ka kgôlê.

273. 798 Ba ntšha kgomo ya tšhadi ya sethólê, ba ya go rapêla ka yôna. Bakgônyana ba lwa, ba reng, ba rapêla ka kgomo, ba ngaletša ba bôna gore a se molato. Molato o gôga ke sebaka, wa rômêla sebaka x pele ka ntlê le letefô. Bjale ba go fetolê gore ke molato, o kgônê o ntšha se tseka.

799 Sepela o 'motšê, o be a tsibilê kang gore re tla mo lifiša. Ge a dio thôma go rapêla ka kgomo. Kgomo ewe, a itlišê, o kgantšha ke yôna. Kgomo e be e le botse kudu, bjale ba bangwê ba leka gore ba nyaka gore ba ba fê ya pholo ba bolšê yôna. Bôna ba tšea tshaadi. Bjale papago mosadi a re, a owa, a ka bolaya ngwana wa ka, ge a bôna e tswala.

800 Bjale ba tlhaba kgomo ka baka la go ngaletša ke mokgônyana. Molato wa fêla o e tla mowe. E le gore mosadi o ile a thôma go phetlaphetlêga, a re, a ke sa nyaka go boêla bogadi bjale batswadi ba mo ganetša. A lokologa, ka moragô ga mo o fedilê a tloga le monna ba ya gae.

274. Temana ya 4 Ga le dumi le tšwa ntšung.

801 Kganthe mosadi yola a se bolwetši, ke lešika. Ka tsatši le lengwê, papagô mosadi, a ya ga Mongaale, a e ya ka pitšô ya mokgônyana. A ya le mosadi wa gagwê Mahodu. Ge a fitlhlilê a hwetšana gore go na le bjala. Ba tšwa ba llê gae ga bôna. Yaba mosadi o bogatilê bjala, bo a tsefa.

802 Ke le bitšetša gore le tlê le kgôpêlê bjala ba ga makgolo. Ke bo filê mogolo wa ka, o ile a thuša mosadi wa ka, ka go mo thwella letšepê. A owa ke yôna ka gô ya motse ewe. Ba tlhwa mowe, ba enwa bjala, molato o se gôna. Mmini wa koša e le mmini, motagiwa e le motagiwa.

803 Bjala bogana ge tsatši le ya madikêlô, bja thôma go kata dithôlô tša banna. Yêna makgolo wa mong bjala, bja mokata

s859

K34/82

lebaka la mo go nwewa pitlhô. Ba ya ba mo alla legogô ka ngwakong, ba mo rwala, ba ya ba mo robadiša. Mosadi wa gagwe, a gopola bana gae.

275. 804 Ba mo aletše legogô le leswa, ba mo apeša kobô e ntswa. Bôna ba ya ba rôbala ka dithibeng. Mokgalabjê yowe a dira dibi tša go phala le tša morediê. Ka moswana beng ba motse ba tsoga ba gotša mollô kgorong. Basadi ba dira dijô esale ka pela, ba gopotšê go tla nwa phitlhô.

805 Letšatši la tlhaba, yo mongwê a ba a re, mokgalabjê yola o kae, a owa, o sa robetše. Ka moragô ba bôna, basadi ba tliša tša go ja. Sepela le tsošê makgolo, gwa ya mosadi yo Mabore ngwana Mongaale. A kôkôta lebatl gantši go sa kwale motho ka gare. (A ba a bula lebatl), a ba a bula lebatl, a hwetšana ka ngwakong go se na motho.

806 Ka gare ga ngwakô go a nka, tlase ga legogô go bônala bodiba bja morotô. Godimu ga legogô go bônala maphaphathophatho a masepa. A goma a tswalla lebatl, a ya a ba botša gore ke ilê ke a mo šikinya, a šikinyege. Ba thôma go makala gore molato e kaba keng.

276. 807 Basadi ba kgôna go bëlêga fêla, empa ge matho a bifile, o gobella ke banna. Mokgônyana a se ke a ya, gwa ya mogolo wa gagwe Matlala le Mokôma Mašumu. O bôntšha Mongaale. A fitlha a bula lebatl a bôna legogong go se na motho. Ba bôna fêla maphathophatho a masepa gammôgô le moreto.

808 Ba tswalla lebatl, ba boêla kgorong. A owa, ga go na motho ka ngwakong. Taba kgolo ngwakô o na le baeng. Mosadi o tšhabilê baeng. Mokgônyana a ya go bôna baeng bawe. A hwetšana ditšhila tšewe fêla, ke ge a gopolêla moredi wa mokgalabjê yowe. A re, mosadi ke nnete, a diri ka kgôlê, di tšwa tswalong.

809 Monna a napa a bôna gore go tlhwa ke tia mosadi nkaba ka bolaya. Taba kgolo modirô wa ngwakô ke wa gagwê. Yêna o swanetše go tlhokômêla ngwakô gore wa se ke wa ba le diboko. Ka gobane moreto o baka diboko.

s859

277. Temana ya 15 tlhalô ya mokgwa wa mokgônyana.

810 Mokgwa wa mokgônyana, taba e a e ke e a tîsa go tlhaga bjale e ile ya tlhagîsa ke baka la bušuwana. Ka baka la bošuwana bjowe, bana ba ya ga malome wa bôna go lêla botlogolo. Ka gobane ge go se na motho yowe a ka ba lêlago, ba swanetše go lêla ke malome wa bôna.

Temana ya 1 Galase le Moko.

811 Bjale ka bana ba babedi, ba Galase le Mmoko. Ke bana ba mosadi, mmagô bôna ke Makôma bjale papagô bôna a hwa, e sale ba banyana. Ngwaga wa go latêla owe, mmagô bana a hwa. Bjale bana ba šala ba gakanegile.

812 Makôma ke ngwana Mohôfê, mogačibô wa gagwe ke Matsêbê ngwana Mohlabe. Monna wa gagwê, e be e le Tsekê, kgaitšedi ya Makôma. Ba ga Lokweng ba gôna bawe, ba ka šalago ba lêla bana. Bjale ba gana go lêla bana. Ke ge Tsekê a ba tšea, bana ba kgaitšedi ya ka ba ka se ke ba tlhaka ke sa phela, ba tla šala ba

278. tlhaka ke hwile.

813 Sekutu sa kgomo se ja ke mong. Matsebe, o tšerwe ka dikgomo tša go tšwa Makôma. Bjale o na le bana ba babedi fêla, motlhankana le mosetsana. Bjale mosetsana o swanetše go tšea ke Galase Lokweng.

814 Bjale ge ba botša mothepa gore monna wa gago ke yo, ke ngwana wa rakgadi yago. Mothepa a gana, a re, nna a ke mo nyake ka gobane o bifilê. Mnago mothepa o be a nyaka gore, a tšee ke motswala wa gagwê. A leka ka maatla go bolabola le morêdi, wa gagwe. Motho ge a phela a befe, o befa ge a hwilê.

815 A owa, a ba a kwa mowe, mmagê a bolabolago. A dumêla go tšea ke Galase. Yaba papagô bôna, ba ile ge ba e hwa, ba šia dikgomo bjale dikgomo tšewe tša tswalla. Ba nyala ka tšôna, tša ba tša šala, bja le tšewe, di šaletše moratho.

279. 816 Galase le moratho ba thôma mokgwa o mobe. Motlhang go na le mabjala ba bagolo ba ilê mbajaleng. Galase a fitlha a hwetšana mosadi yola wa gagwe. O thôma gore a mo fê malaô bjale

s859

ge mothepa o gana, o thōma go mo kata gore, a robalê naê, ka swele. Bjale a dio šitwa fêla ka gobane o be a bekiša ke mothepa ka maatla.

817 Bjale mothepa a m lebella gore ke monna wa mohuta mang. Fêla monna a ka a belaêla ka yêna kudu. Tšatši le Galase a sa tla go tla moratho, le yêna a thōma go katana le mothepa, o mo nyaka malaô. Bjale a tsiêlega ka baka la banna bawe.

818 A tenwa ke mokgwa owe, a botša batswadi gore bjale ke tla dira bjang. Ba ntlhakiša, gwa tla mogolwane, o re go nna, ba mosadi. Moratho le yêna a fitlha o re, ke be mosadi. Ka go riale mowe ke swanetše go alla mogolo le moratho, a owa, bjale ba ntswenya.

280. 819 Mmago mothepa, a re, go morediê, ke go kwile ngwanaka. Ke tla ba bōna, ke tla leka ka maatla, go fêla ke etla mo gae, e sale mosegašana. Ka nnete a dira bjale, ge letsufi le thōma go tšeatšea, o fitlha gae. Bjale bjale, go fitlhêla tšatši le lengwê, a yo hwetšana ba katana. Wa mothepa a katilê mosogana, kgaufsi le selepê.

820 Bjale mmago mothepa a bōna gore taba e ga se taba. Ba kaba ba ntirêla molato, go noba matlhatse, selêpê se nyakilo moripa molala. A tsoga e sale ka moswanyana, a tšama a bitša ba gabô. A owa, bakgobakana, a ba botša taba e.

821 Bana ba mogadibô, ba tswenya, ge riile mabjaleng, bōna ba šala ba tswenya ngwana yo wa ka. Ga go diri monna wa gagwê fêla, a owa, le moratho le yêna, o nyaka malaô. Bjale taba ya mohuta o, e kwiša botlhoko. Mosadi ke wa monna, e seng banna. A bea Mohôfê a re, ngwana yowe wa mogolo wa ka a tšweiwe, bōna ba kgantše.

281 822 Mothepa o be a šetše a godilê. Bjale ditaba tše ba di bolabolago, o wa di ekwa. Ka tšatši le lengwê, ge mmago mothepa a gôrôga, a hwetšana moredi a se gōna. A butšiša Maruping kgaitšedi ya (Motšatši) la go bolla Ditlhanyane, gore o ile kae. Bjale a re, a ke tsebe, e sale ke bōna, a e ya ka mo tlase.

s859

823 A thōma go butšiša yo mongwē, yowe ba agišanego. Yēna a re, e sale, ke tihwa mo, nke šu ke mmōnē. Yaba e šetše e le bošego, kotšhaulōla wa pula, o e na. A goma a boōla ka gae, a rōbala. Ka moswana a se ke, a fōla pelo. A tsoga a setla maušwa, a re, e tlare ka moragō ga dijō, a tsamē a xo nyakōla.

824 Go letšatši le tlhabilō, a bōna mosadi, yo ba rego ke Makobē a e tla, pelo ya mogopotša gore o swere taba. Ka baka la gore a ke a e tla. A se ke a tsēna ka lapeng la bo mothepa, a tsēnēla ka lapeng la Molokwane. Yaba yēna a x išago ditaba go batswadi ba mothepa.

282. 825 A bitša mmago mothepa, a tsena naē ka lapeng. Ka gobane o be a setla mokgobeng. Ba dula fase, a thōma go loša. Ka morago ga mowe, a thōma go mmotša gore, mosadi yola o re, o rumilē ke ba ga Thobetšane ba re, nyakelang mono. Yēna ka noši mmago Motšatši a bitša Tseke le Macilō ke mmago Tseke. Ba a tla, a ba botša ditaba tšewe.

826 Papago mothepa, a tšea lepara, a re, o nyaka go tia moredi wa gagwe. Bjale mosadi a re, a owa, o se ke wa dira bjale, motho a ba sa tia ke sekgowa. Mošwedi ba ile ba mo tia, makgowa a ya a xi tia motei. A bea lepara la gagwe fase, a napa a dula. A re, sepela o botše sebaka ngwana yowe wa ka ke a mo nyaka.

827 Sebaka sa boetša mantšu, bjale ba ga Thobetšane ba se ke ba bolabola selo. Ba fo homola. Batswadi ba lebella letšatši la dikōla, ka moswana le gōna la goma la dikōla. Ba thōma go makala gore ke batho ba mohuta mang.

283. 828 Mmagō ngwana a se sa dira gore go ē, sebaka, a ya ka noši. A fitlha a ba dumediša, a hwetšana yowe wa mosogana a nametse godimu ga ngwakō, a rulōla ntlo. A fologa, a dumediša makgolo wa gagwe ka letsōgō. Bjale mosadi yo mongwē a mmitša, a mmotša gore, ke yēna makgolo wa gago, motho yo. Ya ba gōna, a tšhabēlago ka ngwakong.

s859

K34/82

829 Mmagô mothepa, a thôma go ômana, kômanyô tša gagwê, a ba botša gore ba tle ba nyale, ba fe Galase dikgomo tša gwê. Le na o wa le fagêla bjale motlhadiwa a fagele ke motho. Ke di nyaka ka moswana, la se ke la dikêla letšatši la ka moswana. A ba tlogêla a boêla gae gagwê.

830 Ka moswana ba romêla ba nyadi, gore ba yo nyala. Ba ba phôphêla, ba nyala ka lesome la dikgomo le dikgomo tše pedi. Ba tšea dikgomo tša ga Lokweng ba ba fa. Ewe ke tlhalô ya mokgwa o mobe wa mokgonyana.

284. 831 Ditaba tše tša tlhalô ya mokgwa o mobe wa mokgonyana di laudisîtše ke yêna mong Matsêbê ka noši. A boledîša ke ditaba tša Khasa ge a tlhala Matsurutiêla, a tšea ke Makaepa Masete. O re go dia mmago mothepa. Ditaba tša bôna di ngodilwe mo letlakaleng la 463.

Temana ya 2 tlhalô ya bagogadi.

832 Diphôšô a di diri ke bakgônyana fêla, a owa, le bagôgadi ba dira, ka baka la lehufa. Bahufêla moredi wa bôna. Ka baka lewe gore motho o dira phôšô a gopole, lehufa le motswaletše matlhô, o hwetšana e ka o dira ~~mm~~ nnete. O tla makala tsatši le batho ba mosolago ka lona, ya ba gôna a bônago gore o dirile phôšô.

833 Makgolo wa motho ge a ile a dira phôšô go mokgônyana. Bjale ba leloko ba mosolo gore o dirile g phôšô, o rugile mokgonyana A ntšhe seruiwa a rapêla, ka sôna, a owa, o dira bjala a ya a rapêla mokgônyana ka bjôna.

285. 834 Bjale ka mosadi yo Kwekwe ngwana Raganya. O be a tsere ke ba ga Lokweng, a na le baredi ba babedi, Tšhwenyana le Malešaba. Bjale mosogana wa ga Mohlabe a fitlha a loša mogolwane Tšhwenyana a kwana naš. Mabotšô a ya ga batswadi, ba mo amogêla. A owa, a ba a nyala ka lesome la dikgomo di nago le kgomo tše pedi. Dipudi le ditšhaletse a se dilô tše di badiwago, di ba diwa motlhang ba tlhalanago.

s859

K34/82

835 Mosogana a dira modirō wa gagwē wa ngwakō, Ge a feditše go rulēla ngwakō, a rēta basadi gore ba tlē ba mmōtšlē ngwako. Bjale gwa tla le mosadi yowe, moredi wa gagwē a kgetilego ke mosogana yowe wa ga Mohlabe.

836 Makgolo wa mosogana, a napa a ya a dula, a se sa bōta. Bjale basadi ba bangwē ba tšwēla pele le go bōta. Go fitlhēla ba fetša ngwakō. A ba fa mputšo wa bōna ka moka ga bōna. Basadi ba tšama ba bolabola ka leina la makgolo wa mosogana, gore ke le-saedi, a nyake go godiša mokgōnyana wa gagwē.

286. 837 Kganthe o tla ba a dikwa, bjale a leka go ōmana, a seke a kgōna selo, ka baka la gore ke ba bantši. Bjale a tšea ditaba a di beya godimu ga mokgōnyana. Ge a tloga motlhakeng a gopola gore ko tšea diputšanyana ke di boetše go mong wa tšōna. Ba gopola gore nna ke nna tšhuwana, ke lēla dilō tša batho.

838 Mosadi o šoma modirō x owe ka ntlē le monna wa gagwe. Leina la monna ke Mankepeng Lokweng. Monna ge a boya mowe a goba a ile, a kwa taba ya mohuta o. E le gore pele ga gore a š, go botša monna gore ke sētše ka dira molato. O ile go gapa dipudi a di iša ga mokgōnyana, a fitlha a mo fa dipudi, a re o tlē, o gapē dikgomo tša gagō.

839 A thōma go makala taba ya mohuta o. A homola, a rōbala, ka moswana a tsoga a roma motho gore, a yo mo tšeela ditaba ga makgolo wa gagwe. Naphowase Tselane go ilē gwa ba sebaka, a mo roma pele ga gore a botše ba gabō.

287. 840 Mokgalabjē yowe wa sebaka a ya a fitlha a bolēla mantšu awe, a rumilwego ka ōna. A re ke rumile ke ba ga Mohlabe, ba re, ke nnete ge le re, re tlē re gapē masepa a rena. Mosadi a re, go bjale. A buiša mantšu ke nnete ba re, tlang le gapē dikgomo tša lena. Sebaka a se lape go sepela, sepela o ba botše, ke sa botša ba gešu, ka tšatši la gore, re tla tla re di gapa.

841 Bjale go gapa dikgomo ke tsela e ngwē ka gobane lešaka le swanetše go bula ke monna. Bjale ditaba di fo dira ke mosadi monna a se gōna g mo gae. A fetola sebaka gore sepela o ba botše

s859

mong wa motse, o sa etile. E tla re tsatsi a boyago, re tla mmotša.

842 Ba dula ba homola, ba letela sebaka gore, makgolo wa bōna wa monna a boš, ba kgōnē ba yo gapa dikgomo. Monna ge a boya mosadi a botša monna, gore ke bōna ba ga Mohlabe, ba re ba nyaka dikgomo tša bōna. Molato, a re, a ke tsebe, a owa go lukile ke tla di bōna ka moswana.

288. 843 Moso a ona lešidi, bjaasa. Bjale a ya ga mmagwē, a re, ke kwa mosadi a mpotša ditaba tše. O re ba ga Mohlabe ba re, ba nyaka dikgomo tša bōna, bjale ge ke mmutšiša gore, molato keng o re ga tsebe. Mokgekolo Maphase, a re, mosadi wa go o bolabola maaka, a se bakgōnyana ba rego ba nyaka dikgomo, ke yēna yo a rego ba tlē ba gapē dikgomo.

844 Bōna ba ile ba roma, sebaka, sa go tla go butšiša gore, ke nnete, re tlē re gapē dikgomo, a fetola sebaka gore, ke nnete ba tlē ba gapē dikgomo tša bōna. O fetola morumiwa ka ntle le gore a re botšē. Bjale ditaba di emišitše ke wēna, ka gobane o be o se gōna.

845 Monna a bitša mosadi wa gagwe, a re go yēna, o ke o mpotše nnete, mabapi le ditaba tšela wa goba o mpotša ka mabanyana. A re, a ba tlē ba di gapē ba yo tšea bawe ba malapa a mabotse. Ke ba fe, a ke re, o nyaka Mamaile yo wa ka a mo nyake. O mo nyetše ka dikgomo tše kae, ka rabō ya tlhoka.

289. 846 Monna a re, o wa bōna mosadi, o rugile mokgōnyana wa gago. Bjale ka go riale mowe o swanetše go rapēla mokgōnyana. Moredi wa gago o wa mo nyaka ka gobane o mo nyetše, yowe o mo labolago, a mo nyake, ke gobane a mo nyala. A kwa mowe monna wa gagwē a mmotšago.

847 A dira bjala bjo bontši, a roma batho ba rwala. Ba yo rapēla molato go mokgōnyana. Ba re, ba sa dutši ba lebeletše gore re tla kwa lentšu le re tlang le gapē dikgomo, ba bōna bjala bo tsēna. Ba re, bo a tsēna ga Mohlabe wa tswēlō wa mokgala, wa go kwala bopedi le tsakwē. Bjo bo tšwago ga Lokweng, lokwa le golo la moraba.

s859

848 Ba tlhakanetšī ba kitima ba tlhakanetša ba tsēna ka kgōrō, ba bo rolšla ka ngwakong wa mmagō mosogana. Bjale ba bitša sebaka, ba mmotša mantšu a we ba rometšwego ka ōna. Gore bjala bjo makgolo wa lena o re, o wa rapšla molato ola wa gore tlang le gapš dikgomo.

290. 849 Sa iša dithapšlō go bakgōnyana. Mmago mosogana a botša morwa wa gagwš gore makgolo wa gago o re, o rapšla mantšu ala a go bolabola. Mosogana a re, ditaba tšewe tša bōna, a ke sa di ikwa. Nna ke nyaka dikgomo tšela tša ka, ba ile ke nna masapa bjale ke nyaka masapa, a we a ka.

850 Mmago mosogana a tsama a bitša ba gabō x ba tla ba kgo-bakana. Bjale a ba botša ditaba tša bjala. A re, bjale x ka ge le tseba gore e be re swanetše go gapa dikgomo ga Lokweng. Lehono o tlišitše bjala, o re, ka bjōna, o rapšla molato, o la wa kgopš ya dikgomo. Bjale ke ile ke botša mong mokgōnyana, yēna a re, a ke sa nyaka, ke nyaka dikgomo tsaka.

851 Ba bitšatša morwa wa bōna thopeng, ba mmotša dithapšlō tša makgolo wa gagwš. A re, a ke sa di nyaka, ke nyaka fšla go ba mpha dikgomo tša ka. Ba mmotša gore o wa bōna ngwana dipššō di bathong, bjale mophššī, ge a bōna phššō ya gagwš a rapšla, o wa swaršlwa. Bjale wēna ge o ka gana, dikgomo o tla di bōna kae, o tla di gapa bjang, yēna a rapšla.

291. 852 A ba a lokolla pelo ya gagwš, ba amogšla molato. Ba re, sepelang lo botša makgolo molato, o fedile. Ba kakolšla bjala ba nwa, molato wa ba ke moka o fedile.

Temana ya 3 tlhalō ya poetša gagabō.

853 Ke taba e ngwš, ewe e ka a tšišago go tlhagiša tlhalanō. Empa motho e šu a ke a tlhala ke yōna. Ka gobane monna ge a boetša mosadi wa gagwe ga gabō, o diršla gore bayo molaya. Ka go riale mowe a kwe monna wa gagwe sewe, a se bolabolago. Ka mokgwa owe, monna o dira gore motswadi ke yōna, yōwe a swanetšego go laya moredi wa gagwe. O mo iša ka kgomo, kgomo ewe ke yōna ewe ba yo molayago ka yōna.

s859

854 Bjale ka Kgati Makgopa, monna yowe o be a na le basadi ba babedi. Mosadi wa pele ke ngwana Raganya ke motho fêla. Wa bobedi le yêna ke ngwana Raganya, yêna ke ngwana wa malome wa gagwê.

292. 855 Ngwana wa malome wa gagwe, ke sôna setima mollô. Bjale monna a thôma go tlhōyana le mosadi wa bobedi ka baka la bophoko. Bophoko bjowe bja gagwê, e be bo mo dira gore mosadi a se kwe monna wa gagwe sewe a se bolabolago. A leka go lwa le mosadi wa gagwê, mafellô a bôna gore a ka ba a bolaya.

856 A nyakêla motho, ba re, ke Mathibele, a tšeya mosadi, a mo fa monna yowe, a re go yêna tšea mosadi yo o mo iše ga gabô, ka kgomo ba yo molaya. Mosadi o ntenne ka mekgwa ya gagwê, o tla gae ka lebaka le le nyakago ke yêna. Bjale ke bôna gore ka fore ke tšwêla pele le go tia nkaba ka bolaya, batla ba ntlêma. Phapanô ya ka le yêna, ke yôna ewe, mosadi o sepela le basadi ba bangwê, ge ba gôrôga le yêna o swanetše go gôrôga nabô.

857 A mo tšea a ya naš ga batswadi. Dibaka tše dingwê ke dikwêlêpa. Ge a fitlha a bolabola mantšu a šele. A re, ke rumile ke Makgopa, o re, o gafa ngwana wa lena ka kgomo.

293. 858 Bjale ba thôma go makala, moisiwa le yêna a makatša ke taba ewe, enpa a se ke a bolabola. Bjale ba re, go morumiwa, molato wa mosadi keng. A re, o re, mosadi ke sephuruphuru, a dule le gae, o tla gae ka lebaka le le nyakago ke yêna. A owa go lukile sepela o mmotše re lebugile, ge a sa bolaya, a re file a sa thabile.

859 Ditaba ke dithušanyana, di re morago tša re pele. Laina la mosadi ke Matlale bjale papagô o hwile, e sa le yo monyana. O na le kgaitšedi ba re ke Ntsee. Bjale a tšama a bitša ba gabo gore ba tlê ba mo kwisê taba e. Sebaka sôna sa goma sa bošla ga Makgopa go mmotša gore o fitlhile ba bile ba mo amogetše.

860 Ba leloko la ga Raganya ba ya ba kgobakana, mowe ba bitšwago gôna. Bjale kgaitšedi ya mosadi ya ba tsibiša ditaba, gore le bitša ke nna, mabapi le yo kgaitšedi. Ke bône, monna wa

s259

294. ga Marula, a mo tliša mo, o re, o rumilē ke Makgopa, o re tšeang
ngwana wa lena ka kgomo. Kgomo ewe, ke ya go mo f gafa. Ditaba
ke tšana tšewe ba bina kgomo.

861 Ba butšiša mogafiwa, gore a ba botše molato. A re, a
owa, nna ga ke tsebe molato wa ka gore keng. Ke no kwa a mpotša
bošego re robetše a re, o swanetše go mpuiša gore lena le tlē le
ntae. Ka nnete ka moswana ke ge a bitša monna yola wa ga Marula.
Ba hwetšana ke lwaleng, ke šila, bjale a re, ke a lolē dithōrō.
Ka dialola, ka ya ka di bea ka ngwakong.

862 Ka boya ka dula, bjale a re, taba ela ka goba ke go
botša bošego, motho yola ke yo. A thōma go botša morumiwa, gore
ke go bitšetša go go roma. Ke re iša mosadi yo go batswadi ba yo
mo laya, ka kgomo, ke sefebi, ke moka ke ge a ntliša mo.

863 Bjale ditaba ke tšewe, banna ba re re a di kwa. Bjale
mantšu a motliši le a motlišiwa a fapana. Go kaone gore, re romē
batho ka babedi, ba yo re tšeela ditaba. Ba dira bjalo.

295. 864 Ba roma batho bawe, bjale ba rumiwa ba ya. Re tliša mo,
re rumile ke ba ga Raganya, ba re, ke nnete, o gafile ngwana wa
bōna. A re, a owa, ga ka mo gafa o tla go laiwa, a owa, morumiwa
wa gago, o bolabotše gore wēna o mo gafile. A re, sepelang le
botše ba ga makgolo ba laē moredi wa bōna. E tla re ge a tseba
gore ke nna monna wa gagwē, ba kgōnē ba mo tliša.

865 Ka tsatši lewa ya ba gōna ba hwetšanago nnete ya ditaba.
Bjale ba thōma modirōwa go laya moredi wa bōna. Motho a ke a
latlha medirō ya gagwē. Ge ba dutši ba mo laya, ka thekō ona le
yo mongwē monna, bjale batswadi ga ba tsebe.

296. 866 Ka tsatši le lengwē, monna yola wa gagwē, a tla bošego.
A fitlha a kōkōta mowe ngwakong owe a fēlago a robala go ōna ge a
etile le mosadi. A se ke araba ke motho, mafellō makgolo wa gagwē
a di kwa a tsoga. A hwetšana gore ke mokgōnyana wa gagwē. A mo
dumediša, bjale a ba a bolabola gore ke tšwa ke le matlouloung, ke
bōna gore ke bošego, nka se ke ka fitlha gae.

s859

867 O wa kwala ngwanaka, mosadi wa gago o ka mo ngwakong o. Bula o rōbalē. Makgolo wa gagwē a tšwēla ka mokgobeng go rota. Monna a bula ngwako, a hwetšana monna yo mongwē a thōma go lwa naē. Setlhōtlōlō sa tšwa sa tšhaba. Mmago ngwana a swaba kudu, a kitima a bula ngwakō wa gagwe, a robala.

868 A ya ga makgolo wa gagwe, a fitlha a kokota ngwakō, a botša makgolo wa gagwe gore, ke hwetšane monna yo mongwē ka kowa ngwakong. Bjale a re, di a kwala bjale ke bošego robala re tla di bōna ka moswana bo sele. A bošla x malaong a rōbala go fitlhēla boesa.

869 Ge bo sele, a botša bo makgolo wa gagwē taba ewe. Bjale bōna ba re, a re tsebe gore go na le motho ka ngwakong. A lašla
297. a tloga.

870 Ge a fitlhile gae a bitša monna yola wa ga Marula, a mmotša ditaba tše a go ya a di hwetšana bogweng bja gagwe. Monna o hwetšane monna ka ngwakong wa gagwē, empa a ka a tšeya selo sa gagwe. Bjale a gona a roma Marula gore sepela a botše ba ga makgolo, monna yowe, a mphe dikgomo x tsaka.

871 Sebaka a se lape go sepela, a thōma a ya. A ya a fitlha a re, ke sa buile gape bjale ka maloba le mpōne fa. Ke rumile ke mokgōnyana wa lena, o re, ditaba le a di tseba. Bjale ka go riale mowe lena le swanetše go botša monna yowe a dutšigo le mosadi a mo fe dikgomo tšagwē, a fete le mosadi.

872 Bjale ba re, ke mang ka gobane re-na a ra mmōna. Sebaka sa re, a ke tsebe, bjale sepela o mmotše, ka gobane, yēna o wa mo tseba, a be a bolabola naē.

298. 873 A bošla a botša Makgopa mantšū awe. Bjale a thōma gore, ba mo tseba, bjale lehono ba nyaka go mcuta. Ka go riale mowe ke gore nna a ba ntate, ba rata monna yola. A owa go ya kwala, bjale ke bōna gore, bo kaone, ke e, ka noši. Mosadi o tla ya a mmolabola.

874 A tloga a ya le sebaka sa gagwe. A re, go sebaka, botša ba ga makgolo ke tlile ka ditaba tšela. A ba botša, ba re, a ka no bolabola, fāla taba ya gagwē, e tla tšeya ke phefō, ka gobane a na wa gabō.

s859

875 A thōma go bolabola, a re, ba ga makgolo, ke ile ka fitlha mo bošego ke tšwa matloumeng. Bjale makgolo a re, ntlo ya gago šewe, tšēna o robalš. Bjale ge ke bula ngwakō ka hwetšana monna yo mongwē. A lwa le nna, a tšwa a tšhaba, ka le tsibiša taba e. Lehono le reng, le re a le mo tsebe.

299. 876 Makgolo wa gagwe, o šetše a bone gore, monna o nyaka go tlhala moredi wa gagwē ka maanō. A re nna ga ka kwa selo, bjale wēna ka gobane o bilš wa lwa naš, go kaone gore o mmolabolš. O bee, o mmotše wēna ka noši e seng rena. A owa, rena re ka se ke ra kgōna. Mokgōnyana wa rena ke wēna.

877 A re, go bōna butšišang moredi wa lena, o tla le botša monna yowe. Ba re go yēna, a owa, wēna ka noši, o ka butšiša. Mosadi a se wa motho yo mongwē, ke wa gago. Bjale ka molaō, wa gore monna yo mongwē le yo mongwē ge mosadi wa gagwe, a ile a mo phošetša a butšiša ka noši. Marula a re, ba kwala.

878 Bjale a thōma go butšiša mosadi, mosadi a re, nna a ka mmōna. Le ge o bolabola gore o be o elwa le monna ka ngwakong owe ka go ba ke robetše, a ka mmōna. Monna a fetoga setlašla, ka gobane a ba mo tlhatsetše mowe tabeng ewe.

300. 879 Monna a tloga ka go ngalotšega, a bošla gae. Marula a di yo šala a molatšla. Bjale ge a fitlhile, a re, e fšla mosadi a ke naš. Bjale Marula a re, o swanetše go bitša bageno, o ba botše taba e. O re se ke wa dira gore ke tabanyana, a owa, ke taba e kgolo ruri. A re, o wa kwala, go kaone gore ke dirš bjale.

880 A tšama a botša ba gabo, gore ka tšatši la gore, ba tlš kowa gae gagwē go na le ditaba. Lege a sa ba botša mathomong ka ditsebe, e be ba noba ba di kwa. Le ga a sa ka a ba botša mathomong a ditaba, a ba ka ba gana, ba ile ba ya.

881 Ge ba kgobakane, yēna motlhotlha taba, a šma pele go bōna. A re, ba bina noko, pele ke kgopšla tšwaršlō, ka baka la gore, a ka ka ka le botša mathomong. Ke ile ka fapana le mosadi bjale ka mo romšla ga batswadi gore ba yo molaya ka kgomo. Bjale ka ya bošego ka mo hwetšana, a na le monna yo mongwe, ka se mo tsebe, a tšhaba.

s859

301. 882 Bjale, ka tla mo gae, ka roma Marula gore a yo botša ba ga makgolo ba mphé dikgomo tša ka. Dikgomo di tla ba di e tšwa go monna yola, ka go mo swara. Ba ya ba fetola ka gore bōna a ba mo tsebe. Bjale ge ke ile ka noši, ba bolabola gore nna ke lefiše monna, bjale le yēna moredi wa bōna, o re, monna yowe e šu a mmōnē.

883 Bjale ba gešū ke libitšetša taba ewe. Gore le tle le nkwišē yōna. Nna mosadi o nteunē ka mokgwa wa gagwē, bjale ka go tenēga mowe ga ka, ke nyaka dikgomo tša ka, yēna a fete le monna yowe wa gagwē.

884 Ditaba tša gago di a kwala, empa a di kwale. Dikgomo tšōna napa o homolē o ka se ke wa di bōna. Ba ga makgolo wa gago ba ka se ke ba kgōna go go swarēla setlhōtlōlō, a owa, wēna o swanetše go swara ka noši, o mo lifišē. Bjale, wēna o fapana le mosadi wa gago ka le fēla, ka gore e šu o mo swarē a na le yo

302. mongwē. Ke taba ewe o kwago banna ba re, ke ditshēlē. A wa moswara lepono le swariwa ka morwalō. Ka metlha ge o na le taba, o fēlē o re botša pele. Ra tla go eletša, bjale ka ge mogologolo, a bolabola gore, tswala banneng ga e farele. Ke nnete go bjale.

885 Monna a ba kwa, a owa, ba goma ba roma sebaka, gore sepela o botše ba ga makgolo. Dipolabolo ka moka ke lefēla, bjale polabolo e kgolo ke ela ya go laya mosadi. A ya a ba botša mantšū awe. Bjale ba ga makgolo wa gagwē ba re, a owa, o bolabotše taba ya senna, e be re gana tšela a goba a di bolabola.

886 Bjale ba dira bjala bjo bontšī, ke bja go boetša mosadi monneng wa gagwē. Ka moragō ga tayo ewe. A owa, ba rēta basadi gore ba rwalē bjala ba išē mosadi. Ba ē ba botšē monna gore, mosadi wa gago re likilē go laya, bjale ga re tsebe, ge e le ngwana yo a tswalegilego re ka nore, o kwile. Bjala ke bja go tliša yēna.

303. 887 Ba laya bokwago, ka morago ga mo ba išitše bjala, a kwana le monna wa gagwē. Lerato la gola go feta mola e sale mothepa. Ge mosadi yowe a etile, monna o rēka buupi ka lebenkeleng, a faga a ja. A nyake go ja bja go faga ke mosadi yo mongwē, ka ntle le bja mosadi yowe.

s859

Temana ya 4 go boetsa mosadi gagabo ka baka la boloi.

888 Mosadi o wa boetswa ga gabō ka baka la boloi. Mosadi wa go loya, a ba mmoetše ba diyo raka. Bjale ge a fitlha batswading o tla ba botša gore nna ke rakilwē. Kudu kudu ga ba diri bjale. Ba thōma ba ya dingakeng. Bjale ge dingaka di ka ya tša mo tia, ba mmotša gore o moloi.

889 Yēna ka noši, o wa tloga a ya ga gabō, a fitlha a ba botša gore ba bogadi ba re ke moloi. O tla ba botša gore ba bogadi ba re ke a loya, bjale bōna ba tla mmotšiša gore ke nnete, a ganetša. Batswadi ba swanetše go nyaka go tseba boloi bja ngwana
304. wa bōna. Ba tla roma sa bōna sebaka sa go butšiša bakgōnyana gore re bōna mosadi wa lena mono. Bjale o re, lena le bolabola gore o wa loya, a ke nnete. Bjale ba dumšla gore ke nnete, bōna ba tla re, go kaone gore re gatanē dinaō re tšamē re e kwa boloi bja moredi wa rena.

890 Ka tsela e ngwē, mong wa motse, o tšama a kwella, lehu la motho yowe a hwilego. Bjale ditaola ge diile, tša tia mosadi yo mongwē, monna, o wa boya. Ke moka a kgobakanya basadi ba motse gammōgō le banna. A ba botša gore ke a lla, ka baka la lehu la ngwana a waka. Ka go riale mowe, ke nyaka gore yo mongwē le yo mongwē, a yo botša motswadi wa gagwe, gore ge re e tšwa le bōna ba be ba le gōna. Bjale ba dira bjale ka ge ba laetšwe.

891 Ge batswadi ba bōna ba tlilē, bjale ba dula mowe kgorong ya mong wa motse. A se gore, ditaba k di kgorong, a owa, a di sa le ka lapeng. Bjale mong wa motse, o wa šma a tlhalosa sewe batho ba tletšego sōna. Le bitša ke nna, ke tsibiša gore ke mo
305. sellong sa ngwana wa ka. Bjale ke nyaka go tšwa le bana ba lena ke tšame ke e kwa sewe sellego ngwanaka. Bōna ga go na taba e, ba ka fetolago, ba tla fore di a kwala. Fēla yo a nyakago go ya, yo mongwē wa batswadi, a na taba a ka fo ya.

892 Ge ba tšo boya molaō ke o no la wa pele. Ga go na motho yowe, a fiwago naka ke ngaka, a owa, ka gobane ga go na a yo ba mo thomilego. E be ba tšama ba kwella lehu la mohu. Ba tlagoma ba bitša batswadi ba basadi gore ba tle ba ba nšgšlš tše ba tšwago natšō.

s859

893 Bjale mowe ba bolabola polabolo e ngwê le e ngwê ewe ngaka ya go bolabola. Le yowe ditaola di mo teilego, ba mmolêla gore yo mongwê le yo mongwê a tsebe gore mokêê ke moloï. Batswadi ba mosadi ba tla mmtšiša gore ke nnete o ̄ moloï, bjale ge a ile a gana, ga go na taba e ba kae bolabolago ba tlo no palakana go se na taba.

306. 894 Moloï a na lentšu le a ka le bolabolago. Le ge ba ile ba mmola ka leina ga go na taba. O theletšitše fêla mamondï ge a mo thôma gore o moloï. E seng go no bolabola ka molomo wa gagwê a owa, a mo romêlê motho wa gore, sepela o botše mokêê o mpolaile. Bjale mowe ke taba, o swanetše go botša batswadi gore ba re ke moloï. Batswadi ba tla kgôna go tsêna ditabeng. Ka gobane mantšu ala ba goba ba bolabola kowa kgorong, motho a swanêla go a šala ntagô. Ke mantšu a mamondï a šalwe morago.

895 Bjale ka monna yo (Mafiri) la bonyana ke Mašôšô. O ile a tšeya (Makgapa) ke leina la dikwêrô, la bonyana ke Mafedišô ngwana Masete. Mafiri e be e le wa ga Lewêlê. Mogolo wa gagwê mosadi wa gagwê e be e le Makgobêlê ngwana Mabakane. Bjale mogolo a re go k hwa moratho a šala a dutši le mosadi.

- 896 Makgobêlê e be e le moopa, bjale ka baka la boopa bjowe, bja gagwe, a loya bana ba basadi ba bangwê. A dirêla gore ba swane naš. Monna a fêla a tsama a ekwa ditaola mowe, di tiago gôna. Bjale a dula ditaba ka maragô.
- 307.

897 Moloï a na mothakgi, monna o leka ka maatla go mmipa dibi tša gagwe. Bjale yêna o tšwêla pele le go loyana. Motlhare o gola ka dithabi, lehono ge a tšwêla pele le go bolaya makgatla bjale kgolô e ka se be gôna. Motho yo mongwê le yo mongwê ge a tšeya mosadi o dirêla gore a hwetšane bana ka mosadi yowe. Le ge a hwile leina la gagwê le tla šala le sa bitšwa le faseng. Leina la gagwe le ka se ke la hwa ka baka la dithabi tša gagwê.

898 A bōne gore lešaba la gagwê le a fêla, a bitša basadi ba motse ka ntle le batswadi ba bōna. A tšwa nabô, ba ya ngakeng, bjale ya ya ya tia Makgobêlê. Monna a re, ke kgale ke mo uta, ke re, motlhomong o tla ka a goma go bolaya bana ba baka. A mmotša gore o moloi, tloga, a ke sa go nyaka mo. O bolaya batho bjale wêna o tla šala a o dirang. Ge o belatša sepela o botša batswadi bago.

308. 899 Moloi o na le manganga, le ge a tseba taba, a ke a dumêla gore ke nnete, ke dirile. A tloga a ya a botša batswadi, bjale ba re, go yêna, a fa a ba go rereše. A re, a mowa, nna a ke tsebe selê. Mabakane a re, go tihwa ke romêla sebaka di a tswenya. A bitša banna ba gabô, ka bararo, yêna ke wa bone gammôgô le yêna moloi. Ba ya ga Lewele go kwa boloi bja ngwana wa bōna.

900 Ge ba fitlhile ba dumedisana ka bothakga. Bjale papago mosadi, a re, mokgōnyana ke tlilê mo gago, ka ditaba tša mosadi yo. A re ke a dikwa, ke a tla ga na bjale. A ya a bitša banna ba gabô gore ba tlê, ba mo kwisê ditaba. Bōna ba no šala a bo dutši mola kgorong.

901 A phakiša a boya le banna ba gabô. Ba fitlha ba kgobakana, mowe kgorong. Bjale papago mosadi a re ke tlile mo, ka baka la mosadi yo, o re, le mo thomilê boloi, le re o wa loya. Bjale ke bōne gore go tihwa ke roma sebaka di a tswenya, go kaone
309. gore ke tlê ka noši, go tlilo kwa boloi bja moredi wa ka. Bjale ke yōna taba e ke tletšego yōna. Gore ke nnete le re ke moloi.

902 A ke go tsene ganong makgolo, ka gobane ke kitimêla go bolabola, kganthe, ka molaô, e be go swanetše go bolabola moredi wa gago. Ke phakiša go bolabola, ka putšišo ya go leba nna. Ke nnete moredi wa gago ke moloi. O feditše lešaba la ka, bjale re ile ra tšwa ka selapa sa rena, ditaola t ditšo mo tia. Ke kgale ke tsama ke kwa bjale ke mmipa, bjale ke bōna lešaba la ka le tšwêla pele le go hwa. Ke ge ke raka moloi yo. Dikgomo a ke na taba natšô, a di swane le motho.

s859

903 Papago mosadi a re, ke a di kwa, bjale le diretseng ge le sa ka la mpotša ge le ya ngakeng. Gona o be o tla dirang a owa, e be kokwa boloi bja ngwana wa ka ka tša ka ditsébé. Ke re moredi wa gago a ke sa mo nyaka, a ke moloi, sepela, o dula naé. Góna ga go le bjale le thomilš ngwana wa ka boloi.

310. 904 Banna ba re, makgolo wa gago, o wa kwala. Boloi bja motho bo kwa ke batswadi ba gagwé. Wénz a wa swanêla go gana, bokaone o kgodisš makgolo wa gago, ka go bošla dingakeng. Mosepele a o na senyalo. Le ge ba tseba gore ngaka e tšo mo tia, ga batswadi therešo ga e góna. A re, nna^a/ke sa na selo, sa go ya ngakeng, bjale ba re o wa kwala sešó se ba ba mongwai.

905 Ditaba še diwe, ba bina tlou, mokgónyana wa lena, o re, a ke ne selo. Re a di kwa, bjale re nyaka go tseba, gore ge ngwana yo wa rena a ka ya, a x phépêla, o tlilo lefa ke mang. Lewélš a re, o tla tla a lefa ke nna. Fêla ge dikaya tša mo tia, nna a ke le nyake selo le tloga le ngwana wa lena. Ba re, di a kwala. Ditaba re di kwile, bjale taba kgolo ke go beya letsatši la go ya ka lona. Lewélš a re, nna lebaka le lengwê le le lengwê, ke lukile, le tsatši le ka beya ke lena. Ka moswana go fagiwa dipoba, ka motswana o, o latšlago re a thóma, ba dumelana mowe.

311. 906 Letsatši lewe la fitlha, ba ya ba gatlhana kgorong ya Lewélš. Ba re, re na re lukilš le ka tšhalete ya ngaka. Ba ntšha diponto tše tlhano ba di beya lepatlelong la kgóró. Bala le bóna ba re, le rena re lukile. Ke moka ba rwala dipoba tša bóna ba wêla tsela.

907 Motho ge e le moloi, o fo wa ba sa swere leeto la go ya ngakeng. Mosadi o be a rwele ditlhaku le dikgwa. Banna ka metlha ba šta pele, basadi ba šalla moragó. Ba šala ba bóna makgóló ka nthago. Se tswana sela a rwelego, se tsama se ewa. Ditlhaku le dikgwa di falla, a di yo fêla a topêla. Letlhókwa ka ganong le sa tswe, ke la go leka go fenola ba bagolo.

908 A owa, ba fitlha mowe ngakeng. A ba dudiša kgorong, yóna mong a ya ka gae. Lebaka la mo a etla, gwa thóma ka setlhatlhedi,

s859

312. sa tla sa tsêna ka gare ga bôna. Ba ponya ka go tšhaba lereta ka gobane le ka ba fatlha. Ba ile ge ba ponyologa, ba hwetšana gore ngaka e dutšî setulong sa yôna. Ba thôma go makala, ka gobane le ka othii wa bôna, a mmôna ge a etla.

909 A thôma go ba fa motšoko, yo mongwê le yo mongwê, a kgôga motšoko owe. Le yo a sa kgogego, o swanetše gore a kgôgê. Ke molaô wa ngaka owe. Ka moragô ga mo ba kgogile, a thôma go ba beakantšha ka methopô ya bôna. Ngaka e setlhamilê ka ditlhamo tša yôna, tša bo ngaka. Bo tšhōba bjōna ke molaô, o no dula a bo swere

910 Bjale a thôma go ba botša tša gae ga bôna le ka mokgwa o ba tlogilego ka ôna gae. A ba a nêgêla ditaba ka moka tšewe ba goba ba di bolabola, ge ba tloga gae. Bôna molaô wa bôna ke go dumêla ka f go foma. O ba laola ga botse, mowe, e ke go baka se ke ba teiwa. Go tlhanoga ga mothoka ga go go kae. Ba bôna ka moragô a thôma go nyaka go tabogêla godimu, a dira ka maatla gore dumêla, le bôna ba re, se a foma ka maatla. Ngwana wa mothōka letopo le kgaoga.

313. 911 A swara Mafiri ka leoto, a fêla a re, fomêla, ba fêla ba re, se a foma. A bintšha leoto la gagwe ka lefase. Ba gopola gore o tla tia yêna, kganthe ga go bjale. O mo swara fêla ka baka la gore, motse ke wa gagwê. Ka moragô a mo tlhalošetša gore ke wêna modira ka kgôlê. Lešaba le fedilê, o dula ditaba ka maragô, fomêla, ba re se a foma.

912 Gwa tlhaga setlhatlhedi gapê, ba goma ba ponya a tlogêla Mafiri, a ya a emeletša Makgobêlê. Ge ba ponyologa ba bôna a ême kgaufsi ga mosadi. A thôma go mo g tia ka letšhōba a ba a mo kêra, a re, o wa mo tlhakola, papagwê a ntšha tšhalete a mo thibêla. Ge le sa kgôlwa le ka fo bolabola, letšee tšhalete ya lena le fete.

913 Papago mosadi a butšîša moredi wa gagwê, gore o wa ganetša, morediê a re, a owa, nna ke wele. Ba goma, bjale Mafiri e be e le motho yo šoro. A tsama a ba tia papago motho le moredi wa bôna, ba ile ba diyo ga neetša, mokgwa wa gagwe, o be a nyaka

s859

314. go bolaya mosadi bjale ba gabô ba diyo ganetša a ba kwêla.

914 Ba fitlha kgorong ya Lewele, bjale batho ba bitšwa ba tsoga ka moswana ba ba botša ditaba tša ditaola. Bjale papago mosadi a re a ke sa na polabolo, ngwana o be a fo gana ka phôšô. Bjale Lewele, a re le mathomong ke bolabotše, ka re, sepela, o dula naš. Dikgomo nka se ke ka go nyaka tšôna. A owa, a tloga le moredi wa gagwe, a ya a dula naš, molato wa se be gôna.

915 Dikgopolo tša batho, ba gopola gore monna o raka mosadi ka baka la boloi bjale a se nyake go nyaka dikgomo. Ke gore ke motlhôlôgadi, a ka se ke a kgôna go gapa dikgomo. Kganthe monna a gopole ka mokgwa, owe batho ba gopolago.

916. O bôna gore ge a ka re, o nyaka dikgomo, ke ditšhêlê tše dingwê. Bjale ka go riale mowe, kgopolo ya gagwê ga e nyake go fapana le bôna.

315. Temana ya 5 go raka mosadi ka boloi.

917 Moloi a na le šupi, a re, go fitlha ga batswadi a thôma go loya bana ba mowe motseng. Ge ba tšama ba kwêlla, ditaola di fo ntšha yêna. Ga ledumi le tšwa ntšhung. Yêna mong papagô mosadi ke moloi, bjale ka go riale mowe di tšwa tswalong. A se ke a bolabola, bakeng sa boloi bja morediê. Mafellô basadi ba re, ge nôga o sa e ntšhe ka gare ga motse, go kaone gore rena re tlogê re bošlê batswading. A bôna gore motse wa gagwe, o ka phumêga, a ntšha morediê ka legoreng, a mo agêla go šele.

918 Mafiri a goma a raka Mafedišê mong mosadi wa gagwê. Le yêna a no mo raka bjale ka yola wa pele. A se ke a nyaka dikgomo ga batswadi. Bjale batswadi ba mo rakiwa, ge ba bôna moredi wa bôna a bolabola gore ba nthakilê ka baka la boloi. A ba ka ba etša Mabakane ba ile ba roma sebaka sa go ba tšeela ditaba.

316. 919 Sebaka sa ya, sa fitlhetša mantšu awe, a mo fetola ka gore, ga na mowe mosadi a bolabolago o bolabola nnete. Ke mo rakile ke moloi. Sepela o ba botšê ba dule naš, ka motseng wa ka, a ke nyake go mmôna ka leitlhô la ka. Ba napa ba dula le moredi wa bôna gammôgô le bana. Papagwê a se ke a nyaka go kwa boloi bja moredi wa gagwê.

s859

920 Mafedišš di ile tša mo swanšla tša boloi empa o ile a se be le lešupi. Lešupi, ke gore o ile, a re, go fitlha ga gabš e šu a ke a loya motho. Bjale ka go riale mowe, gwa bonagala gore o be a sa loe. O rakilwš fšla ka baka la bagadikane, ka gobane mosadi wa mamoratwš o wa rutla motse, ge monna a fo dumšla sewe a se bolabolago.

921 O bile a tla a hwa a sešu a ke a loya motho. Fšla polabolš yšna, ba bolabola gore o rakilwš bogadi ka baka la boloi. Boloi bja gagwš gagabš e šu ba bo bšš.

317. 922 Batswadi ba gagwš ka moka ga bšna, e be ba sa loe. Bjale ba diyo makala fšla ge moredi wa bšna a loyana, gore naa yšna boloi o bo hwetšane kae. Ka gobane boloi bo tšwa tswalong. Bjale ka Makgobššš, e be boetšwa tswalong. Papagwe le ge a be a bolabola gore o nyaka go bšna boloi bja moredi wa gagwš, e be e noba manganga a moloi.

923 Boloi bja papagwš o be a sa uti yšna ka noši o be a bo bolabola. Le motho yo a mo fenyago bošego, o be a ba botša gore bošego ge re tšwilš re ile go loyana, re ile ra fenya ke mokete. Ditaba tša matloumeng ba e kwa ka yšna.

924 Letšatši le ba ga Mametša ba ilego ba ba fenya, o tšile a ba botša. A kgobakanya bana ba gagwe, a re go bšna, ke moka ke hwile. Ke bolaille ke ba ga Mametša, baloi ba gešu ka moka ba ile ba tšhaba ba ntšhia. Ka baka la gore ba ntlhabile. Le mpone ke sa tšwa go fitlha gana bjale, le kwile ge ke lla, ba re, le
318. šibišane la go lla motseng bošele le a tlhšla, a owa ke go fitlha ga ka bana ba ka. Ka moragš ga dipolabolo tša gagwš, a tsšna ka ngwakong, a robala. Ke moka ke bolwetši ka morago ga matšatši a se makae, a napa a hwa.

925 Ditaba tše tša ka godimu di anegile ke Sekaloko Masete, o belegile mo nageng e. Mphatho wa gagwe ke Makgalwa. Bjale o re ga di bšna, e be e sale yo monyana, o fo kwa ge banna ba bolabola ge ba dutši kgorong. Fšla tašlš ya Mabakane ge a bolailwš ke ba ga Mametša, o ikwile, ka gobane e be e le legaola.

s859

K34/82

926 Mosadi wa go fo tloga, a ya gagabô ge a fitlha, a botša batswadi gore monna wa ka o nthakile. Molato o ile tloga bageno ba mphê dikgomo tša ka. O tlile a le nnoši, a felegetša ke motho ka baka lewe, batswadi ~~h~~ a ba swanêla go kgôdiša ke dipolabolo tša moredi wa bôna. Ba swanetše go romêla sebaka sa go tšea ditaba, bjale ge a ka ya a boya natšo, ke gôna mowe ba ka kgonago ba bolabola.

319. 927 Ge nke ke la mathômô, mosadi a e tla a bolabola gore o rakilwe. Batswadi ba gagwê ba swanetše go nyakêla motho a boetše mosadi. Bjale motho yowe, ke yêna yowe a swanetšego go ba sekiša. Ge a ka hwetšana gore, monna o re, mosadi a ke sa mo nyaka, gôna morumiwa, o swanetše go goma le mosadi. Bjale ke taba, ka gobane mosadi o bolabotše nnete, gela e ke, monna o bolabotše mantšu awe, ka baka la go kwata, e ka ba ge ba išitše mosadi a boetše mantšu fase.

928 Bjale ka monna yo Maselo Moeng, monna yo o be a na le basadi ba babedi. Mosadi wa pele ke Mathokê ngwana Masete, e noba motho fêla. Wa bobedi ke Nyole ke ngwana Mongaale le yêna e foba motho fêla. Bjale monna a re, go beka mosadi wa bobedi a thôma go ba le mokgwa. Mokgwa owe, o dirêla mosadi wa pele.

929 A thôma go fêla a mo tia, mosadi a no kgotlella, a sa tloge. Tsatši a nwele bjala selepe o ya kae, ke ya 'motlêpeng, o
320. mo tia, a fo dula. Bjale o tia mosadi a tloga a ya a rôbala ka ngwakong wa mosadi wa bobedi. Ge o nyaka gore a se ke a tloga ge o ile wa mo tia, o swanetše gore go mo tia, o rôbala ka ngwakong wa gagwê gôna a ka se ke a tloga.

930 Monna yowe wa ga Moeng, o be a tia Mathoke. Ka moragô ga mo a mo teile, o wa tloga, o rôbala ka ngwakong wa ngwana ~~h~~ Mongaale. Ka moswana le ge bo sele, a ke a e ya a mo tsošetša o fo dula ka mola lapeng lela. O ile a mo tia ga ntši bjale mosadi a sa tšhabele ga gabô.

s859

931 Ka tsatsi le lengwe a tia mosadi a mmotša gore a e ga gabō, ba gabō ba mo fē dikgomo tsagwe. Mosadi a diyo bōna gore ditaba di a imela le gōna a ka ba a bolaiwa ke ge a tšhabēla ga dikgaitšedi ka malapa. Ka gobane, mmagwe le papagwe e be ba hwile. Mong kgaitšedi ya gagwe, o tlugile, o ile o dutši le mošegela monamalla, o šile mosadi wa gagwe motseng.

321. 932 Bawe dikgaitšedi ba romela mosadi ga monna ka sebaka. Sa re, go monna, ke tlišitse mosadi wa gago. Bjale ba ile ke tle ke kwē gore molato keng. Monna a re, mosadi a kwe sewe ke mmotšago, ka go riale mowe, nna ke ge ke mo tia. Ke a kwa, empa ga ke kwīšīši ga botse, ke nyaka mong molato lato, owe le lwelago ōna. A re, mosadi ke lešadi, mokgopo wa ka o fo tsolēla a sa tlhatswa, taba ya bobedi, o sepela kudu. Bjale ke mokgwa owe ke lwago naē.

933 Mosadi a ka fo bolabola, bjale mosadi a re, na a ke tsebe gore molato wa ka keng. Ke kgale ke le mo motseng wa ga Moeng, ke bile ke na le bana ba bane ke dutši le monna yo. Dijō ke fagile kgale ke mofagela a ija. Lehono ke a makala ge a bolabola gore ke faga dijō tša di tšhila. Nka be a bolabotše kgale.

934 Bjale ba ga Maseto, ba itše mosadi wa gago šowe, fēla ba itše, a o se ke wa boeletša. Ke moka a goma, a ya a botša batswadi mantšu a monna.

322. 935 Matšatši a sešu a be makae, monna a goma a ba a ōmanya mosadi, a mmotša gore a ka go botša gore sepela ga geno. Ke nyaka dikgomo tša ka, wēna a ke sa go nyaka mo. A re go wa kwala nyakela motho a nkīšē, a gana go kwa mantšu a la, mosadi a mo fetolago ka ōna. A napa a mo dula godimu, a mo tia ka mokgwa o šoro. A tšhabēla gagabō a ba botša gore monna o wa nthaka, o re, o nyaka dikgomo tsagwe. Bjale ba roma sebaka sela, ka lona tsatši lola, a ltago ka lona. A ya a hwetšana monna a sa kwatile, a mmotša gore a ke sa mo nyake, a ba mphē ~~kg~~ dikgomo tša ka.

936 A owa, a boela a ya a ba botša gore monna o re, o nyaka dikgomo tša gwē, ge e le mosadi a sa mo nyaka. Sepela o dula, ngwana yo wa rena a re robe. Ba dula le kgaitšedi ya bōna.

859

937 Monna a romela sebaka, a re, sepela o ba botse ke nyaka dikgomo tsa ka. Sebaka sa ya, sa fitlhetša mantšu awe. Batswadi ba mosadi, ba re, o wa kwala bjale a ka o re nyalla a nnoši, o be a na le bagabō, le rena re di amogetše re na le bagešu. Bjale ka go riale mowe sepela o mmotše a botše ba gabō, le rena re sa

323. botša ba gesu, re tle re kwe taba tše re kgōnš re mo fa dikgomo.

938 Sebaka sa fitlha sa botša monna, mantšu a makgolo wa gagwē. Bjale a bitša ba gabō, pele ga gore a yo tlhakana le ba ga makgolo wa gagwē. A bitša ga mmōgō le dikgadi a owa ba a tla. Bjale ge ba kgobakane, a ba botša mantšu, awe, a ba bitšetsagō ōna. A re, le bitša ke nna, ka baka la mosadi o tlugile o ile o' dutši gagabō, bjale ka go riale mowe, ke re ba mphē dikgomo tša ka. Ba mphetola ka gore a ka ba nyalla mosadi ke nnoši dikgomo di ntšhitše ke ba leloko.

939 Mmoledi yo mongwē a re, re a go kwa, a re go kwe. O kga tlhatlo, kganthe, ge motho a e kga bjala, o swanetše go huduwa. A o kgōne o e kga. Ke bolabola ka mokgwa owe, ka baka la gore, a o re botše ditaba ka lethēthē la tšōna. Ga go na motho yo a ka tlogago a ya a dula gagabō ka ntle le taba. Re botše nnete, gore o tlugile ka baka lang.

324. 940 Monna a thōma go e toma leleme, a se ke a bolabola nnete. Mmago monna yowe Maselo, a re ga go na selo se a se bolabolago, o fo tswenya ngwana wa motho yowe. Ke dula ke mmotša gore taba e, a e dirago, a se molaō. Monna ge a k sa nyake mosadi, ga tīi, o k fo mo lesetša, ke setlašla a na taba. Bjale le a nkwa banna, o nyaka go lobiša dikgomo tša ka, mosadi yowe o tšerwe ka dikgomo tša moredi wa ka. Le mmotše a mo tlogōlē a le bjale a o tla apeela nna. Nna ge ke re, ke a mmotša o re o nyaka go ntia, ga go na taba e, a tla go le botša yōna. A diyo tloga, a owa, ke sekgōtlēlē sa gagē. Ge a e tšwa go nwa bjala, o tlilo mo tia bjale bjale.

s859

941 Mmoledi yola wa pele, a re, bjale ditaba di a kwala. Lehono wêna, o na le phôšô, ge e ke mosadi a be a na le mokgwa e kabe o re bitšô o re botšô. Lehono le, e be re bolabola fêla phapanô ya gago le mosadi wa gago. Lehono, a wa ri bitšetša selo, o lebetše ngwana wa motho yowe. O swanetše go rapela ba ga makgolo wa gago, a boš gae.

325. 942 Mammuwi wa dikgomo a re, go tloga ga na lehono, ke nyaka gore yowe mogadibô, a boš mo, a tlê a peelee mma. Go seng bjale ke tla bôna gore yêna dikgomo o tla ya a di bôna kae, ka gobane yowe mogadibô o diyo mo raka. Nna nka se ke ka rakiwa, ko tloga, ke tlilo dula mo. Ka gobane a se monna a ntlhalago, ke nna ke tlabago ke tlhala, wêna o swanetše go mo îa dikgomo tša gagê. O ubetše mogadibô wa ka, a ke nyake go bolabola ka maatla, nka tsoša badimu, fêla wa tlhōka go phetha mowe ke šetšego ke bolabotše a ke tsebe, di tla tseba ke wêna.

943 Banna ba re, di a kwala, le rena, re eme mowe kgadi le mmago, ba bolabola go gôna. Ge o nyaka dikgomo, wêna o le nnoši sepela o gapa dikgomo tšewô. Monna a tlhakana tlhōgô, a se sa tseba sewe a se dirago. Mafellô a kwa gore ba mo fentše a re ke di kwile. Bjale ke tseelegile a ke tsebe gore, ke tla dira bjang, go bitša mosadi gore a boš gae. Ka baka la gore ke ile go makgolo a mphê dikgomo tša ka. Ba re, ke molato, o swanetše go rapêla ba ga makgolo wa gago.

326. 944 Mmagô monna a re, ngwana yo wa ka o fo kgôna go dira taba ewe, e le gore ga go na selo. O thoka lekgogo ya lefofa, ka gobane pudi le kgomo nka se ke ka bolabola. Ka baka la gore ke dilo tše di kgolo. Bakgekolo ba kgôna go beya a tsêna ka ntlong, a ntšha ponto le lesome, a re tšhalete e, ke ile ka rekisa mabêlê a ka kgale. Bjale ka e êpêla, lehono ke re, ka yôna, a yo rapêla makgolo wa gagwê ka yôna.

945 Ba roma sebaka, e seng sebaka sela sa go nyaka dikgomo. Ba mmotša gore sepela o botšô ba ga makgolo, ngwana o dirilê phôšô go raka mosadi. Ka bakala keletšo ya lena, o ri bitšitše, bjale

s359

ge a re, a nêgêla ditaba tša go raka mosadi ra hwetšana gore ngwana o na le phôšô. Ka baka lewe, ba ga Moeng ba re, ba rapêla ka dipudi tše tharo, e lego ponto le lesome.

946 Sebaka sa ya, sa fitlha, sa ba botša mantšu a bakgônyana. Ba mo fetola, ka gore, sepela o ba botše rana a re lwe nabô, taba ya mohuta owe, a se ke a tsoga, a boeletša. Ba tšea tšhaletela, ba fa mosadi ba mmotša gore a sepele le sebaka. A owa a se
327. ke a gana, a thakgoga a sepela naê.

947 Ge ba sa dutši, ba bôna sebaka se boya le mosadi. Bjale ba thaba ka dipelong, empa ba sa tsebe gore morumisa o tšwa a rweleng. A owa ba ile, ba thaba ka molaô ka gobane wa roma motho wa bôna a boya le motho yowe, la goba le bolabola ka yêna, ke gore, molato ga o gôna. Taba kgolo ke mantšu fêla, a ditayo. A fitlha a ba botša mantšu a, a tšwago naê, a owa ba leboga.

948 Ba botša monna, gore ge o sa mo nyake, o se ke wa mo sala nthagô. Mogologolo yo mongwê o re, mamonyadiwê ga šadiwi nthago. O mo lesetše a le bjale, kgane ke ge a boya a gotšetša bana mollô. Monna x o kwile batswadi ka mokgwa owe ba bolabotšego ka ôna.

949 Go bolabola ka tsatši le lengwê, e ke ke moratišô, monna a goma, a rata mosadi wa gagwê, bjale ka pele. Ka lapeng la x mosadi wa bobedi a diyo fitlha a êma ka matsatsarakwana a
328. gomê a boêle ka lapeng la mosadi wa ppele. Matsatsarakwana, ke gore o no êma ka dikgonwane tša menwana ya maoto. A dule fase, a owa, o no goma, a be a ame, ka maoto.

950 Monna a swara tau ka dikana, a gopotše gore o tla e swara ka ditsêbê. O be a dutši le yola mosadi, a mmotša tša ka pelong ya gagwê ka moka. Lehono ge a (mo tlhanametše) go tlhanogêla, a kwa botlhoko kudu. Ya ba a na taba naê, ka gobane lerato le legolo le mo laga mosadi yo mogolo.

s859

951 Mamoratwê a tlhanogêla ke mosadi wapele, a sana selo ka gobane mosadi wa pele, ke mmago monna le yêna ke papago mosadi. Bjale ka mokgwa owe, yola wa pele, a ka a sa kwêla yola wa morago botlhoko. Ka gobane ditaba di thomile ke mosadi wa nthagô. Tšewe a ke di kgopolo tša batho, ka gobane, o ilego beka yowe, wa se sa tseba yola wa pele. Dikgopolo tša batho ba tla re ke yêna a dirago gore a nyatše yola wa pele.

329. 952 Nyole ke go reteletša mong leina ke Manyole. Bjale mmago Manyole a hufella morediš le yêna morediš a tuka bogale kudu. Bjale bogale bja gagwe le bo mmagwe, a tukêla gore bokaone ke go fa monna moratišô. A owa, ba dira bjale a goma a mo rata. Bjale monna a rata basadi ba gagwê bedi ga bôna. O be a na le tshetla ya basadi, a bôna mosadi wa gagwe a eme le monna yo mongwê ke moka ke molato, o teiwa. Goba o eme le mosadi wa gabo, o teiwa, o be a mmitšetša motlabo wa gagwe.

953 Ke nnete monna o swere tau ka dikana. Basadi ba bošlana ba kwana, yêna a leka ka maatla go diša basadi ba gagwe. Banna ba bangwê ba mmotša gore, tlogêla taba ya go diša basadi. Motho a dišwi o se diša ka noši. Ge o šoma modirô wa go diša basadi, o tla lla. A se ke a kwa mantšu a banna, kgopolo ya gagwe, a g gopola gore ba mporaforantšhetša ba nyaka go rôbala le basadi ba ka.

330. 954 O ganne tayô ya banna ge ba molaya gore a se ke a tlhoriša basadi ka go ba diša. Bjale ba moupá empa o ile a upa ke mosadi ka o thii, yowe e lego ngwana Mongaale. A mo huna bonna, ge a e ya ka ngwakong wa ngwana Masete, o fo rôbala fêla (badimu) pôlô ga e tsoge. Ge a e ya ka ngwakong wa ngwana Mongaale e ya tsoga. Monna a phela ka mokgwa owe, go mosadi wa pele, wa bobedi ke yêna yowe e lego mosadi.

955 A thôma go belaela gore molato keng a se ke a tseba. A tšama a etaola, dingakeng, bjale dingaka di mmotša gore ditaola di re, o tšerwe mašenê ke mosadi wa gago yo monyana. O go hupilê gore ge o ya ka kowa ga ola ngwakô, wa se ke wa ba monna, o be

s859

monna fêla ka ngwakong wa gagwê. Ga go na ngaka e e ka go alafago, bakeng sa taba ewe. Taba kgolo wêna sepela, o bolabolê le mosadi ga botse, o sa fele pelo. Motlhomong a ka boetša pelo fase, a go lokolla wa ba monna.

331. 956 Monna a taboga molaš owe dingaka tša go mmotša, ka baka la botagwa. O ile ge a tloga mowe, a hwetšana bjala a nwa. Ge a yo fitlha gae, a kukšla taba ela godimu. A thōma go botša mosadi gore o ntoile, ka gore nna ke nna monna ge ke e tla gago bjale ge ke eya ga yola mosadi a ke be monna. O swanetše go nkalafa. O botša mosadi batho ba motse ba di kwa, bjale mosadi le yēna a thōma go befšla monna. A rogana ka mokgwa o a ka kgonago. A diršla gore a dirē sewe a se nyakago.

957 Mosadi a kwata a gome, o kwatšla go fitlhēla lehung. Ka baka la maroga a mosadi, monna a iša seatla gōdimu ga mosadi. Ke moka ya ba nwa, ba lwa, monna a tia mosadi ka maatla. A owa, a se ke a tloga a mmotša fēla gore ge nke ke nnete go dirilē nna mošaa o tla di kwa. Ke go upile.

332. 958 Ka moswana, a ya ga mosadi a hwetšana gore o rurugšlane. A mmotša gore o swanetše go dira mowe ke go botšago mogatšaka. Ke kgopšla tswaršlō, ke go teile ka phōšš ke baka la bjala. A se ke a mo fetola. Bokaone ke gore mosadi a ntlogšlš, ke tla mpa ka šala le bošuwana bja ka, go ena le gore ke fo dula le motho wa mohuta o.

959 A botša Manyole gore o wa bōna ka mokgwa o, o ntšhumilego ka ōna, ke o mobe. A re, ke o fe, ke ra gore o nkhumš bonna, ka kowa ga yola mosadi a ke diri selo. Modirō o no ba ka ngwakong wa gago fēla. A wa dira ke nna, o dirile ke ba ba go dirilego sepela o ba botšš. Ga go na ba bangwē bawe ba ntirilego, ke wēna tšhupō ke gore ge ke tla ka ngwakong wa gago, bonna bo ba gōna, bjale ka kowa ga yola, ga bo be gōna. A retse motlhomong ke yēna a dirilego taba ewe, ge e le nna a ke tsebe selo.

s859

333. 960 O wa bōna, ge o sa diri mowe nna ke go botšago gōna o ka ntlogšla wa bošla gageno. A re, o wa kwala, wēna o ka dira gore o mpoetše ka gobane mo a ka diyo setliša. Ke tšile ka go bikiwa, ka baka la kwanō ya ka le wēna. Monna a bitša bo mmagwē a re, go bōna, le a bōna, ke fapana le moapei. Nna ka noši ke segōlš, bjale bogōlš bja ka ke dirile ke yēna. O nkhunš bonna, ke nna monna ge ke le ka ngwakong wa gagwe. Ke yōna taba ewe ke le bitšetsago yōna.

961 A mo fetola ka gore di a kwala ngwanaka, ditaba tša mohuta o, a se mathōmš ka wēna, empa ke ditaba tša banna le basadi. Bjale monna o no bolabola naš ga botse ba le ka ngwakong. Ge e le ngwana wa motho, o tla no bōna, ka tšatši le lengwē ge o e ya ga yola, wa ba monna. E seng go bolabola ka ntwā. Ba no fēla ba ba dira, bjale, a gōmš a mo lokollš, ka go bolabola le yēna a sa mo felle pelo.

334. 962 Monna a kwa mowe, mmago a mmotšitšago a ba a gopola le mantšu a la a dingaka. A napa a diyo bōna gabotse gore o dirile phōšš e kgolo godimu ga mosadi wa gagwē. A leka ka maatla gore a bolabolš le mosadi ka sephiri. A se ke a mo kwa, a no fēla a mmotša gore a še yēna. A leka go epea ka fase gagwē bjang le bjang, ya ba tšewe ka moka ke lefēla. A bōna ngwaga o šetše o fēla, ba thōma ngwaga wa bobedi.

963 Go retella go šitile pitsi, a bōna gore thetellō ya x ka a e nthuši selo, ke kgale bjale tšwaršlō a ke bone. A goma a botša mmagwē, ke likile ka maatla go e kokobetša ka fase ga mosadi bjale a ke bone tšwaršlō ya gwē. A retse, bjale o ra gore nna ke bolaboleng. A owa, ga go na polabolo, polabolo ke re a ntlogšlš a bošlš ga gabō. A ke nyake go dula ke lebane naš, matlhō a ka a tšhaba ke madi. Pele ga gore, a boele ga gabō, bokaone, ke go bitša bageno, o ba botše taba e.

335. 964 A se ke a fetola mowe, mokgekolo a bolabotšego. Mokgekolo a thakgoga a mo tlogšla. A šala a gopola mantšu ala a go a bolabola a se ke a mo tsēna. A bona k ga botse gore ba tšilo mo

s859

ganetša. A thōma go tia mosadi a mmotša gore a tlogē. A se ke a tloga a fo dula. A tšhaba gore ka moswana a ka mo tetemetša ka ditaba. Bjale ka ge yēna, lentšu la gagwe ke la gore, a mmoetše ka molaō, go swana le ge a ile a mmeka ka molaō.

965 A goma a mo tia gape, bjale a kwa gore di a baba, a tšhabēla go yo mongwē wa ga Moeng. Leina la gagwe ba re ke Mokolokoto Sokane. Ke leloko ka le thii le ba ga Moeng. Ba ga Moeng, ba tšwile ba le mowe, kgorong ya ga Sokane. Leina le la Mokolokoto, a se mong leina la gwē la matswalō. Mong leina la gagwē ba le lebetše, ka gobane leina go ile gwa gela lona le la Mokolokoto. Mokolokoto ke gore go ōta, kuḏu bjale ka kgomo ya tšhofadi.

336. 966 O ile a tsēna mowe ga Mokolokoto ka mabanyana, ka baka la gore o ile a mo tiya ge letšatši le ya madikēlō. A dira gore a rōbalē, o tla tsoga a mo iša ka moswana, a rōbala mowe. Ka moswana, a mmoetša monneng, a hwetšana gore monna o tuka mollō matlhong, a gagwē. Matlhō a gwē ke e mahubedi, o ka re, ke a nonyana e thekwane. A dumedišana naē, a dumēla, a sa rata.

967 A thōma go botša monna, gore ke bone mosadi wa gago, a nkwēla ka mabanyana, a e tšwa a lla. Bjale ge ke mmutšiša, o re, wēna o mo teile, bjale ka bōna gore ke bošego, ka dira gore a rōbalē, ke tla mo tliša bosele. Bjale ge o mpōna bjale ke tlišitše yēna, ke re molato keng. A re, ke nnete ke mo teile, yēna ka noši, o wa tseba molato o ke mo tietšego ōna. Ke mmutšitše gore a bošlē ga gabō, a ke sa nyaka go mmōna ka matlhō a ka mo, motseng wa ka, ka baka la gore o nkhuṇnē bonna.

337. 968 Motliši a napa a bōna ga botse gore ditaba di boima. A bitša mmago monna gore a tlhalošē mantšu a gagwē a le gōna. A mo fetola ka gore ke diyo tšhaba ka wēna, a ke sa nyaka go kwa ditaba tša ngwana yowe. Ke bolabotše naē, lebaka, bjale a nyake go ntheletša. Le gana lehono, e be go le kaone gore bagolo bagwē ba bē gōna, e re, ge a bolabola mantšu a mosadi ba be le bōna ka ditsēbē ba be ba di kwa. Ba bitša bagolo ba gagwe, Khašane le

Makobeng le morwa rragô bôna Rakgobadi. Ba tla mowe lapeng la moteiwa.

969 Mokolokoto a re, banaakomê le bitša ke nna, ka baka la mosadi yo wa lena. O lwêlê le mosadi wagwê, bjale o tšhabetše go nna, ke mo tlišitše mo lehono. Ge ke botša monna wa gagwe gore ke tlišitše mosadi, a ke kwane naê, o re, a sa nyaka go bôna mosadi yowe mo motseng wa gagwe. Ke ge ke bitša 'mago lena, bjale le yêna a bolabola go tenêga ga ditaba tša bôna. Ke ôna mantšu awe ke le bitšetsago ôna.

338. 970 Ditaba re a di kwa, bjale, mogologolo o ile a šia seema se, mona ntso a e kgamole. Ka go riale mowe, o tla napa wa tuša go lamolanya ntwā e. Bana pele e be re ka kwa phapanô ya bôna pele ga gore o lamolê ntwā e. Mamondi a ka thoma a re, botša gore yêna o lêlang. Mosadi a phutha thethô a dula gôdimu ga yôna, a thôma go bolabola. A re, nna ga ke tsebe molato wa ka, o re, ke tlogê ke ê ga gešu, ba gešu ba mo fê dikgomo tša gwê. Ka baka la gore ke nna moloi, ke mo hunnê, bonna, ke monna fêla ge a le ka ngwakong wa ka. Ke yôna taba e ke hwêlago yôna, nna ke sa e tsebe. Ke moka ke feditše.

971 Maselo ke nnete go bjale, mosadi o wa ntoya, ke kgotleletše gore motlhomong o tla laka dipelo tša gagwe, a ntolla, a diri. O ntsware bonna, ke no ba monna fêla ka ngwakong wa gagwe. Bjale ka go riale mowe, ke re nka se ke ka kgôna go phedišana naê. O swanetše gore a ntlogêlê a ke sa nyaka go mmôna ka matlhô a ka mo.

339. 972 Bagolo ba gagwe ba re, re na ke re na bana, taba ewe e ka kwa ke mmago rena le yêna Mokolokoto. Mmago monna, a re, ke thabile kudu ge mosadi a ile a tšhabêla ga mokgalabjê. Le mola a tšhabêle go yo mongwê, e be ke tla tla ke bapiša taba e ka yêna. Ke mpja ya gago, ge mpja e ile ya loma mong wa yôna, molato, a o ke o e ba gona. A o be gôna, go bjale ke ile ka mmotša gore a se ke a kitimêla taba e. A ke a kwa mowe ke mmotšitšego.

973 Mokolokoto ke nnete le bana, bjale taba e e mmaketsago, ke gore lekgotwane la lena, la ba le basadi ba babedi. Bagolo ba ba le mosadi, bjale o sita go bolaya twaebela. O ile a lela, ka gobane lekgotwane ke metlha ke memorate, ba mo fa mosadi yowe. Dia kwala, ngwana a lela naka ya mohura re a setlha x ra mo fa. A tihwa a letsa ge a re, naka, e ntenne, re re x o ile o wa e nyaka letsa. E mpoleisa tlala, a owa letsa. Ke bolabola ka mokgwa owe, o le gore le nna taba e, e ile ya ntiragela. Ka leka ka maatla, gore ke raké mosadi empa ke ile ka sitwa, ka baka la gore mpya ke ya ka.

340. 974 Leina le la Mokolokoto, a se mong leina la ka, ke baka la ona modiró x owe wa basadi. Mosadi wa ka yo mogolo a nkhuna bonne, bjale ka leka ka maatla go bolabola le mosadi, mosadi a se ke a kwa mowe ke bolabolago. Ka re, ka gobane yena mong o nyakile gore, mosadi e noba yena fela, ka mosala nthagó. Yola ka mo lesetsa a le bjale, a e taola ka mokgwa owe yena mong a ratago. Ka gobane le yena e be ke mo nyaka, ka fo otisa ke pelo fela se nka dirago se se gona. Ke mowe, o kwago ke e theta ka gore ke mokolokoto ke wa motho e ka ba wa kgomo e kabe ba bolaya.

975 Selo sa mongwe se a tsefa, a se ke a bona lebaka la go bonana le ba nkana ba gagwe, ka baka la gore ke motswere. Le yena a ota bjale ka nna, a phakisa a tsofala. A re, go bona gore monna o wa mpolaya, ge ke robetse nae, o fo tsoga a dudumela. Letsema la mongwe a le apeelwe, go apeya yena mong letsema. Ga go kgathalege gore o wa dudumela, o swanetse go dudumela a le lwaleng. Ka morago ke x no bona ge ke bona yola mosadi badimu ba tsoga. Ka re ko likisa ka bona dikoma di welana. Dira fela gore, a rwalé koma e, e tla mo imela, o tla no bona, a go fodišitše,

341. wena o sa tsebe gore o nkalafile ka mokgwa mang. Ke moka ke feditše, wa tlhoka go kwa gana mowe go na, a ke tsebe. Ge e le dikgomo tšona o se ke wa se fora ka tšona, o ka se ke wa di bona.

976 Bagolwane, ba re, bjale ka go riale mowe, ke gore batswadi ba mosadi a ba na molato, ka mokgwa owe ngwana wa bona

s859

a dirilego ka ôna. A owa, a ba na molato, molato o be o ka ba gôna, ga o mo tlhala e le gore, o lwelê le yo mongwê. O wa di kwa ngwana wa mma, napa o lesetše ditaba tše ka moka, o dule le mosadi wa go. Bjale ka ge o kwile, ka mokgwa o mokgalabjê a šetšego a bolabotše ka ôna. O se ke wa tswenya ngwana Masete, Ka gobane go tswenya motho, ke gore o tla mo fa sewe o mo tswenyetsago sôna.

977. Monna a kwa mowe ba bolabotšego a dula ka mowe lapeng la mosadi yowe. A mo diša bjale ka ge a diša kgomo. Ge basadi ba bangwê ba e ya mašokong a dikôma, yêna a e. Yela yêna o fo ya ka go rata, goba go biniwa dikôša tša malôpô a mo lokolle, wa bôna a ile mowe dulong tšewe, o tla hwetšana monna a le gôna.

342. Mosadi o kgolegong, a kgone go ya mowe ba bangwê ba swanetšego go ya. Moepolai a lelwe, o dirilê ka kgôlê, dišma tša mašokong a ka se ke a di tseba.

978 Ka baka la kgolêgô ewe, a bôna ga botse gore ga go mo thušî selo. Ka gobane selo se sengwê le se sengwê o se beya ka kowa lapeng la mosadi wa pele. Bjale yêna o no humêla kgomo ewe ya tšhupja. A boetša pelo madibeng, a lokolla monna wa gagwe. O ile a mo lokolla ka moragô ga mengwaga e metlhano. Ke moka a ya ga yola, a bôna e le monna. A makala, a bôna ga botse gore yola mo a goba a mmotša gôna e be e le therešo.

979 Go tloga ka lona tsatši lewe, kwanô ya ba gôna, go mosadi. Monna wa ntshe, a leka ka maatla, go tlogêla mokgwa wa kgale, wa go diša basadi. Ka gobane o gomilê tseleng ya lehu. Go se bê le bonna ke lehu, ka gobane, a o na modirô owe, o ka o dirago, ka go riale mowe ke setšha motho a hwile.

343. 980 Ditaba tše tša ka godimu, di laodišitše ke Khašana Moeng. Mmagwê o belegile ga Motsatši (Bolobedu). A tla mo e sale mothepa ke ge a loša ke Madome Moeng. Bjale o tswaletše mo nageng e, mphatho wa gagwe ke le Kgalwa.

s859

Tema ya 16. Ge go katlhala mosadi.Temana ya 1. go tenēga ga mosadi.

981 Ge mosadi a ka diyo thōma pele gore, a se nyakē monna, a fo tloga a ya gagabō. Ga go na kgomo ya go mo isa, yēna o tla fo sekiša ka noši. Go bjale ge a ka tšhaba le yo mongwē monna, ka go riale mowe ke gore o tihadilē. Ka mabapi le go tšhaba le monna yo mongwē, yēna o swanetše go feta le mosadi, a fē motlhadiwa dikgomo tša gagwē.

982 Ge a fiyo tloga monneng, a re, a ke sa nyaka bogadi, batswadi ba gagwē ba tla mmutšiša. A ba botše gore molato keng, ge a sa bolabole lebaka le le sa kwalego, ba tla bōna gore, ga go na taba. Fēla a ba swanēla go fo homola, ba swanetše go butšiša bakgōnyana, gore re bōna mosadi wa lena, fēla tša a di bolabolago a re di kwe. Bjale lena o ile ge a tloga mowe, o ile
344. a reng. Bala le bōna ba tla tlhaloša ka mokgwa o a tlugilego ka ōna.

983 Ge a filo tloga, ka baka la go tenēga gagwē. Batswadi ba tla ōmanya ngwana wa bōna, ba mmotša gore bo jēla pele ga re bo nyake. Rena re llē dikgomo tša morwa kētē, o swanetše go boēla monneng wa gago. Ge a ka tšwēla pele le go gana, bona ba tla leka ka maatla, go bitša ba leloko le dikgadi, gore ba tlē ba thušē go ba laiša. Ba tla tla ba leka go ba laiša. Ge a ile, a ba kwa, gōna, batswadi ba swanetše go beetša mosadi monneng wa gagwē.

984 Poetšc ya mosadi, o diretše batswadi ba gagwē molato. Ka baka lewe, ke bona ba swanetšego go lefa. A ba lefe ka seruiwa sa madi, a owa, ba lefa ka bjala. Ba ōna mmela, wa anegwa, bjale yēna modia tšōna a šila. Ba roma batho gore ba iše mosadi monneng wa gagwē, ka bjōna. Bjala bjowe, ba re, ke bja go isa mosadi bogadi. Ge barwadi ba fitlhile ba swanetše go bolabola mantšu, awe, ba ba rumilego ka ōna.

s859

345. 985 Taba kgolo ge a tloga bogadi, o tla hwetsana gore molato ke lehufa. Ge e se bakeng la lehufa, o tla hwetsana gore monna ga mo tlhokomele, bakeng sa medirō ya banna. Ka gobane medirō ya lapa ga e fele, ewe e dirago ke monna. Medirō e bjale ka e, mefiri ya matsōpō, ngwakō, go thētha tšhemo le mahudi le medirō e mengwe ya ditšwarō. E we ke yōna medirō ya lapa ya monna. Modirō o mogolo wa go feta medirō ka moka, ke modirō wa ngwakō. Ka gobane, polabolo ya batho, ba re, mosadi ke ngwakō, ge monna a sa go nyake, ya ba ngwakō, ōna o go agetše, a na molato, medirong e mengwē a ka fo dira mapoto, banna a ba na bo tseba, ba tla mo dirēla.

Temana ya 2 tlhale ya go tlhoka ngwakō.

- 986 E na ke taba e kgolo ya go dira gore mosadi a bošlō gagabo, kante le go mmoetša. Mowe phōšō ga e na le mosadi, e na le monna, ka gobane a kgone go aga ngwakō. Motho yo mongwē le yo mongwē o phela ka gare ga ngwakō. Ngwakō o aga ke monna, ke wa monna fēla ka molaō. Mong mong ngwakō ke mosadi, ka gobane o tlhōkōmēla ke yēna.
346. 987 Bjale ka Thoko ngwana Malesa, monna wa gagwē e be e le Mpuru Lokweng, papagwe ke Makgoba, mragwē ke Lwane, ngwana Raganya. A thōma a dula le mosadi wa gagwē, ka mokgwa wa molaō, a ba le mpa naš. Mafelong ya sinyēga, a owa, owe a se modirō wa motho, ke modirō wa modimo. Ge mosadi a ile a sinyagalla ke mpa, monna a swanēla go ya malaong agwē. O swanetše go letēla ge a se tlēma (go bōna kgwedi) a tlhakantšhwē ke ngaka, a kgōnē, a tsēna malaong a mosadi.

988 Ka lona lebaka lewe, a kgētha motlabo, yowe leina la gagwe e lego mpo ngwana Mabakane, o be a tsere ke Malakare Mohlabe. Bjale monna wa gagwē, a hwa e sale yo moswa, ke ge monna yowe wa ga Lokweng a šala ^{a šegēla mosadi} ~~ka~~ ~~ga~~ ~~ga~~ ~~ga~~ ~~ga~~ ~~ga~~ yowe. Mong mosadi wa gagwe a ka a ba le pelašlō, a re, ke se fokatšō. Ka go tseba gore o sa fiša, ge a ka tsēna malaong gagwē, a ka tloga a swa. Kganthe ke moka o napile a e ya, ka morago, ba bōna kgwedi e fēla a sa tle gaš.

s859

347. 989 A ba a e kgofa ditšhila tša lehu, a botša matswala wa gagwe, gore nna ke e pone. Dia kwala ngwetši wa ka, bjale ke makatša ke monna wa gago, a bōnale. A ya mowe morwae, a nago ntshe, a mmotša taba owe, a re, di a kwala mma, bjale go ka diriwa ka mokgwa o le tlogago la dira ka ōna. Molaō wa ntshe ke go dira bjala, a owa, ba ya ba botša ngwetši a dira bjala, bja go tlhoba meriri. Bjala bjowe ke bja ngaka ya go alafa lehu e tlilo kgaola tše a go apeša mosadi, ge a be alafa lehu.

990 A dira bjala bjowe, monna e šu a ke a e tla, e sale kowa mmagwe, a e ya a mmotša gore go na le a sa gore. Bjale motlhang bjala bo nwewago, ba ba ba diyo roma, motho a ya a mmitša. A tla naē, a na le mošēgēla yola wa gagwe. Ngaka ya kgōna e šoma modiro wa yōna. Ka moragō ga mo modirō o fedilē, ba bitša ngaka ba ya ba e šupa pitša ya gagwe. Bjala bja mohuta owe, a ba nwele ka ngwakong, ba bo rwala ba tla ba bo beya kgakala, bja nwewa ke moka modirō o fedilē.

348. 991 Modirō go šetše wa monna, wa go nyakēla ngaka ya go ba gobagantšha, a kgone a e ya malaong a mosadi. Ngaka ela ya go ba e tlile go ba tlhakola dilo tša lehu, ya laēla, ga ba e fa pitša ya molaēlo. Ya nwa, ke moka ya tloga. E ka se ke, ya kgōna go ba tlhakantšha, ka baka la gore owe ke o mongwē modirō. Ge a sa mo nyaka, o swanetše go mo reta ka gae.

992 Ka morago ga mo ngaka e tlugile, monna a diyo nwa bjala a eme ka maoto. Lephitlhō ya ntshe ya ~~xx~~ nwewa e sale mosegare. Ke gore a na lebaka, o nyaka go tloga le mošēgēla ba boēla gae. Monna a falatšanya bjala ka morago ga mowe a bōna gore o falatšantse a tloga. Ka mowe makalō e ilego ya ba gōna, taba ya se ke ya ba gōna.

993 Mosadi a lebella, gore o tla bōna e tla, a no bōna matšatši a no fēla a sa mmone. Ka lebaka lewe, o be a sa na le ngwakō wa gagwe. A dula a letēla monna empa a se ke a mmōna Mpo

349. o tšere ka mma sōna.

s859

994 Ga selemo se fitlhile, gōna o ya a lemela mosadi gammōgō le mmagwē. Fēla o lema a goma a yo dula ga motlhologadi. Marega ke lebaka la diphefo (borwa), borwa bjo ke gore phefō e tšwa e le ka thekō ya borwa. Borwa bo rutla dintlo tša batho, bjale ka morago ga mo e rutlile, banna ba goma ba tšhesa mowe e rutlilego gore pula ya se ke ya tla ya ba nēla. Ngwakō wa gagwē wa ~~xxxx~~ rutluluga, motšhesi a se be gōna. O be a sa nyake go tloga bogadi, a tloga a robala le mmatswala wa gagwe ka ngwakong ka o thii.

995. Ka lewe lebaka, a sa na ngwakō, ngwakō ke wa 'matswala wa gagwe, ba rōbala thaka. A fēla a re, nna a ke ne monna, monna wa ka ke 'matswala wa ka, nka se mo tlogelē ke tla mo apēla. Dikwēlēpa a di tlhoke, ba fēla ba mo kwelepetša gore a tlogē a ba ganēla matlhong. Ka mabanyana o botša mmatswala wa gagwe, dipolabolo tsela tša dikwēlēpa. Yēna a fēlē a re, ba go fora, o se ke wa tloga, ke tla no ba ke tlhaka nago, ka gobane le nna ke
350. a tlhaka le wēna go bjale.

996 Dišma pele ga di tsibji, Thoko a thōma go baba ke leoto. Ba kilo le ka go mo alafiša tša pala, ka baka la bosadi. Ba ya ba tsibiša monna gore mosadi wa gago o wa babja, a se ke a tla go nmōna. O šošetše tsela ya go ya motsong wa gagwe, ka lešāša la mokgalo. Matlhong ga tau ba ya ka lebōnē, bjale mmatswala wa gagwē, a na selo, sa go tšama a o kwe gore molato wa leoto keng.

997 A bōna gore o mo kotseng, monwana o mongwē wa ripēga. Go tlhoka monna ke go tlhaka. A lašla mmatswala wa gagwē a re, bjale ka ge le mpōna ke tlhaka, le lena ke a le bōna gore a le tsoge ga botse, ke be ke le botša gore naa go bjang ge nka ya batswading ba ka. Koba ke tlhakiša bōna. A re, ga go na selo se nka se dirago bjale ka ge le wēna ka matlhō a o bōna, gore ke nna tšhuwana. A retse, motlhomong bōna ba ka ya ba go thuša.

351. 998 A tloga a ya ga batswadi bjale a fitlha a ba negēla ka mokgwa o, a tlogilego ka ōna bogadi. A baka ba nyaka go kwa nnete go bakgōnyana. Ba dula le ngwana wa bōna, ba thōma go mo alafiša.

s859

Ka tsatsi le lengwe ba bona go fitlha 'matswala wa mosadi. A re, go bona ke tlilo bona molwetši. A owa, a tlhwa a mmona, e ile ge letšatši le ya madikšilo a re, šalang ke le bone, ba re ke tšona. A no fela a dira bjale a e tla a mmona, mafello a lapa, go tla go mmona. Ka baka la gore bolwetši bo tsere mengwaga e mmmedi. Leoto la ripaga menwana ka moka gwa šala e le nkonokono. Ya ba gona le kgonago le fela.

999 Ka morago ga mo a fodile, ke moka a napa a dula a se sa bošla bogadi. Ka morago a kwana le monna yo mongwe, ka baka la botlabo. Batswadi ba lebella, ba bogadi gore ba tla tla ba bitša mosadi wa bona, gwa se ke gwa tla motho. Motho ga robe, a sa pepudiwi, papagwe a mo agela ngwako wa gagwe ka ntše ga legora. A boša ngwako wa gagwe, a dula go ona. Mmatswala wa gagwe a napa a ripa tsela ya go ya a mmona.

352. 1000 Ka tsatsi le lengwe, Mporu a tia Mpo, bjale ba mo raka. Ka baka la gore a ka se ke a mo tiya ka mokgwa o šoro, a sa mo nyala. A bošla gae gagwe, a hwetšana e le maruping. Mmagwe a róbala le mokgekolo wa ga Pópela, yowe ba agišanego naš. Le yena a ya a šutellwa ka gona. Ntlo ya mo golšela, bjale ka ge e be e le monna, a sa lšmala go róbala a le noši. Molato ke wa mang, ke wa gagwe, ka baka la go šia morago bobe. Gela a be a fela a etla a ba bona le ge mosadi wa gagwe a babja, a mo alafišš, lehono k nka be a na le tsela.

1001 Buušwa o diyo tsama a ija le banna ba bangwe. Mmagwe ga fage, e dira maanō, a ntšha dithōrō a fa yo mongwe a faga. Ge a tsotšš, o lšla a bitša mokgekolo yowe gore tlang le ngathš buušwa. Ke moka o wa k ya o ja, bjale a ka se ke a kgona go bitša morwaš, ka baka la gore ba ile a tšš a ngathš. O be a ka re, tla ri jš ge ba ilš ba tliša buušwa ka sekgērō. Le yena a na maatla a go butšiša mmagwe buušwa ka gobane mosadi o be a mo tšeišitše o diyo

353. mo latlha ka noši. Le pelo ya mokgekolo e botlhoko, ka gobane dikgomo tša gagwe o lobilš.

s859

1002 Monna a dula fase, a gopola a bōna gore bokaone ke go ya mosading wa ka. Ka moswana o mongwê a botša mmagwê gore ke nyaka mosadi wa ka, o ilê kae. A re, o ile gagabo, ka baka la bolwetši bjola ka go tla ka go botša. Bjale o swanetše go boya ka mokgwa mang, a ke tsebe, kganthe o tlugile ka mokgwa mang mo. O tlugile ka baka la go tlhoka moalafiši, a tlhoka putšišo e ngwê, a napa a homola.

1003 Ka tsatši le lengwê a re, go mmagwê, go bjang ge go ka romêlwa motho a yo nyaka mosadi. A retse, tšewe di tseba ke wêna, fêla kgopolo ya ka e re wêna ka noši o swanetše go ya, ka gobane sebaka ka metlha ke sa mo gona le molato. Bjale nna ge ke fitlhilê lentšu la ka ke tla bolabola lefe, ke wêna monna, o tla no bolabola ka mokgwa o kgopolo ya gago e go botšago ka gōna. Ke yo monyana a ke tsebe taba mma. Ga go na polabolô, wêna o no re, ke tlilo bōna mosadi wa ka, bōna ba tla go fetola.

354. 1004 A napa a wêla tsela, a ya ga makgolo wa gagwê, a owa a tsama a ditêgêla tseleng, a dirêla gore o tsêna ka letsubjana. E rile ge letsufi le tšeya tšeya a fitlha motseng, a ba dumediša, ba dumêla, ba ba ba butšišana maphelo. Ka moragô ga putšišano ya maphelo, gwa re tuu. Ba ga makgolo wa gagwe ba maketše bjale ba theletšitšê polabolo e e tla tšwago ka ganong ga mokgōnyana. O ilê a homola lebaka le le telele, go fitlhêla ge makgolo wa gagwe a re, o tšwa ka kae bošego bjo. Ya ba gōna a ba botša gore ke tšwa ke le gae, bjale ke tlilo bōna mosadi wa ka. Mosadi wa go mang, a re, Thoko, o ilê kae, o tlile gana mo, neng, a owa, ke kgale makgolo.

1005 Thoko o dutši ka lapeng la gagwe, bjale ba mmitša a tla. Ge a fitlha a mo dumediša ka letsôgô, a dula fase, a mo loša. A mo tsebe, ka baka la letsufi. Ba thōma go mmotša gore re bōna Mporu šo, o re, o tlilo go bōna. A re, o tlilo mpōna ke nna mang le yēna. Le yēna ka ditsêbê o wa kwa, a re, o mosadi wa ka, go thoma neng, botala bjo ka moka. A re, o di yo tlhoka go ya gae gago, nna monna wa ka o hwilê kgale, a ke sa na monna. Monna o

s859

kilo tšeya gore ke dinyane, ba napa ba mo raka, a tloga le bošego
355. a bošla gae.

1006 Bakgekolo ba kwa bošego a kōkōta, o mang, a re, ke nna, bula, a bula. A thōma go ba anšgēla ka mokgwa o, a rakilwego ka ōna. Mong ngwakō yowe e lego mokgekolo wa ga Pōpēla a re, o ka se ke wa kgōna selo ngwanaka. O dirilē phōšō o gopola leriba ka go bōna o naiwa, o bjale ka tšhwene. Ge o kwa ba bolabola gore motlhōlōgadi ke phoka, letšatši la tšhaba e a ologa. Lehono o bōne, e ulugilē, ga na lehono, o tla hwetšana a bilē a kgatlhane le yo mongwē. Gela motlhomong o na le kgomo o rapēla ba ga makgolo wa gago ka yōna, motlhomong ba ka go swarēla.

1007 Taba kgolo bitša marašana a geno, a ga Lokweng, ba tla tla ba go thuša ka dipolabolo. A rōbala a kwatamile ka dikhuru. Ka moswana a tšama a botša ba gabo, gore ba gatlhane mola maruping a gagwē, ka tšatši la gore. Papago Mpuru o sa phela, bjale le yēna o tlogetše mosadi wa gagwē Lwane, o dutši le moššgēla ga Mokgotho, ke kgolē a tlhaellwa go mmitša.

356. 1008 Ka lona tšatši lewe, ba swara kgogo molomo. Tala e apeilwē a lewe ka mpaka, ba ya ba gatlhana mowe maruping. Bjale a thōma go ba botša sewe e lego taba. A re, morena bakone, le bitšitše ke nna, ka baka la taba ya mosadi. Mosadi wa ka o tlugile, o ile ga gabō, bjale ke ile ka ya go yēna, bjale ge ke fitlhile, a mpotša gore nna a ke monna wa gagwē. O re monna wa gagwē, o hwilē kgalē, ka ba ka boya le bošego mono gae. Bjale ke le bitšetša taba ewe, gore le tlē le nkeletše gore ke swanetše go e šoma ka mokgwa mang. Morena, ge a t rile a dula fase.

1009 Ditaba re a di kwa, bjale mo motseng nka e ke ga go dule motho, o ka re beng ba motse ba hwile ka moka. Monna o kga tlhatlo, a o re botše ditaba. Fēla bjale ka ge re tseba gore wēna o be o sa dule mo, lehono o nyaka mosadi ka gobane ba ga Mohlabe ba go rakile ga Mpo. Monna o lešaedi la go fitiša, bōna ngwakō ga o gōna, le gōna gapē a o kwele mmago botlhoko, le yēna a na ngwakō. Ka baka la dikgomo tša yo mmago rena re tla bolabola.

s859

357. 1010 Ditaba ke tšewe mmago rena, tše di bolabolago ke morwa wa gago. Mmago mamondi a re, ke a di kwa, bjale ngwana yo wa ka ke phōlōfōlō (pōōfōlō). O ile makgoweng, bjale dilō tše a tšwago natsō, a di isa mošegeleng. A dutši mosadi a e naš, ka leka go mmotša dilō ka moka tša mo, a se ke a nyaka go ntheletša. Ngwana a ba mmone ka telo, o boniwa ka pēlēgō. Nna, madimabe a a ka a phala le a 'nyo e tšwago madi e sa tlhabiwa. Lo bitša ngwana wa motho yowe, o tlilo lebella ke mang, ka gobane ge a tla ya ga gabo, ke baka la go tlhoka motlhokomedi.

1011 Mankepeng Lokweng a re, homola mma, o wa re tlhodia, tšewe o di bolabolago, ka matlhō re a di bōna. Le yēna medirō ya morwa wa gago, re a e bōna. Bjale e be re nyaka lentšu la gagō, mabapi le ngwetši wa gago, ka gobane, wēna o tseba taba, goba a owa. Ke riale ka baka la gore le šetše le tlhaka ka babedi. Lehono o tlugfilē le wēna o tlugile, ka baka la go tlhoka mengwakō.

358. 1012 Nna, ke tlhakile le ngwana wa motho yowe, bjale ka morago borwa bja tla bja rutla ngwakō wa gagwe. Ka thōma go rōbala naš thaka, pelo ya ka ya kwa botlhoko kudu. Ka gobane yēna o sa le yo monyana. Ge a na le mogwēra wa gagwe, yowe a mo fokatsago, a ka se ke a kgōna go tla. Tšewe ya ba dinyane, a thōma go baba ke leoto. Mowe ke ile ka tsēna matlhomoleng a mangwe a masetla pelo. Ka baka la go tlhōka sa bobedi, sa go mo alafiša, ke ge a ntašla a e ya ga gabō. A di yo tloga ka phōšō. Ka fēla ke ya ke mmōna, ka ba ka swaba, ka go tlhōka selo, sa go thuša bo makgolo, ka dula. Ge a na le kgomo, a ka ntšha a yo rapēla makgolo wa gagwē.

1013 Bjale ditaba re di kwile, ngwana wa gago, ke nnete ke lešaedi la masetla pelo. Bjale o wa di kwa, wēna o swanetše go dira bjale o tsamē o kōlōta kgomo o ē o fē ba ga makgolo wa gago, ka gobane ke wēna modiya tsōna. A owa, ditaba re di kwile, ba lašla, ba palakana ba ya magae a bōna.

359. Temana ya 3 A tsama a kōlōta kgomo, ya go rapēla
makgolo wa gagwē.

1014 Monna a tšwa letsolo la go tsama a kōlōta kgomo. Go kōlōta ga kgomo, o kōlōta go wa geno, bjale a dira ka ōna mokgwa owe. A se ke a e bōna, ba gana go mo kolota, ka baka la gore o tllilo goma a latlha mosadi. Motho o rērana naš molato a dutšī motseng wa gagwē, bjale wa go tlohoka motse, a se motho. Gwa ba gore mmago monna a tsama a kolota, yēna a ka a tswenyega bjale ka morwae. Ba mo kolota kgomo ewe, a fitlha gae, a mnotša gore ke hwetšane. Bjale motlhang a o ya go makgoweng wa se ke wa lebala molato owe.

1015 Ba roma motho, gore sepela o re kgopella mosadi ka kgomo. Morumiwa ke Sepedi Pōpēla. A ya a fitlha, a ba botša mantšu awe ba mo rumilego ka ōna. Ba re, ditaba di a kwala, bjale sepela o ba botše g ba ntšhē kgomo ya bobedi le pudi ya ngaka, ya go hunolla moraba. Re alafišitše mosadi wa bōna, e be ba mo latlhilē. Go se beng bjale, a ba mmone.

360. 1016 A boēla a ba botša mantšu, a bo makgolo wa bōna. Lwane a tšwēla pele le go tsama a kolota, a di hwetšane. Ba gome ba mo roma a ya a gapa dikgomo tsela le pudi. A fitlha a ba šupa tsōna gammōgō le pudi. Ba botša moredi wa bōna gore lehono, o boēla monneng wa gago. A re, go bōna, ke a di kwa, bjale, pele ga gore ke ē, o swanetše go aga ngwakō, a bee a rēkē le kobo ya bošego. Ka ntlē le mowe, nna nka se ke ka ya. Ge dilo tšewe a di dirile le tla kgōna le boya go tla go mpitša. A goma a ya a ba botša gore molato o fedilē ka batswading. O šetše ka mosading yēna, o re, agē ngwakō, a rēkē le kobo ya bošego a kgōne a etla.

1017 A thoma go aga ngwakō ka lebelō, o agiwa bošego le mosegare. A o fetša a ba aga le wa mmagwē. Ka moragō ga mo a feditše medirō ewe, gwa šala kobō ya bošego. A tsama a kolota ga ba nkana, ba mo kolota tšhaletē. A ya a rēka kobō. Bjale ba roma sebaka sa ya go bitša mosadi a ya a boya naš.

361. 1018 Ditaba tše di laudišitše ke Sepedi Popela yowe e ilego ya ba sebaka, sa go bitša mosadi. Mphathō wa gagwē ~~kwa~~ ke lengana

s859

bontsi mangana, o tswaletse mo nageng e. Bjale o re, monna a rata mosadi wa gagwe bjale ka ge e sale kgarebe. Ditaba tsa bona tsa fela di etla mowe. Monna le ge a sa rate mosadi, o swanetse go mo agela ngwakō, ke nnete mosadi ke ngwakō, monna o nyakilo loba dikgomo le mosadi ka baka la moségela.

Tema ya 17 Bakgonyana ba lefelwa dikgomo tsa bona
tša monyalo.

1019 Ge mosadi a ile, a fotloga monneng wa gagwe, ka ntle le go rakiwa go ba phosō ya monna, a ya dula ga gabō. Bjale ge batswadi ba mmutsisa a se ke a bolabola therešo ya go tloga gagwe. A no bolabola fela gore a ke sa mo nyaka, batswadi ba mosadi ba swanetse go lefela mokgonyana dikgomo tsa gagwe. Go bjale ka ge a ile a tshaba le monna yo mongwē, ba swanetse go lefela mokgonyana dikgomo tsa gwē. Mowe a sa hwetšanego dikgomo ke ge a ile, a diyo moraka, mowe ga go tlhale yēna ke monna a tlhalago gōna dikgomo a ka se ke a di bona.

362. 1020 Batswadi ba mosadi ba ka se ke ba re, dikgomo le motho. Mong dikgomo a sala a bolaya ke tlala, a owa, taba ewe, a e direge. Ba swanetse go mo fa monyalo wa gagwe ka moka, go tloga mathomong. Mabotsōa kgarebe, gammōgō le a batswadi. Dikgethekgethane ka moka di swanetse go tswa ba mo fē. Dikgomo tsōna a re bolabole, ke dilo tse dikgolo, di tswa pele, di lwana tse dinyana tsa sala di etšwa ka moragō. Monna a nkgago o nkgale sa gagwe, o tla tsama a phumula megōkgō a digapa.

1021 A lee le tletse la boya le tletse. Sewe ke seema, ba bolabola ka dilwana tse dingwē, gore di ka se ke tsa boya ka moka ga tsōna. Bjale ka ge monna a sa isa. Dilo tse di lobago ke dilo tse mokgonyana a rego ge a ile bogweng, a no tseye a ba fa. Ka baka la gore ba sa nyaka, le bona ge ba gatlhane le mmagō mosogana ba bola gore ngwana wa ka o mphilē sa gore. Le dilo tse a fago dikgarebe, dilo tsewe a mo fago, a no mo fa e le gore a di molaong, ke tsōna dilo tsewe di lobago ka gobane ge a yo tlhala, a re ke a di bolabola ba ganetša. Ke moka di lobilē ka baka la gore tlhatse (sebaka) a sa di bona.

363.

Temana ya 1 Kasetišiša ngwana Mogofe, a tlhala monna wa gagwe.

1022 Mosadi yo re tla mmitša gore ke poya bogadi, ka baka la gore o tihadile a le matshegong. Ba no bōna a etla, ba gopola gore o tlilo ba bōna. Ba mmotšiša tša mo a tšwago, a owa, a ba botša gore di sa robetše. A rōbala a sa ba botša selo. Ka moswana ka moragō ga dijō, a re, ge a na le mmagwē, a mmotša gore a sa bošla, o tletše ruri. A mmutšiša gore molato keng, a re, molato ga o gōna, a ke sa nyaka monna. A leka ka maatla go nyaka go tseba molato, a se a mmotša. Mosadi ke motlhōlōgadi, o na le marwae fēla.

1023 A ya a botša morwa wa gagwē, bjale kgaitšedi ya gagwe a mmutšiša. A re, nna a ke sa mo nyaka, molato keng, molato ga o gōna, pelo ya ka a e sa monyaka. Bjale o forane le mang, a ka forana le motho. O swanetše go bošla monneng wa gago, a re, a kee, bokaone ke gore o mpolaš. Mogadibō wa gagwē, a re, le nna ke tla bošla ga gešu, a re, sepela, a o thibele ke nna. Nna ke tlugile ka gobane mōya wa ka a o sa kwana le monna. Le wēna ge nke o bjale o ka no sepela, e seng ka baka la ka.

364.

1024 Monna wa gagwē a fitlha a re, ke nyakēla mosadi wa ka, a ke mmone. Ba re, o gōna mo, bjale o re, molato keng, a rego a tloga a se ke a mpotša. A owa, a re tsebe, rena re no gopola gore o go butšitše, o diyo tla fēla go tlilo re bōna. A owa, a bolabola, nna ke šetše ke nyakēla, ka go se tsebe mowe a ilego. O ka mmutšiša šo, a bolabolē molato wa gagwē. A mmutšiša, a re, go lašla motho ke go kwana naš, ge o sa kwane naš, o ka se ke wa mo lašla. Go se kwane le nna, ke goreng, a re, a ke sa go nyaka.

1025 Monna a re, go batswadi, le a mo kwa ngwana wa lena, o re, a sa nyaka. Bjale le bōna ba re, o hwetšana re lwa naš mo. O bolabotšē gore a sa boya, bjale ra butšiša gore molato keng, a rate go re botša nnete. A owa, le di kwile le lena ba ga makgolo, bjale nna ke bošla nthagō, le šale le bolabola le ngwana wa lena. Motlhang ke boyago le mpotše nnete, e seng gore ko tšeya matsatši a matelele, a owa. Ko fetša beke, e, e etlago ke ya boya, ka baka la gore ke bolaya ke tlala. Ga go na motho yo a nkapeelago, le^{na} le apeelwa. Ke moka a tloga.

s859

365. 1026 Ba šala ba bolabola le moredi wa bōna, a napa a ba ganšla. Ba bōna gore ditaba di boima, ba bitša dikgadi ga mmōgō le ba leloko le malome wa mosadi. Ba ba botša gore ka mono re fapana le ngwana o tšo boya bogadi. Bjale o re a sa nyaka go bošla bogadi. Ge re nyaka gore molato keng a nyake go re botša nnete. Bjale re re, tlang le re thušeng ka taba e. Letšatši re ka se ke ra beya la kgolē ka gobane, monna x o be a tlile, o re o nyaka gore beke e etlago, a hwetšane nnete ya taba. Ka go riale letšatši ke la ka moswana. Ba dumelana go gatlhana ka lona letšatši lewe.

1027 Ka moswana yo mongwē le yo mongwē, ge a tsoga a baka mowe ba bitšitšwego ntshe. Ba fitlha ba kgobakana. Bjale kgaitšedi ya mosadi a re, le bitša ke nna, ka baka la yo kgaitšedi ya ka. O tlugile monneng, a re, o nyaka go tlilo dula mo. Monna wa gagwe malōba o be a le mo, bjale a mo ganšla matlhong a gagwe. A mmotša gore a sa mo nyaka. Fēla ge go nyakiwa lebaka, gore molato keng, a re fe lebaka. Bjale ke yōna taba ewe ke le bitšetšago yōna. Ke moka ke feditše.

366. 1028 Re a go kwa, bjale yēna ka noši, a bolabolē la gagwē re kwē. A thōma go bolabola, a re, ga go na molato, ke pelo ya ka, a e sa mo nyaka. Ke lona lebaka la ka lewe, tše dintši nka ba ka bolabola maaka. Re a go kwa fēla, a re go kwe, bolabola nnete, ga go na motho yo a ka fo tlogago fēla ka ntle le taba. A re, ke tšhaba go nyšla ngwana wa motho yowe masepa, ga go na sewe ke rego o ntswenya ka sōna. Ge o sa bolabole nnete, o tla teiwa, wa ya ka lebelō, a re go lukile, a letii pelo le tiya mmele. Kgolwang mowe ke le botšago, ke pelo e ya ka fēla.

1029 Malome wa gagwe Matlala Mongaale, a re, wēna mmagwē, bolabola, re kwē gore molato keng. Motlhomong o go butšitše nnete. A owa, a mpotša selo, nka be ke bolabola, o filo bolabola bjale ka gana mo, a bolabolago. Bjale motlogolo, o ke o mpotše ga botse gore naa o furile ke motho yo mongwē, a re, a owa. Bjale o ra gore batswadi ba gago dikgomo ba yo di bōna kae, ka gobane di ile go fitlha ba di fitiša, tša ya go tšeya mogadibō wa gago. A ke ne

taba le taba ewe, a ba yo gapa ba mo fê, mogadibô wa gago a boêlê ga gabô. Ge a rata, e seng gore ke mmotše gore a boêlê ga gabô.

367. 1030 Le a bôna, ngwana a šiti batswadi, a se be a na le mokgwa o mongwê. E be re tla mo kwa, mola a be a bolabola lebaka, bjale lebaka la gagwê o fo bolabola fêla ge pelo ya gagwe e sa rate. Ka go riale mowe, le swanetše go tsama le e kwa gore molato wa gagwe kong. Goba o dira ka kgolê, goba a diri ka kgolê, ditaba di tla le botša. Ge batho ba ka re ba tiya ba ka bolaya makgowa, a tla a le swara. Ditaba di a kwala, bjale ge mokgônyana a ka tla, a na taba, le fo mmotša gore sepela o dula, re sa lwa naê. A ka se be le maatla ka mokgwa owe.

Temana ya (bobedi) 2 Go tsama ba laola moredi wa bôna.

- 1031 Leina la mmago mosadi yowe wa poya bogadi ke Matsatši, kgaitšedi ya poya bogadi ke Leokê. Ba tsama ba mo laola, bjale ditaola tša ba botša gore a diri ka kgolê. A ka a bikiwa ka molaô, monna wa gagwe, o ile a diyo mo tšhabiša, ba re, a se a foma. Motlhang monna a tlogo naê, a la ka la mmege lebitleng la papagwê, ba dumêla. Bjale le ile la dira phôšô, nkabe le mmege. Bjale lehono mōya wa mohu, o ka gare gagwê, o wa belêla, o re, molato
368. keng le sa mpege dikgomo tša ngwaneka. O dirile gore a boê gae, lena le tla kwa botlhoko ge le lefêla monna yowe.

1032 Ka mokgwa o le dirilego ka ôna, le dirile molato o mogolo. A re laolêlê dipheko, ba diolla, bjale ba re, re ya ya gana kowa lebitleng la papagwe ro phasa, ka matlhatswa leselo, ngwana o na le botlomi, o ke o re botše monêpê, modupa tša fase, wêna wa matlhô a go bôna, wašaa. Tša gana, ba goma ba diolla, ba laolêla nku, le gôna tša gana. Ba goma ba di olla, ba laolêla kgomo, tša dumetša ka mpherefere. A re, ditaola di dumetša kgomo ka mpherefere, mpherefere, o ntšha gore batho ba tla ba gôna ba be ba fapanetšana mowe. Le swanetše go dira bjala le mo iše ka bjôna.

1033 Le re, go fitlha gae, le tsibišê ka moka ba leloko la geno, gammôgô le dikgadi. Le yêna mokgônyana le mmotše le malome

a mosadi. Bjale motho yowe a swanetšego go phasa, ke kgadi e kgolo ya motse owe. O kga bjala bo sešu bja tlhotliwa, le motho ka o thii a se ke a bonwa. La tsogêla lebitleng, lena le kgomo ewe. O phasa ka tsiba sa modimo, bolebatša le mphêra ka thabi ya morula wa se tona, le tla bôna ngwana wa lena a boêla bogadi, 369. ka ntle le mowe, ke moka o tlile a ka se ke a boêla.

1034 Ba boêla gae, ba fitlha, ba botša ba leloko, gore ditaola di bolabola gore, ngwana a išiwê lebitleng la papagwe go phasiwa. Go tla diriwa bjala, ba mo iše ka bjôna, bo etetša ke kgomo. Ditaba di a kwala, bjale go ka bolabolwa letšatši la go êna mmela. Ba beya letšatši la go êna mmela. Ka moragô ba tsibišwa go šila, ka morago ba tsibišwa go tlhobolêla le go riteletša. A owa ba dira ka mokgwa owe, tsatši lewe bjala bo nwewago ka lona, ba tsogêla mola motseng wa Leoke.

1035 Ka moka ba rwala ditheba ka legapana, ba gapa dikgomo tša ya mowe lebitleng. Dikgomo tše dingwê di ya go goma, di etetša ka e thii ya sedimu. Ba fitlha, bjale kgadi le Masitišêlê ba kwatama kgaufsi ga lebitla. A thôma go phasa, a bega dilo ka moka tšewe ba ilego ba dira phôšô. A ba botša gore badimu lalang re tlilo le bega ngwana wa lena šo, re lîê dikgomo tša morwa Madiagane. A ê bogadi go a peela monna wa gagwe. Re le bega ka kgomo, ke ôna moabê wa lena, ditlogolo tša lena di phele ga botse, e be a dikgogwana tša rena di re fatele.

370. 1036 Ka morago ga phaso ewe, ba tlhaba kgomo, madi a yôna ba a falatšetša godimu ga lebitla. Ba thôma go e tswiya. Ka moragô ga mo ba feditše go e tswiya, ba e šêna dithô ka moka gammôgô le dibêra. Yôna kgadi ela ya diša kowa lebitleng, a fitlha a kwatana ka matolo. A thôma go phuphutha dikgofi, a ba bega kgomo ela. Ka moragô ga pegô ewe, bjale yo mongwê le yo mongwê o sega nama ka mokgwa o, a ka kgônago. A ba iši gae, ba e beša ba ijêla gana mowe, ga e lukiwi ka letswai ba fo e ja ka ntle nalo.

s859

1037 Ka moragô ga mo ba llê nama, bjale e ba kgapile, ba sêta marala, ba tlemela matsogong. E seng batho ka moka a owa, ba leloko fêla. Bjale mokgopa le marapô, di beiwa godimu ga lebitla. Bjale go fedile dinama tše di šetšego, di šala gana mola lebitleng. Di tla šala di ija ke dimpja, ke gôna go llê badimu. Bjale ba tloga, ba bošla magae a bôna, pele ba yo kgobakana lapeng la bo mophasiwa. Ba yo nwa bjala, ka gore yo mongwê le yo mongwê wa leloko, o tšwa a rwele sethepana sa bjala, ba bo tliša lapeng la Matsatši.

371. 1038 Ka ôna mabanyana awe, ba bôna mosadi a lla monna wa gagwe le gogô. Batswadi dipelo tša thaba. Leratô la goma la ba gôna bjale ka pele. Ka moswana a mo šilšila buušwa, a ba a dira le gore ba mmolašlê kgogo, ba dira ka mokgwa owe a bolabotšego. Ka moswana wa mowe, ba lašla ba tloga, ba bošla ga gabô bôna. Ditaba tša bôna tša fêla di etla mowe.

1039 Ditaba tše di laudišitše ke Matlala Mongaale. Papagwe ke Motala, mmagwê ke Masegabu ngwana Mašumu. O tswaletše mo nageng e. Mphathô wa gagwe ke legasa, Magasa ke ka bontši.

Temana ya 3 Mphao ngwana Mongaale o tlogêla

Khašane Moeng.

1040 Monna yo wa ga Moeng, o be a na le mosadi wa pele, bjale a loša wa bobedi. Yowe e lego Mpao. Papagô Mpao e be e le Makonkwane, bjale a hwa e sale mothepa. Mmagwe Thokwane yêna a šala a sa phela. Kgaitšedi ya gagwe ke Makello.

372. 1041 O ile a mo loša e le mothepa o mogolo, a mo fa mabotšô a mašelang a matlhano. A mo fe ka noši, o fa kgarebe, e ngwê gwaba yôna e mo fago, le yêna a mo fa pheta. Ke dilo tša go šupa gore ba kwane. Bjale mothepa a fitlha a šupa mmagwê, a mmotša gore ke kwane le Khašane Moeng. Ge mmago mothepa a sa nyake monna yowe, o tla mmotša gore a boetše. Empa mmago a ka se ke a botša monna goba morwae. O tla no botša moredi wa gagwe gore sepela o e boloka. Ke moka a yo boloka, lebaka la yôna la go bôna ke batho le saatla.

s859

1042 Mosogana le yêna, o thôma a dula lebaka, o lebeletse ge mothepa, a tla buuîsa mabotsô. Ka moragô ga lebaka le letelelenyana, ke gôna a kgônago a botša batswadi ba gagwe gore ke kwane le moredi wa mokete. Bjale le bôna ge ba kwana le taba ewe, ba mmotša gore a nyakêle nku ponto ya go ya go tsibiša batswadi ba mothepa. Ge ba sa rate, gôna ba no mmotša gore a re rate ka gore ba loya, goba ke menôtle. Ke moka tšhalete ela ya mabotsô, e lobile, a ka se ke a mo fa, ka gobane go tlhanugile wa monna. O e hwetšana mo go ka tlhanoga wa mothepa, ke gobane batswadi ba tla mmotša gore boetša. Ke moka o fa mothepa yola a go amogêla. A mmotša gore sepela o mmotše batswadi ba ka ba gana.

1043 Ke tšôna dilo tša mathômô tšewe, tša ge, mosogana a kwane le mothepa. Bjale Moeng o ile a phetha molaô o, wa ka godimô. A lebella ge mothepa a tla buîsa, a bôna a sa buîši. A bôna ga botse, gore ditaba tša gagwe di mo loketše. E be e le mmini mo e kopedi, fêla o ile a botša mmagwê, a kwana le taba ewe. Mmini moe kopedi, ke gore ke monna o epega ka noši, ba gabô ba tlilo di yo bôna fêla ge a ntšha selo.

1044 Ka moragô ga mo a butšitše mmagwê, ba nyakêla motho yo, a yo tsibišago batswadi ba mothepa. Ba fa mkgadi ponto, ya go tsibiša batswadi. A rôbala, ka moswana, a tsogela e sale (gosasa) ka moswanyana. A ya a fitlha, a ba botša gore ke rometše ke ba ga Moeng, ba re, re kwane le ngwana wa lena, ke mang, ke Mpao. Ba mmitša, ba mmotša taba e, bjale a dumêla. O go fileng. a ya a tšeya mašelang ala, a ba šupa. A owa, re di kwile, sepela, re sa tsibiša batswadi ba mothepa, re tla go botša.

1045 Mothepa a swanêla go sinye tšhalete ela, a owa, o swanetše go e beya. O tlilo goma, a ntšha gapê, tšatši le ba leloko ga gammôgô le rakgadi wa gagwê ba kgobakanago. Ge ba ile ba dumelana le taba ewe, ke gôna a ka kgônago a e šumiša. A owa, ba bitša batswadi, ba tla, bjale ba tsibišwa taba e, ba ba bitšetšitšego yôna. Ba ile ba kwana le taba ewe, gore, monna yowe wa ga Moeng a tsênê re mmônê. Mmago mothepa, a roma, motho gore a sepela, a

s859

yo ba botša gore batswadi ba mothepa ba dumêla. O ya a rwele ~~xx~~ serotwana sa ditloo, ge ba sa dumêla, a e a swere selo, o fo re kowa a yo tsêna, a kga letlhare a swara lona. Ke gore ditaba ba di gannê, o boetša tšhalete ya mabotšô.

1046 Dikgomo a ba fo di bitša ka molomo, a owa, mmago mothepa o dira bjala. Bjala bjowe ke bja go bitša dikgomo. Ba botšhêla magapeng, ba a rôna ka mokgwa o, a ka kgônago. Bjale a nyakêla barwadi, ba ba botša molaô wa bjôna. Gore sepelang le mmotše ke
375. bjala bja tlhana. Tlhaana ke gore ke bja gore, tlang le nyale.

1047 Ke moka barwadi ba rwala, mphulukwane wa lla, ge bo e tšwa ka mafôrô, ba re le ê le boê natšô. Ka lebaka lewe, bo rwele ke bantšhi, barwadi ba fo sepela. Ba yo ba fa mowe, ba yago go ba gomêla gôna, bjale ba rwala ka noši. A owa, ba ile ba dira bjale, barwadi ba ya ba fitlha ka lebaka. Ba hwetšana beng ba motse ba le gôna, ba tlhakanetši ba tlhakanetša. Ge ba le kgaufsi le motse, ba re, ai ai, bo ya tsêna ga Moeng a kôma, gore ba tlhakanetši ba tsebê gore bjala bo ya kae.

1048 Ge bo tsene ka ngwakong, le bôna barwadi ba tsêna gana ka kowa bo tsenego ka gôna. Ke moka ba bitša sebaka sela sa go tliša tšhalete ya go tsibiša batswadi ba mothepa. Ke yêna yowe a išago maduma. Bjale ba mmotša gore sepela o ba botšê re a dumediša, ke Mongaale. Ka moragô ga maduma, bjale ba bolabola molato wa bjala, ba goma ba botša sôna sebaka sela. Sepela o ba botšê re, rumile ke ba ga Mongaale ba itše bjala bjo ke bja tlhaana. A goma a boetša mantšu awe, sepela o ba botšê, re k di kwile. Ke
376. moka a ya a ba botša gore ba re re di kwile.

1049 Bjala ga bo dule ka magapa, bo ka sinyôga, sepelang lo tšholêla bjala dipitšeng le bee le tlhalêlê le barwadi. Ba nyakêla dipitša, ba yo tšholêla bjala ka ga tsôna, ba tšea sefolô ba tlhalêla barwadi ka bjôna. Ka moragô ga mo ba nwelê, ba bula difate. Ragô la moeti le beya ke mong motse. A ya a re, ba re difate, bjale mong motse a re, di a kwala, fêla a ba êmê ke tla ba botša. A ya a ba botša gore ba re, êmang, ke gore go dula o tla le fetola. Bjale ba dula dipelo tša bôma di thabile.

s859

1050 Bjala bjowe ke bja molato, a ka se ke a thōma go bo nwa, a sešu a bitša ba gabō. Gammōgō le mammuwi wa dikgomo, ba kgobakana ka moka, a ba begōla ba kgona ba bonwa. Ke bjala bja go nyaka dikgomo, bjale ke molaō wa gore a ba bitše go bjale ka moswana ga dikgomo di tlilo tšwa. Ba swanetše go goma ba kgobakana gapš. A owa ba kgobakana, a ba botša molaō wa bjala a re, ba re ke bja tlhaana. Di a kwala, ba kgōna ba e nwa bjala. Barwadi ba ba tlhabšela pudi.

377. 1051 Ba apeya pudi owe, le mosegare owe, ba ja nama, ba tsolšlana ka motšhatšhathanō. Letsōgō le mokgopa ba rwala, ba yo bega mong wa bjala ka tšōna. Letsōgō le tšwa ka tlhōgō g ya yōna. Ka merithi, ba rwala magapa a bōna, ba bošla gae. Ba fitlha ba ba tlhalošetša ka mokgwa o ba ilego, ba ba thabšela ka ōna. Ba re, ba re tlhabetše pudi, mokgopa wa yōna ke o, le tlhōgō ya yōna. A owa ke bo thakga. Ke moka ba ntšha pitša ya marola kgare, ba ba fa, ba nwa.

1052 Ka moragō ga mo go ile bjala bja tlhaana, a go sa na bjala bjo ba sa tla išago. Taba ke ya bakgōnyana. Bōna ba swanetše go šala ba e kgopola, mabapi le go nyala.

Temana ya 4 Lenyalo la Mpao.

1053 Moeng a bitša ba gabō, gammōgō le dikgadi, a ba botša gore ka tšatši la gore le swanetše go tla mola gae ga ka. Ke na le molato. Molato wa ntshe, ke wa go ntšha dikgomo di a go nyala. Ka lona letšatši lela a ba butšitšego ba ya, ba gatlhena. Bjale a re go bōna, le bitša ke nna, ke le tsibiša gore dikgomo di a tšwa di ya go nyala. Dia kwala, o ka re šupa mmala wa tšōna. A

378. ba iša šakeng a ba šupa tšewe di swanetšego go nyala. Ba di bōna ka moka ga bōna. Ka moragō ga mo ba di bone, ba lašlana naš, ba tloga. Ba di bone, bjale go šetše g fēla go romēla banyadi ba ya go nyala. Dilo ka moka tše a yo di ntšhago mowe, monyalong o wa ba šupa, ba šupiwa bawe banyadi le bōna ba le gōna fa. Ka mabanyana awe, banyadi ba ya bogweng, ba yo rōbala gōna. Ka moswana ba tsoga ba ba botša gore re tlilo nyala. E le gore ka

s859

K34/82

mabanyana awe, maduma a bōna, ba swanetše go ntšha setlhaano sa mašelang.

1054 Bjale ka moswana, ge ba ba botša bakeng sa go tla go nyala. Bōna, ba tla ba fetola, goba ba re go bōna, bošlang gae, re sa botšana, go tseba bōna. Ge ba re, bošlang gae, ke gore ba nyaka go dirēla banyadi bjala. Ge ba ka fetola ka gore, re di kwile re tla di bōna ka moswana, re sa botša batswadi ba ngwana. Mowe ke gore ba tla phōphēla ka ntlē le bjala. Kudu molaō ke go gomiša bakgōnyana gore ba dirē bjala. Ka moragō ga mo ba phophedi ba phophetše, ba ntšhe pitša ke ya ba phophedi, e ngwē ke ya bakgōnyana.

379. 1055 Ba ile ba ba gomiša ba ba botša gore le tla kwa rena. Re sa tsibiša batswadi ba mothepa. Ba goma, ba ya ba botša Khašane gore ba ile ba sa botšana. Tsatši lewe ba apeyago bjala, ba roma Maganong gore sepela o botše bakgōnyana ba tlē go nyala ka tsatši la gore. Ge a ile a ba butšitšē, ka mabanyana a tsatši le ba tla tsogago ba e nwa bjala, ba ya, ba yo rōbala gōna. Bjale tsatši lewe, ba fo dumediša ka molomo fēla, ka gobane maduma ke a tsatši lela la pele.

1056 Ka moswana ba leloko, ge ba tsoga magae a bōna, ba fo baka gōna, ba yo hwetšana gore bakgōnyana ba dutši ba ba letetše. Ge ba kgōbakane ka moka, ba yo dula kgaufsinnyana, go lebana le molomo wa ngwakō, wa bakgōnyana. Bjale motswadi wa mothepa, o ba botša maduma a bōna, gore ba dumedišitše ka setlhaano sa mašelang. Sebaka sa bōna mo ga Mongale ke Maganong, bjale sōna sebaka se dula molomong wa ngwakō. Ba botša sōna mantšu a bōna, sōna se botša bakgōnyana, le bōna ba botša sōna, se botša bagōgadi. Selo sefe le sefe se feta go yēna.

380. 1057 Letsatši le tlhabile, go phōphēla ba phōphēla e sale ka moswanyana. Ba re go sebaka ba botše re kgobakane. Sa ba botša gore ba re, re kgobakane. Ba ntšha ponto, lesome ke la molomo wa mmago ngwana le lengwē ke la molomo wa papago ngwana. Ba re, di a kwala tšewe, a ba bulē kgōrō pele, ba ntšha setlhaano sa

s859

mašeleng, ba bula kgôrô. Ponto ya melomo ya batswadi, ba dirêla gore ba kgône go ba bolabodiša. Ka gobane ba tlhoka go ntšha yôna le ya go bula kgôrô, ba ka se ke ba ba phôphêla. Go bjale ka ela ya maduma, ka yôna ba re ga ba tsebe le gore go na le batho mo.

1058 Bjale ba botšê ba tsênê monyalong, a ba botša gore ba re, tsenang mo nyalong. Bjale ba ntšha dikgomo, di x badiwa ka mebala ya tsôna. Monyadi a se ke a lebala gore tšhupa e a ile. Ge a ka ntšha dikgomo tše di tselelago, ya ba go šetše kgomo ka e thii, ya bobedi ya go šupulla ga e gôna, a napê a êmê gana mowe. Ka gobane a ntšha tšhupa, a êma ka yôna, ke moka o tla fapana le ba phophedi, o tla ba a šupulla ka kgane. O ile a nyala ka lesome la dikgomo.

381. 1059 Bjale re mmone, mmotše molato wa gagwe ke kgomo ya tswetši. A ba botša ba setlha lepara, re bolabotše kudu, go nyakêga thoko ya motšoko, ba ntšha ba mo fa. Ka gare ga thoko ya motšoko ba swanetše go fakêla šeleng goba sekhušumane (2/-) goba lefakorong. A se motšoko wa motho ka o thii, yo mongwê le yo mongwê yowe a kgôgago o swanetše go hwetšana kabêlô ya gagwe. Tshalete ela ya go ba e na le motšoko ba e beya mola ga tsela dingwê Thoko ewe, ya motšoko ge bakgônyana ba tloga, ga ba tloge nayô, ena le molato, e tla išiwa ka bjala.

1060 Bjale go fedilê, ba botšê go nyakêga ka mogêlô ya dikgomo. Ke molao, o, o tsibjago ke mang le mang. A 'i phôphêlwe ba swanetše go ntšha ba bitša ka maina a tsôna. Ba ntšha kgati ya go gapa dikgomo setlhaano sa mašeleng. Ba ibitša gore ke kgatiyadikgomo. Wa bobedi ba ntšha mphaka. Mphaka ke wa gore ge kgomo e hwilê ba tswiê ka ôna. Wa borarô selêpê ba ntšha mašeleng a matlhaano. Ke sa go rêma diphate tša go aga lešaka la dikgomo. Mphaka ba ile ba ntšha lefakorong. Wa mafellô ke go tswalla kgôro. Ke moka go fedile dikgomo tša amogêlwa.

s859

382.

Temana ya 5 Mpao a tšhaba le monna wa gagwe.

1061 Ka moragô ga mo ba nyetše, ba tliša mokgônyana bogweng ka pudi ya kgata lapa. Bakgônyana ba ya ka mabanyana, bjale yo mongwê wa banyadi a tsogêla ka moswanyana. O botša bagôgadi gore re tlišitše mokgônyana wa lena ka pudi. Ba leboga, ke moka ba bolaya pudi ewe. Ke moragô ga mo ba llê nama ya pudi, o wa laêla, a boêla gae. Bakgônyana bôna ba šala, ba šala ba bôna basadi ba bôna. Ba tla šala ba tloga ka la bôna letšatsi.

1062 Ba šala ba bôna basadi ba bôna. Bjale Khašane a bolabola le mosadi wa gagwe, mabapi le go tšhaba. A owa, ba kwana, bjale bošego kowa ba robetše, ba tšwa ka ngwakong, ba tloga. Ba šiya ponto gôdimu ga legogo, ke ya gore ba bônê ka yôna gore ba tšhabile. Matla gosa ba thaetša gore ba tla kwa ba setla, ba fo kwa go ile tuu. E kaba ba ralukile ka maatla, ba tagilwê ke borokô. Mmagô mothepa a ya a kôkôta lebatl, a kwa go filo re tuu. A bitša moredie ka leina, gwa se arabe motho. A bula lebatl a hwetšana go se na motho, magogô ôna a sa adilwê, ponto e godimu ga legogô.

383.

1063 Ka gobane e be e sale bošegonyana, a boêla malaong go rôbala. Ka moswana a thôma go tšeya mabêlê, a kwatama lwaleng a šila. O ile a se šila a bôna Mokgadi a tšwella. A re, go fitlha a dula fase a dumedišana naê, a re, ke rumile ke ba ga Moeng, ba re nyakelang mono. A re, ngwana a yowe wa ka ke a mo nyaka ga na bjale. Go bolabola ke go tswala disêlê, a lola mabêlê a beya ka ngwakong. A ya go phuphamatlala, a ba botša gore ngwana wa ka ke ya mo nyaka. Ba moraka ka kgomo, a goma a boya gae. Ke moka go fedile, a dula le mosadi wa gagwe.

1064 Mpao a ka a lapiša, o ile a phakiša a ima. Mosadi wa pele ke mmago, bjale Khašane a thôma go nyefola mosadi wa pele, a re, a kgône go faga, o faga ditšhila. Leina la mosadi wa pele ke Mpapi, bjale yêna a se ke a bêlaêla. Mosadi yowe wa pele o be a uta mokgwa wa monna wa gagwe. Monna yowe, e be e le lehuhudi, ge a ka bolaya kgogo, mosadi le bana ba šeba ka motlopi. Goba o tšo

s859

kobšla kgomo mo gongwē, o fo ja a le thii. Mosadi a lebella bophelo bja monna, a bōna gore a se bjōna.

384. 1065 A tswetšifala, bjale a ya ga makgolo wa gagwē go ba botša gore ngwana wa lena ke motswetši. O na leng, o na le ngwana wa ngwanenyana, a owa, ke lebugile ngwanaka. Ba re, motswetši o bōta go ja kudu, ba swara kgogo ba mo fa, ba re, o tla ya o mmolašla. A ya a šupa mosadi gore kgogo e, e tšwa ga makgolo, o itše ke tle ke go bolašlš. A re, bolaya, a bolaya. A e tlhoba, a ba a e apeya, a owa, ya butšwa. Monna o šebetša ka noši, a tšeya serope ka se thii a fa mosadi. Kgogo ka moka a e ja.

1066 Mosadi o be a ditšla ke mpa, ka moragō ga mo a tšwile ka ntle. A napa a tloga, ka ntlē le polabolo, a ya a dula gagabō. Monna a lebella gore o tla bōna mosadi a gōrōga, a se ke a mmōna. Letsufi la ba la swara, ba e tša, a ba a bōna ba e ya malaong a sa bōnale. A lala a kwatamile ka dikhuru, bja re go sa, a tšama a nyakšla. Pele ga go tšama a nyakšla ga ba gabō, a leba motseng wa makgolo wa gagwē. Ge a fitlha a bōna, a šila, pelo ya gagwe ya wa, fšla a no belašla gore molato keng a sa ka a mmotša gore ko bōna mma.

385. 1067 A fitlha a tsēna ka lapeng, a ba dumediša, gwa dumšla mmagō mosadi wa gagwē. Le kae, go riale e le mokgōnyana. Re gōna, re ka butšiša lena. A owa, le rena re gōna. Le nna ga le mpōna bjale ke tšama ke nyakšla, ke nyakšla yōna mosadi yo. Kganthe a go lašla ge a tloga, a owa. Nna ge ke mmōna fa, ke fo gopola gore o go lastše. Wēna kganthe o tlugile bjang, o sa botšago monna wa gago, gore ke sa yo bōna ba gešu. A fetola ka gore ke ya kae naš. Monna a makatšwa ke polabolo ewe, mmago mothepa a re, o bolabola bjang. A re, a ke sa mo nyaka, a š, a dulš le dikgomo tša gwē le go gapa a tša gapa ke motho.

1068 Nnete yōna ke nnete, e sale, a nyala dikgomo e be ba sešu ba di gapa. Mmagwē a re, o reng, o fetola monna wa gago, ka mokgwa owe. A napa a homola, ba kilo tšeya go bolabola ka mokgwa mang le mang, a se sa fetola. Monna a re, le ge motho a sa

rate motho, o no bolabola, wa se ke wa homola. A re, monna wa leja ka pitša a ke mo nyake. La tlhaba monna, a napa a thakgoga, a tloga a bošla gae.

386.

Temana ya 6 go lefela Khašane dilo tšagwā.

1069 Monna ge a boetše gae, a thōma go botsa mmagwē gore ke tšo mo hwetšana ga gabō. Bjale polabolo ya gagwē, o re, a sa nnyaka. Molato keng, ka kwa a re, monna wa leja ka pitša a mo nyake. Bjale x ka ge mmagwē a tseba x bojato bja morwa wa gagwē a re, a retse. Dula, o lebellē, o tla kwa ge ba re, e kgopolšlē, ge nke, ke nnete, leratō le fedilē. Taba ewe ke ya kgale, mogōga mogolo a o na x nama, nama e na le mogōgana. Bjale ge o bolabola ka mokgwa owe, dikgomo tšōna ke a di bōna, a ba gapa. O fa ke mang ditsekana tša gago. Ka gobane a tsee ke motho. Batswadi ba swanetše go mpha. A owa, tšewe ditseba ke wēna.

1070 Monna a bitša motho, a mo romšla ga makgolo wa gagwe, gore sepela o botše ba ga makgolo ke nyaka mosadi wa ka. Sebaka sewe ke Phupu Malesa, a ya a fitlha, a bolabola mantšu a ba mo rumilego ka ōna. Bjale mmago mosadi a re, nna ke makatša ke ngwana, ke mmutšitše gore a bošlē monneng bjale o wa gana. O wa mo kwa, o rumile ke monna wa gago, o wa go nyaka. A re, a sepelē, a ē, makhutšwi a yo khutša, nna a ke sa mo nyaka.

387.

1071 Sebaka sa nyaka go tseba nnete, ke molaō wa sōna. Bjale ka ge le yēna motho wa go mo roma, a ile a mo tlhalošetša ditaba ka moka. Ka moragō ga mo a mo tlhalošeditše, a mo fa lentšu le a yo bolabolago lona. Bjale molato o, o go tlošago bogadi keng. Ke tloša ke bohoba bja monna, nna molapeng la mma, a ka lēmala go šeba ka motlopi fēla. Ke šeba ka motlopi, ke ja le nama, bjale yēna o šeba ka nama, rena re tšhelwa metsi, a ke ōna molaō. O wa bōna, monna o x uta dibi tša mosadi, mosadi le yēna o bjale monneng. Sa go hwetšana o šmē. A ka tseba gore o ka mokgwa owe, nkabe ke sa ya.

s859

1072 Ke di kwile, šalang, ba re, morena. A boetsa mantšu ga Moeng. A bitša mmago Khasane, ge a tlile a thōma go laudiša mantšu a mosadi. A re, o re sepela o é makhutšwi go khutša, ka go riale, o re, a sa go nyaka. Ge ke butšišiša lebaka, o re, ke wēna lehoba, yēna o re, a lēmala go šeba ka motlopi. O lemetše go šeba ka motlopi le nama ya ōna. Bjale ka leka go bolabola lentšu le, dibi tša monna, di uta ke mosadi le tša mosadi ke monna. A sekwš a napa a gana. Ke moka.

388. 1073 Bjale ke ditaba go riale e le motlhadiwa. Mmago motlhadiwa, a re, a owa, ga go na taba, taba ke gela a be a tsere ke yo mongwš. Ge a dutši lapeng la mmagwš, e sa le mosadi wa gago. Mma, moleta ngwedi, o leta letsufi. A retse, ka gobane matšatši a bo lehono ke a sekgowa. Ke iša ditaba kgorong, di tseba ke wēna ngwanaka. Dinonyana go tlhalefa mafōto, go riale e le mmago motlhadiwa. Fēla pele ga gore o išš ditaba kgorong, o be o swanetše go bitša ba geno o ba tsibišš taba e. Taba e tšwa e le ka gae, o ka se ke wa ba botša mola o šetše o le ka kgorong. A owa, mowe, ke ditaba mma.

1074 A napa a thōma go tsama a ba botša ditaba tšewe, a ba botša le letšatši le ba swanetšego go gatlhana ka lona. Ka lona letšatši lewe, le ba ilwego, yo mongwš le yo mongwš a re go tsoga, a ba ka mowe ba bitšiwago. A owa, ba fitlha ba dula, ba letela ba bangwš, ba ba sa šaletšego nthagō. Le bōna ba phakiša ba e tla, ba tlhakana ka moka ga bōna. Go lukile Moeng, o ka re tswēla re be re di kwa, besele.

389. 1075 A šma, a re, a owa, ba gešu le bitša ke nna, ka baka la go tlhadiwa ke mosadi. O filo tloga o ile o dutši gagabō, ka ntle le polabolo ya kōmanō goba x go lwa naš. Bjale ge ke tsama ke mo nyakšla ka mo hwetšana a le lapeng la mmagwš. Ge ke bolabola gore ke nyaka yēna mosadi yo. Mmagwš yēna, a mmotša gore kganthe o filo tloga ka ntlš le go botša monna, a re, a sa nnyaka. Bjale ka boya gae. Ka goma ka romšla sebaka, gore so tšeya ditaba, a ya. Bjale ditaba le tla botša ke yēna, tša mo e be ke mo rumilš. Ke tsana tšwe banakōmš.

s859

1076 O ka re botša monna wa ga Malesa. A éma, ba re, a owa, no bolabola o dutši fase, ka gobene ke taba ya ka gae. Go éma ke ge re le kgorong. A dula fase, a thōma go bolabola a dutši. Ke nnete babina nku, o ile, a nthome, a re, ko botša mosadi gore o wa mo nyaka. Ka ya ka bolabola ka éna mokgwa owe. Bjale phetolo ya mosadi a re, sepela o mmotšā, a é makhutšwe a yo khutša, a ke sa mo nyaka. Ka re, molato keng. A re, monna ke lehuhudi, ke se jato, o ja ka pitša. A re, yēna a lēmala go šeba ka motlopi, nama ya yōna e se gōna. Sepela o mmotše a ke sa mo nyaka. Ke moka.

390. 1077 Mmallo! re tla tlhala ke basadi ka baka la bohoba.

Morogō go sola mosadi goba ke wa nama le morogō wa matlhare ke modirō wa mosadi. Bjale o tšeya ke mang, a owa, a tšee ke motho, bjale wēna no homola, o tla mmōna motho yo a mo forago. Monna a gana go kwa mowe, bjale o tla lefšla ke mang. A re, batswadi ba swanetše go ntefšla. A retse, monna a šupiwī sefate.

1078 Le se ke la bolabola ka mokgwa owe, nna kgopolo ya ka e be ka nyaka gore ba mphe masebjena yaka. Le rena re bolabola ka mokgwa owe. A go rumiwš sebaka, sa go ba botša gore monna a nkgago o nkgale sa gagwe. Ba goma ba roma Phupu, gore sepela, o ba botše, monna a nkgago, o nkgale sa gagwš. A ya a ba botša lentšu lewe, ba re, dī a kwala, re sa botšana. Re tla le fetola.

1079 A botša ba gabo, ba a tla, ba kgobakana mowe lapeng la bo motlhadi. Makellō a re, ke bōna kgaitšedi ya ka o re, a sa x nyaka go bošla monneng. Bjale ge re butšiša molato gore keng, o re, se ja gobe a ke se nyake. Ngwana o wa kwala, o ja gobe कांग, a owa, go ka bolabola yēna mosadi ka noši.

391. 1080 Mpao a thōma go bolabola, a re, ke nnete, monna yowe a ke sa mo nyaka. Lebaka ke le, monna ke nnete, ke lehuhudi, a bolaya, kgogo, o fo ja a nnoši, goba o tšo kobšla sekobšla molao ke éna. Bjale motho wa mohuta owe, nna a ke kwane naš. Dithaa a di kwe, ke yēna a nnoši, le rena re a di kwa. Molato wa ntshe ke onowe, e ngwš yōna ga e gōna.

s859

1081 Ngwana o wa kwala, go riale e le Motala Mongaale. Bjale dikgomo tša gagwê yêna mong o dutši natšô. Ge go na le selo le ka mo fa, a tsamê a di bôna. Balang dilo tše le lego tsagwê, ka moka re di tsebe. Sapele ke malošo a mothepa le yêna, ke mašelang a matlhaano. Ya go re tsibiša ke ponto. Motlhang a phôphêlwago maduma setlhaano sa mašelang, sa go bula kgôrô setlhaano, melomo ya rena ponto, kgati ya dikgomo setlhaano sa mašelang, mphaka le fakorong, selêpê setlhaano sa mašelang, go tswalla kgôrô setlhaano sa mašelang le pudi ya kgata lapa. Ke moka dilô tša gagwe tšewe re di tsebago.

1082 Babadi ba ka re, botša gore dilo tšewe ka moka ke bokae, ba re, ke ponto tše pedi di nago le sekhušumane le seke le pudi. Dilwana tšewe a di di kae le ka ntšha la mo fa, go bolabola go a
392. tšwenya. Ka gobane ge le ka leta gore a bônê ke mothoka wa gagwe, go tla tšeya lebaka.

1083 Makello, a re, ke nayô, a owa go lukilê a retse, go na le mogongwe le go šilego, ka gobane ba re, moji ga bale. A owa, ke nnete ke tša na tšewe fêla. Ba roma Maganong gore, sepela, o ba botšê, rena re šitilê ke ngwana, a tlê a tšee dilo tša gagwê. A ya a ba botša bjale ba re, ka moswana re atla, a o ba botšê.

1084 Ba itše ka moswana re a tla. A owa, ba fitlha. Ba ga Moeng ba roma motho gore a ba botšê ba tlilê. A ya a fitlhetša mantšu awe, le bôna ba dula kgorong, ba lebana nabô. Re botšeng dilô tša lena. Ba thôma, ke mabotšô setlhaano, di a kwala, ya go le tsibiša ponto, di a kwala, ke pudi ya go le tlhabêla, mowe ga go kwale, e be le leboga bjala bja tlhaana. Maduma ke setlhaano, di a kwala, melomo ya batswadi ke ponto, dia kwala, go bula kgôrô le go tswalla ke lesome. Dia kwala. Thoko ya motšoko sekhušumane. Kgati, Mphaka, selêpê ka moka ke lesome le lefakorong le pudi ya kgata lapa. Ke moka ke tsôna dilo tša rena tšewe. Ba ntšha ba
393. ba fa ponto tše pedi di nago le lesome le mašelang a manê le seke. Tsatši le la ga ra bala ga botse. Molato wa fêla o etla mowe. Khašane a šala le bohoba bja gagwe.

s859

Temana ya 18 Molato o fo reriwa ka segae, ka ntlê
le go ya kgorong.

1085 Lehu le a tswenya le re bontšha mašako. Monna o tšeya mosadi, bjale ka moragô a hwa, a šielä mosadi wa gagwê motlhakô. Molaô wa mosadi wa go hwêla ke monna, o swanetše go lla sellô sa monna wa gagwe. Go lla sellô, ke go ilêla dilo, go fitlhêla a tloša meriri ya mafello. Ka moragô ga mowe, gôna a ka kgôna go e pônêla. Ge go na le yo mongwe, yowe a mo lebanego o mmeula meriri ka selo, ke yêna motho yowe a swanetšego go dula naê.

1086 Ge a ka taboga molaô owe, a phakiša a ima, molato ôna ga o gôna, fêla ba tla mo špa, ka gore o be a sa mo nyake. O a kêla ge monna wa gagwe a hwilê. Ge motho a nyaka go lifiša mosinyi, go rata gore wa hwetšana a mo lebane, le gôna a re go lifiša mosinyi a dulê le mosadi. Go lebana ga botse, ke bana ba mosadi, e seng, bana ba pôô. Bana ba pôô a kgone go lifiša, ka
 394. baka la lephekô le, lapa a le ji lengwê.

Temana ya 1 Go likiša go lifiša motlhôlôgadi.

1087 Bjale ka monna yo Maphowase Mohlabe, ke morwa wa Makgolomele. Burwane le Mokgolomele ke bana ba mosadi. Bjale mogolo ke Burwane moratho ke Makgolomele. Bjale mogolo a tšeya mosadi, a bêlêga Maphowase. Moratho le yêna a tšeya, a bêlêga Burwane, ke Burwane ka gobane ge bana ba mosadi, ba ka ba le bana ba pele ba batlhankana ba ba rêla maina a bôna. Wa mogolo, ba mo rêla la papagô bôna, bjale ngwana wa moratho ba mo rêla leina la mogolo wa papagwê.

1088 Bjale ke moka ba ilê ka malapa a bôna. Maphowase a gola a tšeya mosadi wa moratho ngwana le yêna a tšeya mosadi yo Magaingwana. Mosadi yo o ile a mo tšeya ka dikgomo tša kgaitšedi ya gagwe. Yola le yêna a tšeya ka dikgomo tša kgaitšedi. Ka molaô yola ge a bôna mosadi wa yola o re, mogatšaka, yola le yêna o bjale. Ke nnete ge ba riale. Bjale batswadi ba Burwane ba a hwa, e le gore monna o hwa a šile mosadi wa bobedi Lekwadu. Morwa

s859

a šala a dutši le x mogatša papagwé gammōgō le mosadi wa gagwé.

395. 1089 Go ya ka morutla ga se go tšwana. Makgolomele o ile a fapana le mogolo, ka baka la gore o be a rōbala le basadi ba mogolo. Bjale ba palakana yo mongwé a dula ga wa gagwé mmoto. Ke mowe, ba rego go ya ka morutla a se go tšwana. Re hwetšana seema se sengwé sa gore konanang tša go ja, taba mpe le botšané. A owa, go batho ba ile ka morutla, ba kwana, le tša go ja ba bitšetsana. Bjale batswadi ba Burwane ba hwile ba dutši go wa bōna mmoto.

1090 Ka moragō ga mengwaganyana, Burwane a hwa. Bjale basadi ba šala ba le ba babedī, a owa, ba dula ba lla sellō sa mohu. Ba dira bjala bja meriri ya pele, ba kēra meriri. Meriri ya moragō e tšeya lebaka le letelele. Maphowase a namēla a ya makgoweng.

1091 Motlhōlōgadi a šala a ima, ba re, ge ba dira bjala bja meriri ya mafellō, ya ba o e thwele. Ba mmutšiša gore o imišitše ke mang, a re, ke Maranrane Mohlabe. Monna yowe, ke wa kgole le kgōrō ewe, a dupelane nabō. Ke mang yo a tla go rēra molato, a owa, ga gō na, ditaba di swanetše go šmēla Maphowase go riale ke Lekwadu. Gwa ba bjale.

396. 1092 Lekwadu a tiya ngwakō wa gagwé, ka moragō ga bjala bja meriri ya mafellō. A re, go yola, o tla aga la gago legora. Ka baka la gore e sale yo monyana, a tšīšlēga, a bōna gore ke bcōlē batswading, ba ka. Ya ba ka ōna ngwaga owe, go na le tlala. A ya dula lapeng la mmagwé, mmagwe a tihaka le moredie, tlala ya feta. Mmagwe e be e le mmopi wa dipitša, ba tsama ba rekīša tšōna.

Temana ya 2 go boya ga Maphowase gae.

1093 Ka gobane o be a dula go wa gagwe mmoto, a fitlha a robala. Lekwadu a re, go kwa gore o buile, a mo tsogella e sale gosasa, go mo anēgēla ditaba tša mosadi yola. Ya ba ka lebaka lewe, batswadi ba mosadi ba teile ngwakō wa moredi wa bōna, ba mo agēla wa gagwé ngwakō, ka ntlē ga legora la bōna.

s859

1094 Ge a ukwile ditaba tše, a di kukēla gōdimu, ka ntle le go thōma a butšišetša go banna ba bangwē. Tša ēta ke namagadi go ya le weng ke ga tšōna. Bjale ba leloko la kgōrō ewe, monna e fo ba yēna le batlhōlōgadi, a agišane le Nyatha Raganya. Bjale ba lukiša letšatši la go bitša mosadi, ge a gana, monna yola wa go
 397. mo imiša o swanetše go lefa molato wa mpa, ka moragō ga mowe a nyale.

1095 Ba lokolokana, ba ya mowe motseng wa ga Mongaale ba fitlha ba dula mowe. Ba re, go bōna, re nyaka mosadi yo, gore a boš gae. Bjale batswadi ba re šowe, yēna ka nnoši a re, ge monna yo, a nthata o tla fo tla gana mo. Go bošla kowa a ke sa bošla. Gōna ge o bolabola ka mokgwa owe, o dirēla monna yo a go forago molato. A re, ga go na taba, o tla no lefa. A ke tsebe gore monna wa ka o tsugilē, yowe a tla re go go mo lifiša a tšeya dikgomo.

1096 Dikgomo tšewe ge a lifilē di tla ya di jēlwa lapeng la ngwana mang. Ka gobane mmatswala o hwile gammōgō le monna wa ka. Monna, a se sa tseba gore a ka bolabolang, a bōna gā botse, gore mosadi fē yo Lekwadu, o mo iša ka leweng. O bitša mosadi fēla gore o dula mowe, ka ngwakong gagwē, o re, a ka se ke a ya. O re yēna motlabe yowe, o tla fo tla a bōnana naē, gōna mowe a yo mmeyago. Ke nnete ditaba di boima, a ka se ke a di kgōna. A se ke a ba botša gore le mphentše, a re, go bōna le šale le bolabola le moredi wa lena, ke tla boya, le tle le mpotšē nnete.

398. 1097 Go be go na le bjala, ba napa ba ba kōna, ba tloga, ba šala ba kakolēla bjala ba nwa. Ba dula ba leholetše ge ba yo boya, ba se ke ba bōna motho. Ba kgōna go tlhotlha magōtlō, ba re go bōna mesela ba tšhaba. Ke moka ba napile ba tšhaba. Ka moragō ga lebaka le letelele, a tla, ba gopola gore o tletše ditaba tšela. ba kwa a re, ke tlilo bōna bana, a owa, bana ba thabilē. Ba ya ba mo nyakella bjala ba tla ba mo fa.

1098 Ditaba ka metlha di thōma di bolwabolwa ka gae go fitlhēla di fēla. Wa bōna dithoba ke gore a ba kwane, mo dipolabolong tša bōna ge ba kgobakane. Ke moka ke mafellō a ditaba tša tuma ya ll.

ENDS 5. 859.